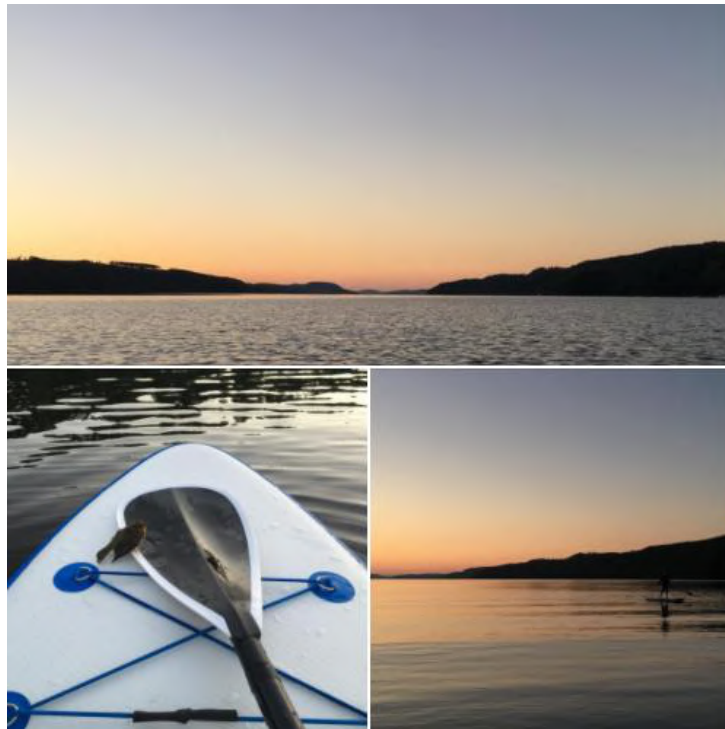

ÅRSREDOVISNING 2020

DALS-EDS KOMMUN

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 KOMMUNSTYRELSENS ORDFÖRANDE.....	4
2 DEN KOMMUNALA VERKSAMHETEN UNDER ÅRET	6
2.1 VÄLFÄRDSUPPDRAGET.....	6
2.1.1 BARN OCH UTBILDNING.....	6
2.1.2 STÖD, OMSORG & HÄLSA.....	8
2.2 SAMHÄLLSUTVECKLINGSUPPDRAGET	10
2.2.1 UPPLEVA OCH GÖRA	10
2.2.2 BOENDE OCH INFRASTRUKTUR.....	11
2.2.3 MILJÖ OCH ENERGI.....	13
2.2.4 NÄRINGSLIV OCH ARBETE.....	14
2.3 STYRNING OCH LEDNING.....	15
2.3.1 KOMMUN OCH POLITIK.....	15
3 FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE.....	16
3.1 ÖVERSIKT ÖVER VERKSAMHETENS UTVECKLING.....	16
3.2 DEN KOMMUNALA KONCERNEN	16
3.3 VIKTIGA FÖRHÅLLANDEN FÖR RESULTAT OCH EKONOMISK STÄLLNING.....	18
3.3.1 DEN SVENSKA EKONOMIN.....	19
3.3.2 BEFOLKNING.....	21
3.3.3 DIGITALISERING	24
3.3.4 INFRASTRUKTUR.....	26
3.3.5 NÄRINGSLIV	28
3.3.6 ARBETSMARKNAD	30
3.3.7 BOSTADSMARKNAD	32
3.3.8 UTBILDNING.....	33
3.3.9 VÅRD OCH OMSORG.....	34
3.3.10 HÅLLBARHET.....	35
3.4 HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE	38
3.4.1 Coronapandemin.....	38
3.4.2 Ekonomisystemkrasch.....	40
3.5 STYRNING OCH UPPFÖLJNING AV DEN KOMMUNALA VERKSAMHETEN.....	41
3.5.1 ANSVARSSTRUKTUR.....	41

3.5.2	RAMVERK FÖR TILLITSBASERAD STYRNING OCH LEDNING I DALSEDSS KOMMUN.....	42
3.5.3	UPPSIKTSPLIKT OCH INTERN KONTROLL.....	45
3.6	GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH EKONOMISK STÄLLNING.....	46
3.6.1	GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING.....	46
3.6.2	FINANSIELL ANALYS.....	51
3.6.3	BALANSKRAVSRESULTAT	65
3.6.4	UPPFÖLJNING FINANSIELLA MÅL.....	68
3.6.5	UPPFÖLJNING UTVECKLINGSMÅL	71
3.6.6	UPPFÖLJNING GRUNDUPPDRAG.....	77
3.6.7	SLUTSATSER AVSEENDE GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH EKONOMISK STÄLLNING	78
3.7	VÄSENTLIGA PERSONALFÖRHÅLLANDEN	79
3.8	FÖRVÄNTAD UTVECKLING	84
4	FINANSIELLA RAPPORTER.....	88
4.1	DRIFTREDOVISNING.....	88
4.2	INVESTERINGSREDOVISNING	90
4.3	RESULTATRÄKNING	93
4.4	KASSAFLÖDESANALYS	93
4.5	BALANSRÄKNING.....	94
4.6	NOTFÖRTECKNING	96
4.7	VATTEN- OCH AVLOPPSVERKSAMHET	104
4.8	REDOVISNINGSPRINCIPER	106

1 KOMMUNSTYRELSENS ORDFÖRANDE

När vi nu summerar år 2020 är det naturligtvis en företeelse som överskuggar allt annat och då syftar jag givetvis på coronapandemin. Sällan upplever vi en situation som verkligen kan sägas påverka allt och alla, men givetvis med individuella variationer. I skrivande stund är det lite drygt ett år sedan pandemin kom till Dals-Ed med sina första konstaterade fall. På en kommunövergripande nivå tycker jag vi klarat oss ganska bra sett utifrån en rad olika parametrar. Totala smittläget ligger bland de lägre i Västra Götaland och Fyrbodals och effekterna i samhället har trots allt blivit relativt begränsade så här långt.

Men att vi befinner oss i detta läge tror jag inte är en slump. Såväl medarbetare i kommunen, som näringsliv och invånare har gjort ett fantastiskt arbete och varit väldigt hörsamma när det gäller olika åtgärder för att begränsa smittan. Jag vill särskilt hylla kommunens personal inom alla verksamheter som gjort ett strålande jobb under en mycket arbetsam tid. Det som gör mig både stolt och tacksam är det faktum att vi inte fått någon smittspridning inom kommunens verksamheter som vänder sig till de äldre i samhället. En stor eloge till er som gjort detta möjligt, ingen nämnd ingen glömd. I Dals-Ed har vi kunnat visa att den mediabild som sprids om en äldreomsorg i förfall måste nyanseras.

Trots pågående pandemi har vi i stort sett kunnat leverera verksamhet i normal omfattning och med hög kvalitet men nu kan vi se tecken på att det börjar bli tufft vilket vi behöver ha förståelse för. Att både leverera det normala och samtidigt

hantera en extraordinär händelse blir inte hållbart i längden. Eftersom vi vet att situationen kommer att pågå långt in i 2021 behöver vi nu tillsammans fundera på hur vi kan bromsa upp och ta hand om varandra.

Även kommunens ekonomi har påverkats av situationen och det var nog få som för ett år sedan kunde gissa att effekten skulle bli ett mycket starkt resultat. Förklaringen ligger givetvis i att staten tog ett mycket viktigt ansvar och såg till att förse kommunsektorn med utökade generella bidrag och direkta ersättningar för ökade kostnader. Kanske kan man tycka att sektorn har överkompenserats men med tanke på de utmaningar vi har framför oss kommer medlen väl till pass. Jag vill passa på att nämna att resultatet inte är en effekt av att vi skulle hållit igen i den svåra situation verksamheterna befunnit sig i under året. Tvärtom har signalen ifrån krisledningen varit tydlig, har det t.ex handlat om att kunna hantera smittläget så har man fått bruka de resurser man behöver.

En mycket tråkig och allvarlig effekt av pandemin för gränskommunen Dals-Ed, är det faktum att gränsen till Norge i stort sett varit stängd. En främmande situation för oss som varit vana med att kunna röra oss obehindrat över gränsen för arbete, handel och umgänge. Detta får givetvis stora effekter både på kort och lång sikt. Jag har kallat detta för den nordiska kollapsen och kan tyvärr konstatera att när vi behövde vara som starkast tillsammans så kunde vi inte ens hålla ihop. Decennier av samförstånd och samarbete är raserat och förtroende och

tillit mellan broderfolken har fått sig en törn. Detta måste vi givetvis försöka reparera och det kan bli en viktig uppgift för oss i Dals-Ed framöver.

Men nu måste vi också våga se framåt! Även om vaccinationen tar sin tid så kan vi börja ana ljuset i tunneln. Låt oss därför

den närmaste tiden vara extra noggranna med hur vi gör och hur vi betar oss.

Håll huvudet kallt, händerna rena och hjärtat varmt!

Martin Carling
Kommunstyrelsens ordförande

2 DEN KOMMUNALA VERKSAMHETEN UNDER ÅRET

Det första avsnittet i årsredovisningen 2020 beskriver den kommunala verksamheten utifrån kommunens två huvuduppdrag, välfärds- och samhällsutvecklingsuppdraget samt organisationsuppdraget styrning och ledning. Avsnittet innehåller ett urval och sammanfattning av verksamheten under året. Verksamheten under 2020 har i stor utsträckning påverkats av den pågående Coronapandemin. Delar av den planerade verksamheten har fått ställas in och verksamheter har anpassats efter nya förutsättningar. Effekten av pandemin beskrivs mer ingående under avsnitt 3.4.

2.1 VÄLFÄRDSUPPDRAGET

2.1.1 BARN OCH UTBILDNING

Utomhusundervisning & fokus på språkutveckling i förskolan

I januari fick personalen regn- och skalkläder för utomhusbruk vilka kommit väl till användning då förskolan under Coronapandemin bedrivit en stor del av undervisningen utomhus. Under våren 2020 startade kommunens förskolor ett gemensamt arbete kring barns språkutveckling, arbetet kommer att fortlöpa även under 2021.

100 % av barnen fick under 2020 plats på förskolan på önskat placeringsdatum.

Ökad andel behöriga lärare i grundskolan & nya förstelärare

Inför läsåret 20/21 har det skett en utökning av behöriga lärare jämfört med tidigare läsår, behörigheten har höjts inom samtliga verksamheter och är nu 100 procent på mellanstadiet och 79 procent på högstadiet.

Inför höstterminen tillsattes ytterligare förstelärare och totalt har Hagaskolan nu fyra stycken. Fokusområden för förstelärarna är digitalisering, trygghet och studiero samt betyg och bedömning.

Kompetensutveckling i digitala verktyg

För att kunna möta de förändringar pandemin innebar hade Hagaskolan under året regelbunden kompetensutveckling i digitala verktyg för personalen och eleverna. Vidare genomfördes implementering av digitala läromedel.

Arbete för ökad skolnärvaro & måluppfyllelse i grundskolan

Under våren 2020 avslutades de två projekten *Plug-Innan* och *Från utanförskap till innanförskap*. I *Plug-Innan* har man följt en grupp på 30 elever åk 5-8 som riskerade att inte nå måluppfyllelse. Projektet har resulterat i en ökad måluppfyllelse för målgruppen dock har frånvaron samtidigt ökat, något som i sig behöver analyseras men som inte var del i projektet.

När det gäller *Från utanförskap till innanförskap* så har insatskoordinatören arbetat med flera elever och närvaron i skolan vänt för flera elever. Det är dock svårt att få insatserna att räcka till då det krävs ett långsiktigt och omfattande arbete.

Utveckling av en insatsgrupp/TSI (Tidiga Samordnade Insatser) har startat som ett samarbete mellan förskola, skola och IFO, med processledning av folkhälsostrategen. Syftet är att utveckla det gemensamma arbetet kring barn och unga med hög skolfrånvaro. Utifrån genomförda analyser pågår arbetet med att identifiera och formulera lämpliga insatser och rutiner. Det egentliga arbetet startar våren 2021. Vi ser redan att det finns en del att göra för att förbättra samverkan. Parallellt behöver även samverkan med externa aktörer utvecklas. Så småningom ska inte enbart elever med hög skolfrånvaro omfattas, utan även andra elever som behöver stöd av flera instanser.

Bryggan - ny verksamhet för att öka skolnärvaron bland Utsiktens elever

Den nya verksamheten Bryggan som startade i augusti fungerar som en länk mellan skola och boende för elever med hög skolfrånvaro. Ansökan till platserna har varit god. Bryggan är en del i VI-projektet och syftar till att öka skolnärvaro hos ungdomar med långvarig frånvaro från skolan. På kvällstid används lokalen som "fritidsgård" för ungdomarna på Toppen, en mycket stor kvalitetshöjning för ungdomarna och deras fritid, även om Coronapandemin tyvärr begränsat användningen hittills.

Vuxenutbildning på distans

Antalet kurser har ökat något under 2020 och fler har påbörjat studier till följd av permitteringar under pandemin. Verksamhetsåret har i stort sett bedrivits helt på distans. För de flesta deltagare har inte det inneburit särskilt stor skillnad, då de flesta av yrkesutbildningarna och gymnasiekurserna under en lång tid erbjudits som distansutbildningar. För närundervisningen har skillnaden varit större, med dagliga distanslektioner. Omställningen har dock fungerat tekniskt väl och avbrott i denna grupp har minskat.

2.1.2 STÖD, OMSORG & HÄLSA

Gemensam Biståndsenhet Dals-Ed och Bengtsfors

Biståndsenheterna i Bengtsfors och Dals-Ed slogs samman förste juni 2020. Syftet med den gemensamma enheten är att en ökad samverkan ska bidra till att minska sårbarhet, öka kompetens och leda till effektivt utnyttjande av personalresurser. Biståndsenhetens kontor är lokaliserat i Dals-Ed.

Hemtjänsten

Arbetet under 2020 har varit centrerat kring Coronapandemin och verksamheten har arbetat intensivt med utbildningar inom basal hygien, upprättandet av riskbedömningar, handlingsplaner och förhållningsregler till nya rekommendationer. Under året har digital signering implementerats, nya scheman med gruppindelningar upprättades med syfte att förbättra kontinuiteten, ombudsroller (teknik, bilar, kostombud) har arbetats fram i verksamheten och arbete med såväl genomförandeplaner och arbetsmiljöavvikelser har hunnits med.

Särskilt boende

Även verksamheten på särskilt boende har naturligtvis i mycket stor utsträckning varit präglad av pågående pandemi. Fokus har varit att arbeta förebyggande för att undvika en smittspridning på enheten. Verksamheten har haft ett nära samarbete med hälso- och sjukvårdsorganisationen i arbetet med att identifiera symptom och tillsammans upprättat lokala rutiner för förhindrande av en eventuell smittspridning genom bland annat följsamhet av basala hygienrutiner på enheten.

Folkhälsopriset

Priset delades ut till Nicklas Odh för hans initiativ med "Timmertjärnskaftet" där han varje helg bjuder på kaffe, kunskaper om friluftsliv och skapar gemenskap över många gränser för personer som bor i anslutande bostadsområden.

Foto: Nicklas Odh

Främja goda levnadsvanor

Food Lab är en provstation för nya maträtter och livsmedel i skolmatsalen för åk 1-9, med syfte att få eleverna intresserade av och våga smaka på olika rätter. Nya rätter har sedan betygssättas av eleverna. I samband med detta har dialog hållits med eleverna om skolmåltiden.

Måltidspedagogik har varit ett utvecklingsområde under flera år. Vi har fortsatt utbilda förskole- och kökspersonal i måltidspedagogik och de har i sin tur jobbat med barnen i förskolemiljö för att

skapa intresse för att äta framför allt grönsaker, men också för mat i allmänhet. Barn har i viss utsträckning deltagit i matlagningen.

Stimulera psykisk hälsa/motverka psykisk ohälsa

Flera kurser i MHFA (första hjälpen till psykisk livräddning) var planerade men fick ställas in på grund av pandemin. En kurs genomfördes tidigt under året för 20 personer på ett internat för särgymnasieelever. En kurs påbörjades för personal inom LSS/äldreomsorgen men kunde inte slutföras.

Frivilligverksamhet

Under 2019 och 2020 har en frivilligverksamhet med målgrupp äldre byggts upp och utvecklats. Syftet var att skapa en arena för frivilligverksamhet för att nå äldre personer med upplevd ensamhet/social isolering, skapa aktiviteter för äldre och stärka samverkan

mellan olika aktörer. Till arenan har frivilliga, äldre/brukare, studieförbund och föreningar knutits. Innehållet i frivilliginsatserna har under pandemin styrts om till nytta för målgruppen så att riskgrupper har kunnat få hjälp med inköp av livsmedel och mediciner.

Samlat föräldrastöd

I arbetet med att utveckla föräldraskapsstöd genomfördes föräldrastödskurser i ABC (Alla barn i centrum). En kurs med sju föräldrar kunde genomföras i början av året.

2.2 SAMHÄLLSUTVECKLINGSUPPDRAGET

2.2.1 UPPLEVA OCH GÖRA

Meröppet & bokvagn möjliggjorde fortsatt utlåning

Biblioteket har haft stängt under stor del av året pga Coronapandemin. Låntagare har under denna period kunnat ringa in sina bokbeställningar och personalen har sedan ställt dessa böcker på en vagn innanför ytterdörren. Antalet meröppetbesök ökade med hela 70 % under perioden.

Kulturskolan har kunnat bedriva sin verksamhet

Kulturskolan har fungerat i stort sett som vanligt under perioden. Man har dock inte kunnat arrangera konserter och dansshower på Stallbacken. Däremot har ett flertal spelningar genomförts utomhus vid kommunens äldreboenden. Luciakonserten sändes digitalt. Med finansiering av statliga bidrag har dans för 5-åringar, rollspel samt bild och foto kunnat erbjudas vid Kulturskolan.

Fortsatt satsning på sommarlovsaktiviteter

Staten drog in bidraget för sommarlovsaktiviteter 2020 men kommunen valde att satsa vidare. Förutom sommarlovsvagnen vid Lilla Le arrangerades flera andra arrangemang i kommunen vilka blev mycket uppskattade av barn och ungdomar. Flertalet ideella föreningar bidrog också med att arrangera

verksamhet. Kultur & Fritid arrangerade även aktiviteter på sportlovet.

Lyckad kulturvecka utomhus

Kulturveckan i september blev mycket lyckad med ett stort antal evenemang. Nästan alla programpunkter genomfördes utomhus med bra uppslutning. Årskurs 7 och 8 bjöds på en resa utmed Dalslands kanal.

Friluftslivets år

Kommunen beviljades under slutet av 2020 preliminärt medel för att genomföra Friluftslivets år under 2021. Friluftslivets år syftar till att lyfta, och få fler människor att nyttja friluftslivet. Ett positivt slutgiltigt besked om beviljade medel erhöles i februari. Medlen möjliggör en finansiering av sommarlovsvagnen, aktiviteter i samverkan med föreningar och markägare samt investeringar kring vandringsleder för att göra dessa mer tillgängliga och mer intressanta för barn.

2.2.2 BOENDE OCH INFRASTRUKTUR

Ny översiktsplan nu-2035

Under våren 2020 gick ny ÖP nu-2035 ut på samråd. Samrådsmöten och olika workshops bokades in, men med anledning av Coronapandemin så fick merparten skjutas upp eller ställas in. Samrådstiden förlängdes i hopp om att en något mer normal vardag väntade efter sommaren. Samtidigt skapades ett digitalt samråd genom digitala filmer som publicerades på kommunens hemsida. Då pandemin fortsatte genomfördes istället höstens samrådsmöten med drop-in för att undvika folksamlingar. Sammantaget besöktes samrådsmötena under vår och höst av ca 65 personer. Skolor och förskolor fick paket med material för att själva genomföra sina samråd och totalt inkom 7 klasser med synpunkter.

Alla synpunkter bearbetades under hösten och kommunstyrelsen antog i november en samrådsredogörelse för ny ÖP.

Bostadsförsörjning

Under 2020 påbörjades en revidering av bostadsförsörjningsprogrammet. Det nya programmet förväntas antas våren 2021. Arbetet inleddes med en enkät till aktörer på bostadsmarknaden i kommunen. Utöver enkätsvaren så tar det reviderade bostadsförsörjningsprogrammet sin utgångspunkt i medborgardialogen från ny ÖP, utvecklingsplanen, samt fördjupad översiktsplan för Ed samt LIS-plan.

Alternativa bostäder

Intresset för alternativa bostäder såsom tomma hus och bygg- och bogemenskaper har ökat i Sverige. Under 2020 deltog Dals-Eds kommun i två projekt kring detta. Dels ett LEADER-projekt under ledning av Dalslands folkhögskola, en förstudie för inflyttning till landsbygd där Dals-Ed ingick

i referensgruppen ihop med övriga kommuner i Dalsland samt Vänersborg och Munkedal. Dels ett FORMAS-projekt, som initierats av Umeå universitet, kring att skapa hållbara bostäder. Syftet var att ta fram en forskningsansökan för ett större projekt i fyra år från hösten 2021, som kommunen har anmält sig till. Det kan möjliggöra finansiering av en bred bostadsmarknadsundersökning samt inventering och marknadsföring av tomma hus.

De båda projekten har bidragit till nätverkande och ökad kunskap kring alternativa bostäder och hur dessa kan användas för att utveckla landsbygderna.

Översyn av parkeringar

Under våren genomfördes en översyn av parkeringar i centrum. Möjlighet fanns för invånare och berörda att lämna synpunkter och ett drop-in-möte genomfördes på kommunkontoret för dialog kring parkeringarna och de förslag som gavs. Resultatet blev att lokala trafikföreskrifter och skyltning sågs över samt att kommunen numera kan ta ut felparkeringsavgift. Dessutom kan kommunen nu hyra ut parkeringar till främst boende och fastighetsägare i centrum för att möjliggöra förtätning av bostäder i centrum samt att få ändamålsenliga parkeringsplatser.

Sanering av Le-området

Bidrag för sanering av de åtta tomterna vid Le-området beviljades och under våren skedde upphandling kring entreprenad för arbetet med sanering. Saneringen påbörjades under sensommaren och i samband med detta har allmänheten getts möjlighet att inkomma med synpunkter och förslag kring hur det gamla sågverksområdet ska utformas.

Under kulturveckan genomfördes också en vandring i området tillsammans med Dals-Eds båtklubb.

Ny gång- & cykelväg, breddad infart och nya belysningsarmaturer

Den nya gång- & cykelväg som kommunen anlagt ger en förbättrad cykelväg mellan Ängsområdet och Jordbron. Vidare har infarten till Ed breddats med ett vänstersvängfält. Projektet genomfördes med 50 procent finansiering genom statsbidrag.

Nya belysningsarmaturer har monterats upp på Torget och Terrassparken.

Studie om möjlighet att öka arbets- och skolresor med cykel

Västra Götalandsregionen har genomfört en potentialstudie på möjligheter för att öka arbets-/skolresor med cykel. Studien visar att det i Eds tätort finns en stor potential för cykling, då ca 40 procent av befolkningen i Eds tätort kan cykla på 10-20 minuter till sin arbetsplats.

Projekteringsarbete Nössemarksvägen

Trafikverkets projekteringsarbete för väg 2183, Nössemarksvägen, gick vidare med en ytterligare förskjuten tidplan nu med möjlig start 2022 och ca två års byggtid.

Nytt taxe- och zonsystem

Ett helt nytt taxe- och zonsystem för kollektivtrafiken infördes av Västtrafik i november 2020, vilket medförde att det blev enklare och billigare att åka kollektivt.

2.2.3 MILJÖ OCH ENERGI

Solen lyser i Dals-Ed

Frågor kring solenergi och byte av värmesystem har under 2020 varit dominerande för energi- och klimatrådgivarna. Både privatpersoner och organisationer har kontaktat rådgivningen för information och hjälp. Kommunen som verksamhetsutövare tar också hjälp av solens energi för att nå fossilfrihet. Solcellsanläggningar har installerats på Edsgärdet och Hagalid.

Ordning och reda i miljöarbetet

Kompetensen inom miljöområdet ska öka bland kommunens medarbetare med hjälp av olika insatser.

Miljöledningen ska integreras med övrig styrning, styrdokumentet inom miljö kan då synliggöras och följas upp bättre.

Kommunens miljörutiner har reviderats.

En kortfattad miljöutbildning i s k nano-learningformat tas fram för att höja medvetenheten kring miljöfrågor i stort och få inblick i kommunens miljöarbete.

Miljöinformation planeras att nå ut till alla anställda under andra halvan av år 2021.

Katalysatorer för markanvändning och landsbygdsutveckling i Dalsland

Dalslands katalysatorgrupp, med sikte på hållbar markanvändning och positiv landsbygdsutveckling i Dalsland, har under året förankrat arbetssätt och principer, samt skapat och underhållit kontakter och nätverk.

Naturvårdsverket, Jordbruksverket, Regeringskansliet, nationell samordnare för agenda 2030, Kungliga Svenska Lantbruksakademien, Nationellt energistrategiskt nätverk, CONCORD, Vetenskap och allmänhet, Länsstyrelsens ledningsgrupp är några av de aktörer som vi under året har haft kontakt och utbytt erfarenheter med för att nå ett läge där det finns medel för åtgärder och tillräckligt med resurspersoner för att stötta utförande aktörer.

Fokus Örekilsälven

Ett flerårigt Lokalt vattenvårdsprojekt (LOVA), med finansiering från Länsstyrelsen i Västra Götaland pågår i Dals-Eds kommun. Projektområdet är övre delen av Örekilsälven. Projektet leds av kommunen och Dalslands miljö- och energikontor.

Fokus är att öka kunskaperna om hur vattnet i Örekilsälven och dess tillrinnande bäckar kan bli bättre för människor, öring, lax, flodkräftor och andra djur och växter. Här erbjuds rådgivning om hur jord- och skogsbrukets markanvändning kan utvecklas för bättre lönsamhet, ökade naturvärden och bättre vattenkvalitet och vattenhushållning.

2.2.4 NÄRINGSLIV OCH ARBETE

Kommunens näringslivsarbete

När pandemin slog till på våren upphörde all ordinarie verksamhet och allt fokus flyttades över till pandemins effekter och blev mer av akut karaktär. I början av pandemin sattes åtgärder in från de flesta av de regionala aktörerna som annars jobbar med utveckling och rådgivning till företagare.

Organisationer som t ex Connect Väst, ALMI, Fyrbodalen, Turistrådet Västsverige m fl ställde snabbt om och blev en resurs för alla företagare som ville och behövde stöttning på vägen. Näringslivsutvecklarna i regionen förmedlade dessa tjänster till de lokala företagen och har under hela året haft en nära dialog med företagen. Att snabbt leverera nyheter kring stöd och hjälp till företagen från både riks- och regional nivå har varit viktigt.

Lokala stödåtgärder kopplade till pandemin

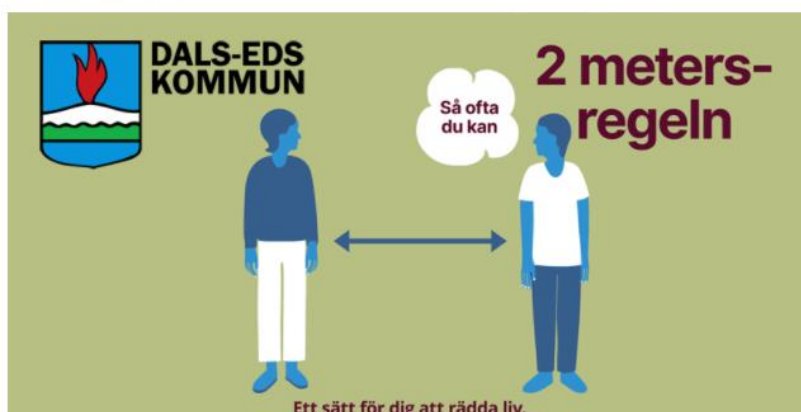
I början av pandemin satte kommunen ihop ett lokalt stödpaket för att hjälpa företagen att lättare kunna klara av sin situation, t ex att göra det lättare med tillstånd/tillsyn, snabbare betalning av fakturor, uppskov av hyror i kommunens fastigheter.

För att få en samlad bild över hur företagen påverkats av pandemin, skickades en enkät ut i mars. Då upplevde flera företag att de ännu inte blivit drabbade. Vissa branscher märkte dock av nedgången direkt, särskilt pga att norska gränsen stängdes. Butiker tappade försäljning och besöksnäringen stod i princip still. Oron har varit stor.

Två mycket uppskattade åtgärder under året var att inför påsk och jul erbjuda alla anställda i kommunen, inklusive förtroendevalda och timanställda, ett presentkort på 300 kr som kunde utnyttjas i lokala butiker. Presentkortet delades till ca 1 000 personer per tillfälle.

Inför julen initierade kommunen en kampanj med budskapet "Handla lokalt och säkert" och kontaktade då alla handelsföretag, serveringar m.m. för att informera och kartlägga företagens åtgärder för en så säker handel som möjligt. Handsprit i butiken, säkra varuleveranser, extra kassor, avståndsmarkeringar i butikerna m.m. Åtgärderna kommunicerades via webben, sociala medier och uppmärksammades även i lokalpressen. Invånarna i Dals-Ed kunde även ringa till kommunens växel och få all information.

Tack för att Du handlar lokalt - Håll avstånd i butiken!

2.3 STYRNING OCH LEDNING

2.3.1 KOMMUN OCH POLITIK

Coronapandemins begränsningar av dialogen

Pandemin har varit hämmande för den demokratiska processen. Dialog med förtroendevalda, samråd och fysiska möten som ändå är av avgörande betydelse för en tillitsskapande dialog har varit väldigt begränsat. Under perioden har fullmäktiges politikercafé ställts in och Allmänhetens frågestund har inte använts i större utsträckning på grund av mycket få besök av allmänheten till fullmäktiges sammanträden.

Nya och framförallt digitala former har växt fram och utvecklats under året men kan inte fullt ut mäta sig med det fysiska mötets dimensioner. På det sättet har omvärldens påverkan på det här området varit betydande.

Förstärkt kommunikation med invånarna

Under året har flera initiativ tagits för att förstärka kommunikationen med invånarna. Dels utifrån pandemin som

krävt en förstärkt information med syfte att minska smittspridning och dels för att förstärka kommunens attraktion som besöksmål genom nytt Instagramkonto.

Flödet av såväl information som kommunikation har därmed ökat under året. En väl avvägd information medför att invånarna kan vidta egna beslut som bidrar till kunskap och förståelse kring den politiska och demokratiska processen.

Utveckling av svarskompetensen & digital felanmälan

Det pågår ett löpande arbete kring att utveckla svarskompetensen så tidigt som möjligt i flödet så att medborgaren kan få svar snabbare - gärna i första kontakten. Vanliga *Frågor och svar* har utvecklats via hemsidan samt felanmälan för att få en bra sortering och bra tillbakakoppling till anmälaren.

3 FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

3.1 ÖVERSIKT ÖVER VERKSAMHETENS UTVECKLING

Tabellen nedan visar en översikt av kommunens utveckling i form av utvalda nyckeltal för perioden 2016-2020.

	2016	2017	2018	2019	2020
Antal invånare (folkmängd)	4777	4763	4806	4813	4761
Kommunal skattesats (%)	23,21	23,21	23,21	23,21	23,21
Verksamhetens intäkter (mkr)	148,9	178,1	158,0	146,7	150,3
Skatteintäkter och statsbidrag (mkr)	288,8	291,7	300,4	315,2	341,5
Årets resultat (mkr)	8,7	18,6	-3,7	-11,2	15,8
Soliditet (%)	42	47	45	41	42
Soliditet inkl. totala pensionsförpliktelser (%)	13	19	18	16	18
Investeringar (netto mkr)	35,3	15,5	46	41	29
Självfinansieringsgrad (ggr)	70	149	21	9	127
Långfristig låneskuld (mkr)	123,2	98,2	98,2	118,5	118,5
Antal anställda	649	658	640	627	616

3.2 DEN KOMMUNALA KONCERNEN

Koncernen Dals-Eds kommun består av kommunen och ett helägt bostadsbolag, Edshus AB. Edshus leds av en politisk tillsatt styrelse som även innefattar opolitiska ledamöter valda på professionella grunder. Edshus bygger och förvaltar bostäder och lokaler i Dals-Ed. Samtliga fastigheter ligger i Eds tätort. Vid årsskiftet var antalet lägenheter 485 stycken och antalet lokaler var 20 stycken. Totalt förvaltat yta var 49 595 kvm.

Det är fortsatt god efterfrågan på lägenheter, medelvakansen för året var 3,1 %, en liten ökning från genomsnittet

2019 som var 2,6 %.

Årets resultat blev + 2 mkr tack vare den låga vakansgraden och låga räntenivåer. Soliditeten ökade under året till 10 %.

Under året har Edshus, efter att avtalet med Dals-Eds kommun kring vaktmästeritjänster sades upp, anställt egna bovärdar. Detta i syfte att förenkla arbetsledningen och därmed förbättra effektivitet och service. Renoveringen av Hagalid och Edsgärdet färdigställdes under 2020. Edshus övriga fastighetsbestånd står inför ett fortsatt omfattande underhållsbehov.

DEN KOMMUNALA KONCERNEN

NÄMNDER	KONCERNFÖRETAG	SAMÄGDA FÖRETAG	KOMMUNALFÖRBUND
KOMMUNSTYRELSEN	EDSHUS AB (100%)	DALSLANDS TURIST AB	DALSLANDS MILJÖ – & ENERGIFÖRBUND
FOKUS-NÄMNDEN		KOMMUNINVEST AB	FYRBODALS KOMMUNALFÖRBUND
SOCIALNÄMNDEN		INERA AB	SAMORDNINGSFÖRBUNDET BÅD-ESÅ
PLAN- & BYGGNADSNÄMNDEN			TOLKFÖRENINGEN VÄST
VALNÄMNDEN			
DALSLANDS MILJÖ- & ENERGINÄMND			

Nämnder/Bolag		Verksamhet
Kommunstyrelsen - kommunledningsförvaltningen	Ordförande Martin Carling Kommunchef Agneta Johansson	IT, kansli, ekonomi och HR Plan och byggfrågor Näringsliv och turism Folkhälsa Översiktlig planering och infrastruktur Säkerhet
Kommunstyrelsen - samhällsbyggnadsförvaltningen	Ordförande Martin Carling Förvaltningschef Magnus Åkesson	Vatten och avlopp Renhållning Fastighetsskötsel Gator och parkering Kost och lokalvård Arbetsmarknad och integration Räddningstjänst
FOKUS-nämnden	Ordförande Anna Johansson Förvaltningschef Anna Andersson	Förskola och fritidshem Grundskola Gymnasium Vuxenutbildning Fritid och kultur Bibliotek
Socialnämnden	Ordförande Kenneth Gustavsson Förvaltningschef Tommy Almström	Individ- och familjeomsorg Äldreomsorg Handikappomsorg
Plan- och byggnadsnämnden	Ordförande Ingvar Johannesson	
Valnämnden	Ordförande Kerstin Sandqvist	
Dalslands miljö- och energinämnd	Ordförande Jan Öhman Miljöchef Dan Gunnardo	Dalslands miljö- och energinämnd är gemensam för Bengtfors, Mellerud och Dals- Ed.
Edshus AB	Ordförande Sten-Åke Olsson VD Lars Fredriksson	Bostäder och en del lokaler

3.3 VIKTIGA FÖRHÅLLANDEN FÖR RESULTAT OCH EKONOMISK STÄLLNING

För Dals-Ed som liten landsbygdskommun råder i grunden samma utmaningar, som för alla andra kommuner. I stora drag handlar det om tre grundförutsättningar för framtidens välfärd. Välfärdens finansiering, dess kompetensförsörjning och dess kvalitet och service. Dessa utmaningar hanteras kort- och långsiktigt genom fokus på de tre nyttoperspektiven Kund – Medarbetare – Ekonomi. Balansen mellan dessa är avgörande för långsiktigt hållbar ekonomi och verksamhet.

Välfärdens finansiering

Hur ska vi kunna finansiera välfärden framgent, såväl löpande drift och investeringar, som utvecklingsinsatser för att möta framtidens krav och behov?

Detta är främst avhängigt yttre faktorer som den nationella ekonomiska utvecklingen och finanspolitiken, samt den lokala befolkningsutvecklingen och näringslivsutvecklingen, men även vår egen förmåga att bedriva en aktiv utveckling för hållbarhet och attraktivitet samtidigt som vi håller nere nettokostnadsutvecklingen.

Välfärdens kompetensförsörjning

Hur ska vi klara kompetensförsörjningen i en allt mer hårdnande konkurrens?

Detta är direkt kopplat till vår egen förmåga att attrahera människor till att vilja arbeta hos oss, men även till kommunens attraktionskraft, som plats att leva och bo på, vilket också är påverkat av yttre faktorer och människors förväntningar på livskvalitet och utbud.

Välfärdens kvalitet och service

Hur ska vi leva upp till människors förväntningar på välfärdsservice och kvalitet?

Förväntningarna tenderar att öka över tid, i takt med välfärds- och teknikutveckling och trender i samhället, vilket är yttre faktorer som är svårt att påverka från kommunens sida. Vad vi kan göra är att vara kloka i omvärldsbevakningen och prioriteringarna när det gäller att utveckla välfärdstjänster, vi kan främja gott ledarskap och aktivt medarbetarskap och vi kan involvera våra invånare och kunder i en dialog kring förväntningar och uppfattningar kring kommunens service och utbud och i medskapandet av en ännu bättre kommun att leva i.

3.3.1 DEN SVENSKA EKONOMIN

Coronapandemin påverkar konjunkturen och gör prognoserna osäkra

Sveriges kommuner och regioner flaggar för tämligen osäkra konjunkturutsikter till följd av ovisshet, dels kring utvecklingen av smittspridning, restriktioner och vaccinationer i olika länder, dels kring den ekonomiska politiken. Bedömningen från mitten av februari är en starkt konjunktur under 2021, men först under andra halvåret, då inledningen av året blir svag. Prognosen för BNP och sysselsättningen i Sverige revideras upp för 2021, delvis med anledning av att avslutningen på 2020 inte blev så svag som tidigare beräknats.

Tjänstesektorerna utvecklades relativt svagt under hösten i flera länder, medan andra delar av samhällsekonomin har återhämtat sig mycket mer. Inte minst utvecklades global industri och varuhandel klart över förväntningarna mot slutet av 2020.

Svensk varuexport och industriproduktion uppnådde vid årets slut ungefär nivåerna vid början av år 2020. Frågan är hur länge medvinden ska hålla i sig. Ju längre bort återhämtningen ligger för hushållens konsumtion och för tjänstebranscher, desto svårare torde det bli för industrin att fortsatt utvecklas lika starkt.

En återgång mot normalitet beror i hög grad på den ekonomiska politiken kring krisåtgärder. Det är oklart när företag och hushåll ska klara sig utan understöd. Såväl konjunkturutsikterna som krispolitiken kommer fortsatt att präglas av pandemin.

Hur vaccinationsprogrammen kommer att lyckas globalt får väldigt stor betydelse. Nationellt är tidplanen, att merparten av befolkningen erbjuds vaccinering till halvårsskiftet, i farozonen på grund av försenade leveranser, vilket gäller fler länder. Inhemsk ekonomi skulle gynnas av snabb vaccinering genom effekter på smittspridning och restriktioner.

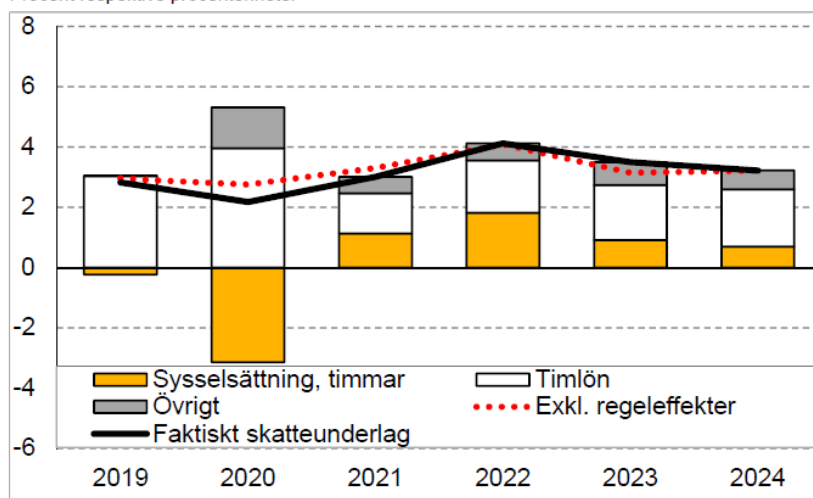
Skatteunderlagstillväxten rekordlåg 2020 men blir bättre framåt än tidigare befarat

Skatteunderlagsprognosen från SKR bygger på ett scenario med en utdragen återhämtning av den svenska samhällsekonomin, där ett balanserat konjunkturläge inte nås förrän 2024. Prognosen för 2020 visar den lägsta skatteunderlagstillväxten på 10 år, strax över två procent, en effekt av den kraftiga konjunkturedgång som pandemin utlöste. Att den inte blev ännu lägre beror bland annat på omfattande utbetalningar av permitteringslön och en mycket kraftig ökning av arbetslöshetsersättning och sjukpenning, till stor del en följd av pandemin och de åtgärder som beslutats för att mildra effekterna av denna.

Prognosen för 2021 är en klar förbättring av skatteunderlagstillväxten, främst tack vare en ökning av arbetade timmar. I scenariot framåt ser man en ihållande ökning av arbetade timmar framförallt 2022, men även 2023 och 2024 antas utvecklingen på arbetsmarknaden stärkas. Löneökningarna tilltar gradvis men är måttliga i ett historiskt perspektiv, utifrån ett antagande om låg inflation och en svag produktivitetstillväxt för hela samhällsekonomin.

Diagram: Skatteunderlagstillväxt och bidrag från vissa komponenter

Procent respektive procentenheter

Källa: Skatteverket, SKR.

Källa: Sveriges Kommuner och Regioner: Cirkulär 21:12, 210218, [länk](#).

Kommunsektorns ekonomiska utmaningar i stort

Tack vare stora pandemirelaterade statliga tillskott nådde kommuner och regioner överlag mycket starka resultat år 2020. Tillskotten innebar goda förutsättningar för sektorn att med ekonomin tryggad hantera pandemin. Samtidigt innebär demografiutvecklingen stora utmaningar och långsiktiga effekter på ekonomi och bemanning framöver. Det blir en stor utmaning att både effektivisera verksamheten och komma ikapp med sådant som inte kunnat göras till följd av pandemin. Årets starka ekonomiska resultat riskerar att skapa förväntningar som kommuner och regioner inte har möjlighet att uppfylla på längre sikt.

Demografiutmaningen innebär att antalet personer i behov av välfärdstjänster ökar snabbare än antalet invånare i arbetsför ålder, vilka är de som ska svara för såväl finansiering som bemanning av välfärden. SKR beräknar att behoven av välfärd ökar med 1 procent per år den kommande tioårsperioden. Framst inom äldreomsorg

och hälso- och sjukvård, kopplat till att vi blir allt äldre och kan leva med fler och svårare sjukdomar. I grunden något bra, men det bidrar till stora utmaningar för bemanning och finansiering.

Även inom förskola och skola förväntas trycket bli stort, men något avtagande efter en nedrevidering av födslar och anhöriginvandring i SCB:s prognos tio år framåt. En rekyl kan dock ske när effekterna av pandemin lättar efterhand.

Kostnaderna och antalet sysselsatta i kommunsektorn har ökat betydligt snabbare än motiverat av demografin de senaste decennierna, främst till följd av höjda ambitioner. Hittillsvarande utveckling kommer inte att vara möjlig i framtiden. Bemanningen bedöms inte kunna öka i takt med välfärdsbehoven. Utmaningarna med en åldrande befolkning har varit kända länge och en rad åtgärder har diskuterats; höjda skatter, höjda avgifter, höjd pensionsålder, ökad arbetskraftsinvandring, sänkta ambitioner och effektiviseringar. På senare tid har digitalisering framhållits som en stark

kandidat. Även främjande och förebyggande arbete är ett sätt att bromsa behovsökningarna och bidra till ett bättre nyttjande av tillgängliga resurser. Det är inte troligt att någon enskild åtgärd räcker för att klara

utmaningen. Däremot kan många mindre bidrag från en rad olika åtgärder räcka för att klara utmaningen.

Källa: Sveriges Kommuner och Regioner: Ekonomirapporten okt 2020, 201020, [länk](#).

3.3.2 BEFOLKNING

Förändring av befolkningens storlek och struktur utgör över tid den viktigaste påverkansfaktorn för kommunens ekonomi och verksamhet.

Befolkningen minskade under 2020

Kommunen hade 4 761 invånare per 31 december 2020, en minskning med 52 personer jämfört med 2019.

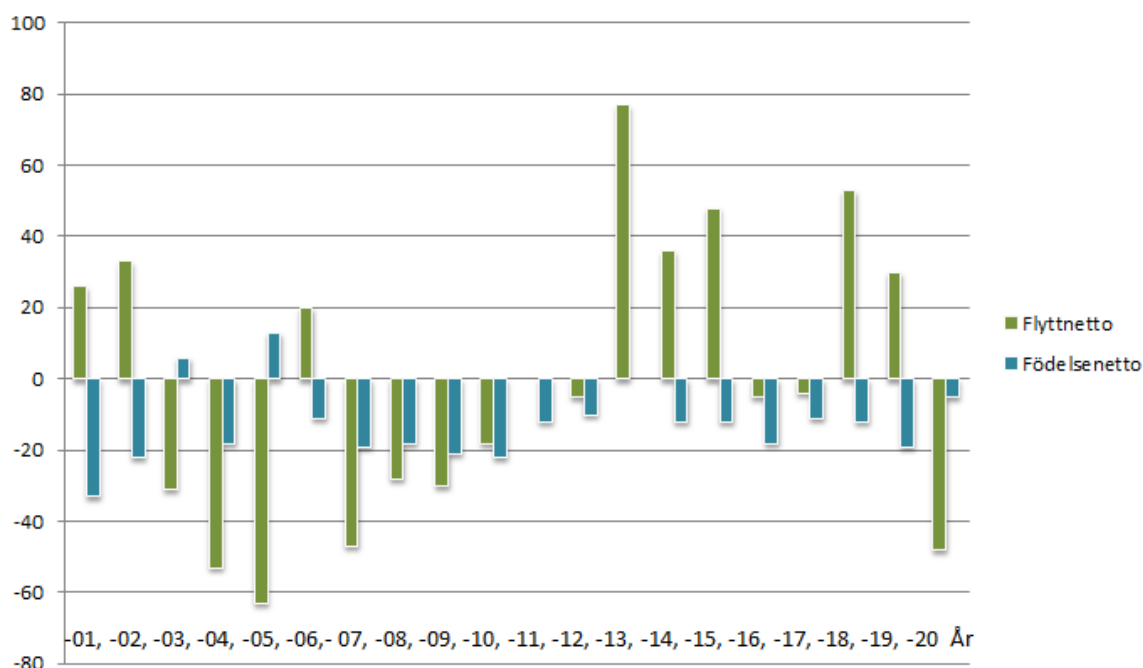
Minskningen beror framför allt på ett negativt flyttnetto. Totalt flyttade 219 personer till kommunen och 238 från kommunen. Flyttnettot var därmed minus 48 personer, 25 utgjordes av flyttnettot inom Sverige och 23 invandringsnettot.

Vi ser en stor befolkningsminskning bland

unga vuxna. I åldersspannet 19-29 år minskade befolkningen med 62 personer att jämföra med 12 år 2019. Sett till en tioårsperiod, 2010-2019, var förändringen för åldersgruppen minus 2 personer. En ökad osäkerhet kring arbetsmarknad och ökande ungdomsarbetslöshet till följd av Coronapandemin kan vara orsaker till den ökande utflyttningen för åldersgruppen, men en djupare analys behöver göras.

Under året föddes 39 barn vilket är 6 färre än 2019. Antalet avlidna var betydligt färre än året innan, 44 personer 2020 jämfört med 64 personer. Sammantaget ger detta ett födelsenetto (antalet födda minus döda) under året på minus 5 personer.

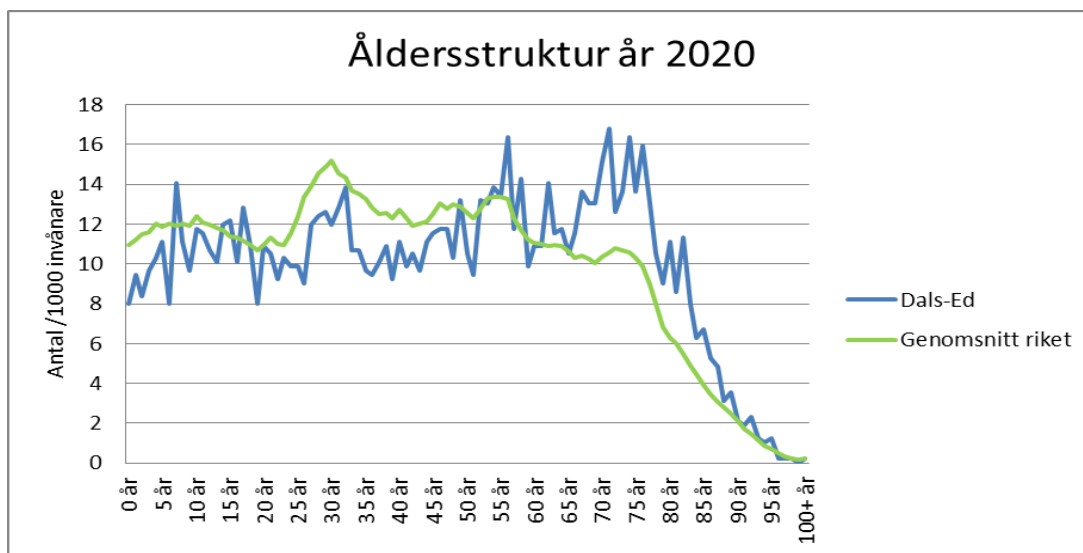
I tabellen nedan visas födelsenettet samt flyttnettot under perioden 2001-2020.

Befolkningsstruktur

Diagrammet nedan visar att befolkningsstrukturen per åldersgrupp i Dals-Ed skiljer sig något från rikssnittet. Genomsnittsåldern i kommunen var 4 år

högre än i riket år 2020 och för Dals-Eds kommun har genomsnittsåldern öka mer än snittet för riket mellan 2019 och 2020.

Dals-Eds kommun har alltså fler äldre och färre i yrkesverksam ålder jämfört med rikssnittet. Detta innebär att kommunen har en mindre andel personer som ska finansiera service och välfärd till en allt äldre befolkning. Delar av detta kompenseras genom de kommunala utjämningsystemen men inte en

obetydande del måste kommunen själv klara av genom att hela tiden sträva efter en så kostnadseffektiv verksamhet som möjligt.

I Dals-Ed utgör kvinnorna knappt 48 procent och männen drygt 52 procent av befolkningen.

Folkmängd Dals-Ed 31 december

Ålder	2016	2017	2018	2019	2020
0-4	242	232	224	228	218
5-9	247	249	275	264	257
10-14	273	269	263	265	267
15-19	252	241	261	262	257
20-24	260	264	260	256	242
25-44	1 048	1 047	1 065	1 059	1 036
45-64	1 186	1 163	1 151	1 160	1 160
65 -	1 269	1 298	1 307	1 319	1 324
Summa	4 777	4 763	4 806	4 813	4 761
Kön	2016	2017	2018	2019	2020
Män	2 492	2 489	2 513	2 518	2 495
Kvinnor	2 285	2 274	2 293	2 295	2 266
Summa	4 777	4 763	4 806	4 813	4 761

Befolkningsutveckling i olika kommundelar

I tabellen nedan visas befolkningsutvecklingen fördelat på de olika kommundelarna för perioden 2009-2020.

Kommundel	2009	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Dals-Ed	3 509	3 589	3 579	3 571	3 617	3 637	3563
Gesäter	124	101	107	112	116	121	126
Håbol	235	251	245	245	244	230	228
Nössemark	207	176	178	168	158	159	165
Rölönda	449	466	464	458	467	475	486
Töftedal	205	211	203	202	192	181	182
Okänt*		5	1	7	12	10	11
Summa	4 729	4 799	4 777	4 763	4 806	4 813	4761

* Tidigare har okänd hemvist alltid skrivits till en församling. Från och med 2015 redovisas dessa på kommunen istället eftersom begreppet församling försvunnit ur SCB:s redovisning.

Befolkningsprognos fram till år 2029

Statisticons beräkningar för prognosperioden 2019 - 2029 visade att folkmängden i Dals-Eds kommun förväntas minska med 151 invånare, från 4 813 till 4 662 personer.

Flyttnettot förväntas bli i genomsnitt 6 personer per år och födelsenettot 21 personer per år. Totalt ger detta en förändring med -15 personer per år. Antalet inflyttade beräknas bli i genomsnitt 243 personer per år medan antalet utflyttade skattas till 237 personer. Detta ger ett årligt flyttnetto på 6 personer för varje år under prognosperioden. Antalet barn som föds förväntas vara 40 per år i genomsnitt under prognosperioden medan antalet avlidna skattas till 61 personer. Detta medför en befolkningsförändring med -21 personer per år i snitt. Åldersgruppen 0-19 år och 20-64 år beräknas båda ha minskat med 6 procent fram till 2029, medan

grupp 65+ beräknas öka med 5 procent.

Värt att notera är att de kommande åren medför två större demografiska förändringar. För det första börjar den stora 40-talist generationen uppnå en ålder över 80 år. Under perioden 2019 till 2029 förväntas genomsnittsåldern i Sverige att öka från 41,3 år till 42,1 år. I Dals-Eds kommun förväntas genomsnittsåldern att öka från 45,2 år till 46,4 år under prognosperioden. För det andra uppnår den stora barnkull som föddes kring 1990 förvärvsaktiv och barnafödande ålder. De flyttar från städer med universitet och högskolor, och en andel kan tänkas flytta tillbaka till sin hemkommun. För bland annat arbets- och bostadsmarknaden, utbildningssystemet och omflyttningarna har detta stora konsekvenser vilket i sin tur ger effekter för den kommunala verksamheten.

3.3.3 DIGITALISERING

För en liten landsbygdskommun som Dals-Ed innebär digitaliseringen stora möjligheter men vägen framåt är komplex och resurskrävande. Att omvärldsbevaka klokt är helt nödvändigt. Det finns nationella strategier från bland annat SKR och regeringen, som ger god vägledning, men vägvalen är många och kostnaderna för digitaliseringen får kommunens till största delen stå för själv. Det gäller därför att säkerställa en god *kunskap* om förutsättningar, möjligheter och konsekvenser av att investera, eller inte, i digital utveckling. Även *mod* och *beslutsamhet* att ta viktiga strategiska steg framåt, i rätt tid, på rätt sätt.

SKR-strategi för digital utveckling ska bidra till välfärds mål och utmaningar

Digitalisering är inte ett mål i sig, utan ett medel att nå välfärds mål, såsom jämlik och högkvalitativ vård och skola, effektiv och hållbar stadsbyggnadsprocess samt serviceinriktad och tillgänglig förvaltning. Använd på rätt sätt ger digitaliseringen möjlighet att hantera både utmaningar och invånarnas förväntningar på välfärden.

Med syfte att ge en gemensam riktning till stöd för kommunsektorns fortsatta utveckling har SKR har tagit fram en strategi för arbetet som krävs. Vissa grundläggande förutsättningar måste finnas på plats, inom ledarskap, juridik, datadriven innovation, en gemensam infrastruktur och digitala funktioner.

Framförallt behöver förmågan att följa med i den snabba teknikutvecklingen stärkas. Kompetensutveckling lyfts som en viktig framgångsfaktor. Enligt internationella studier finns en global effektiviseringspotential på närmare 50 procent inom ett par decennier. Få yrken

kan automatiseras i sin helhet, men flera kan automatiseras till viss del.

Strategin presenterar två effektmål samt 16 mål inom fyra målområden:

Det första beskriver **ledning, styrning och organisation** som leder till att rätt prioriteringar görs, nya kompetenser utvecklas och invånare och medarbetare involveras i förändringsarbetet. Det säkerställer att nyttan från insatser hämtas hem och att juridiken anpassas till utveckling med hjälp av ny teknologi.

I det andra lyfts vikten av gemensamma ramverk för **arkitektur och säkerhet** vid utveckling av digitala välfärdstjänster. Det ger en gemensam grund och stärker samverkansförmågan.

Det tredje gäller **informationsförsörjning och digital infrastruktur** och vikten av att rätt information finns tillgänglig och kan utbytas på ett effektivt sätt.

Det fjärde beskriver en **sammanhållen digital service** som har samverkande processer och gemensamma lösningar. Då kan välfärden erbjuda tjänster som utgår från användarnas behov och livshändelser.

Källa: Sveriges Kommuner och Regioner: Utveckling i en digital tid - en strategi för grundläggande förutsättningar, uppdaterad maj 2020, [länk](#).

EU-domstolen skärper dataskyddet för personuppgifter

Enligt ett tidigare och numera ogiltigförklarat beslut från EU-kommissionen har det varit tillåtet för personuppgiftsansvariga i EU att överföra personuppgifter till mottagare som har anslutit sig till Privacy Shield. I det så kallade Schrems II-målet slår domstolen fast att Privacy Shield inte ger ett tillräckligt skydd för personuppgifter när dessa förs över till USA.

Domen från juli 2020 slog ner hårt på alla molntjänster från USA som förlitade sig på ramverket Privacy Shield. Domstolen tillåter fortfarande det ramverk Standard Contract Clauses som Microsoft och Google använder.

Källa: <https://www.imy.se/lagar--regler/dataskyddsförordningen/tredjelandsoverforing/sa-har-paverkar-schrems-ii-domen-overforingar-till-tredje-land/>

Allt fler kommuner går över till molntjänster

Debatten i Sverige är fortsatt polariserad avseende avvägningen mellan behovet av snabba datatjänster via molntjänster där ägaren finns i USA och synen på vilken dataskyddsnivå som krävs för olika slags informationsklassad data. Polariseringen märks tydligt i och med det arbetet den medlemsdrivna organisationen eSam har bedrivit sedan 2015 kontra många kommuners val att gå mot Microsofts och/eller Googles molntjänster, där Googles andel stadigt ökar. eSam består idag av 29 myndigheter och SKR och

agerar utan uppdrag från regeringen.

Även andra typer av verksamhetssystem, som till exempel journalsystem inom vården, har stort behov av att kunna processa data snabbt för att digitaliseringen ska bli användningsbar i verkligheten, exempelvis på ett särskilt boende i en kommun.

IT-infrastrukturen i Dals-Ed bygger på en mix av molntjänster och tjänster med drift i egen servermiljö, vilket fungerar bra och ligger i linje med många andra kommuners miljöer. När vi i vardagen överväger att vi skulle behöva använda vårt digitala kontorsstöd Google Workspace även för känsliga personuppgifter så använder vi alltid den konsekvensanalys som EU:s dataskyddsförordning anbefaller.

Digital samhällsbyggnadsprocess

Det nationella arbetet med digitalisering fortsatte under 2020. Enligt en ny föreskrift från Boverket ska alla nya detaljplaner vara digitala från 1 januari 2022. Det finns ännu inga krav på att digitalisera befintliga detaljplaner, men på sikt kan det komma att bli en förutsättning för att man ska kunna ha en helt digital samhällsbyggnadsprocess.

Boverkets vision är att gå över till helt digitala planeringsunderlag och beslutshandlingar i de grundläggande lovbygg- och tillsynsprocesserna. Vägen dit är lång och kommer kräva både lagändringar och samverkan mellan myndigheter. Boverket har regeringsuppdrag att driva utvecklingen framåt mot visionen, ett steg i taget.

3.3.4 INFRASTRUKTUR

Kollektivtrafik, vägar och järnväg

Goda möjligheter till resande och transporter är av väsentlig betydelse för kommunens attraktivitet som plats att leva, arbeta och verka på. VGR ansvarar för kollektivtrafiken med Västtrafik som utförare. Tågtrafik drivs även kommersiellt med olika aktörer. Politiskt är frågan högt prioriterad. Kommunen för fram åsikter i olika forum men har dock begränsad möjlighet att påverka. Planeringen för busstrafik som drivs av Västtrafik har en lång tidshorizont, ca 1,5 år. Tågplanering, vilken görs årsvis, ansvarar Trafikverket för.

Framtiden för tåg- och busstrafiken såg inledningsvis ljus ut inför år 2020. Från december 2019 började Västtrafik trafikera Ed-Trollhättan med två dubbelturer, med finansiering av VGR fram till 2021 då nya beslut måste tas. Samtidigt ökade Vy tåg till 4 avgångar och från augusti 2020 planerade SJ att starta en dubbeltur Göteborg-Oslo. Sen kom pandemin och kullkastade allt, med stor påverkan på utbudet av tåg samt antal resanden inom busstrafiken. Vy tåg ställde under våren in all trafik vilket fick till följd att Ed endast trafikerades av Västtågens två avgångar, måndag till fredag, med sommaruppehåll från mitten av juni till mitten av augusti. Antalet bussresenärer halverades nära nog under året men inga turer ställdes in. Som helhet tappade Västtrafik miljardintäkter vilket bland annat får konsekvenser av att trafiksatsningar inte genomförs eller skjuts på framtiden. Västtågen var planerade att från 2022 ingå i Västtrafiks ordinarie utbud som en uppstart på en regional tågtrafik Halden-Trollhättan men denna lösning är högst osäker vilket innebär att tågen tas bort, om ingen annan finansiering hittas i VGR

Ett helt nytt taxe- och zonsystem infördes av Västtrafik i november och det blir enklare och billigare att åka kollektivt.

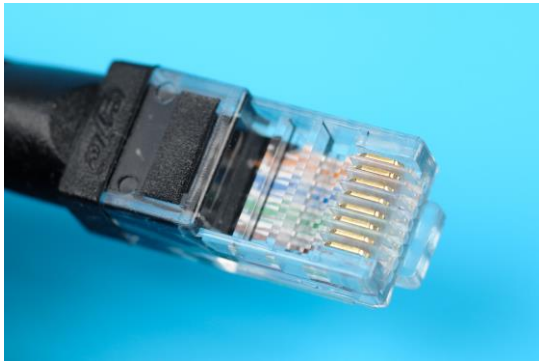
Trafikverket har arbetat med en åtgärdsvalsstudie (ÅVS) för järnvägssträckan Öxnered-Kornsjö som ska visa på vilka åtgärder som behövs för att bygga ett dubbelspår. Järnvägssträckan tillhör en av stomnätskorridorerna i EU där medlemsstaterna har åtagit sig att färdigställa stomnätet till och med år 2030. I Västra Götalandsregionen prioriteras sträckan högt i listan över objekt som redovisas till regeringen.

Tillgång till fiber

Bredband har blivit en samhällsbärande infrastruktur och tillgången till snabbt bredband och mobila tjänster är avgörande för Sveriges utveckling i takt med att myndigheter och företag digitaliserar delar av sina verksamheter för att öka tillgängligheten och servicen till medborgare och kunder. Bra internetuppkoppling har blivit en grundförutsättning för ett konkurrenskraftigt företagande och attraktivt boende. SKR arbetar för att alla invånare, oavsett var i Sverige man bor, ska ha tillgång till snabba och säkra digitala kommunikationer. Senast i januari gjorde SKR ett uttalande inför det nationella genomförandet av EU:s jordbrukspolitik, med en uppmaning att helt övergå till ett nationellt stödsystem för bredbandsutbyggnad och föra över 4,45 miljarder kronor till Post- och Telestyrelsen, PTS. Motsvarande medel för bredband har tidigare funnits i Landsbygdsprogrammet och får inte försvinna, menar SKR. Ett omgående och tydligt besked från regeringen om medel till PTS vore en viktig signal för regionerna och för de företag som anlägger

bredbandsnäten. PTS inleder nu ett samarbete med regionerna kring kartläggningen av stödberättigade områden och möjlighet till regionala prioriteringar i samverkan med kommunerna.

Källa: Sveriges Kommuner och Regioner: www.skr.se, 210121, [länk](#).

Senaste mätningen av tillgång till fiber gjordes i oktober 2019. Samtidigt följde PTS upp regeringens bredbandsstrategi, där målet för 2020 var att 95 procent av alla hushåll och företag skulle ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s. PTS bedömde att målet inte skulle uppnås. Vidare bedömdes att målet om att hela Sverige bör ha tillgång till snabbt bredband år 2025 inte kommer att uppnås, även om man angav stort mått av osäkerhet i prognosen, eftersom tillgången 2025 påverkas av en mängd tekniska, demografiska, ekonomiska och politiska faktorer, vars utveckling är svår att förutse. PTS planerar nästa mätning till mars 2021.

Källa: Post- och Telestyrelsen, 191002, [länk](#).

Dals-Eds bredbandsutbyggnad drivs av enskilda fiberföreningar med stöd via kommunen och ligger idag på en acceptabel nivå i jämförelse. Vid mätningen 2019 låg Dals-Ed i topp bland kommunerna i Dalsland, med en genomsnittlig andel på 79 procent med tillgång till fiber.

Källa: www.bredbandskartan.se, 191001, [länk](#).

3.3.5 NÄRINGS LIV

Coronapandemin har slagit hårt mot svenska företag och jobb, men bilden är blandad

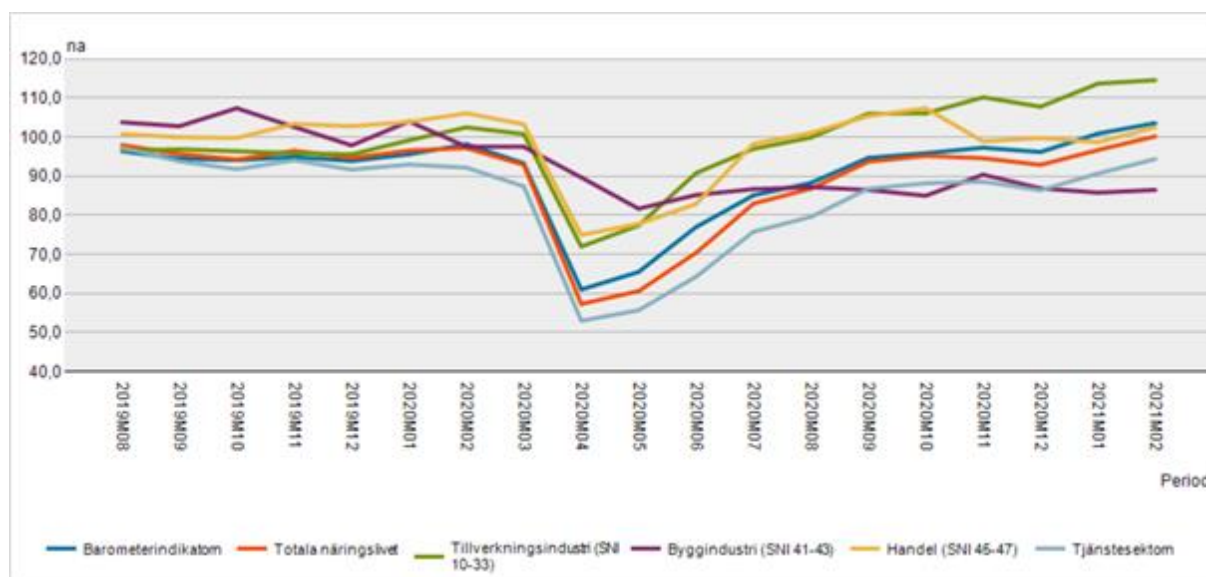
Konjunkturinstitutet frågar varje månad svenska företag och hushåll om deras syn på ekonomin, vilket publiceras i rapporten Konjunkturbarometern.

Barometerindikatorn*) ökade i februari 2021, från 100,9 i januari till 103,6. Med undantag för december har indikatorn ökat varje månad sedan fallet i april förra året.

Det ser dock väldigt olika ut beroende på bransch. Tillverkningsindustrins konfidensindikator pekar fortsatt på ett

betydligt starkare stämningläge än normalt. Detaljhandelns konfidensindikator ökade till 102,5 efter att ha fallit något månaden innan. Stämningläget förbättrades för handel med motorfordon och sällanköpshandeln medan indikatorn för dagligvaruhandeln föll tillbaka. Bygg- och anläggningsverksamhets konfidensindikator visar på en bedömning om mycket svagare tillväxt än normalt.

Tjänstesektorns konfidensindikator visar bedömning om svagare tillväxt än normalt medan

*) Det sammanvägda värdet av samtliga branscher och hushållen. Värdet över 100 motsvarar en starkare ekonomisk tillväxt än normalt och värden över 110 en mycket starkare tillväxt än normalt. Värdet under 100 respektive under 90 har motsvarande tolkning i termer av svagare och mycket svagare tillväxt än normalt.

Källa: Konjunkturinstitutet, www.konj.se, 210225, [länk](#).

Pandemins påverkan på företagen i Västsverige

Västsvenska Handelskammaren genomförde en enkätundersökning i maj och oktober gällande företagens påverkan av pandemin. 28 branscher var representerade. Flest svar kom från branscherna tillverkningsindustri, konsult, handel samt bygg & anläggning. I maj uppgav 60 procent av företagen att de påverkades negativt, den siffran har nu minskat till 44 procent. Lika många, 44 procent, hävdar att de inte påverkas alls. 12 procent anger att de utvecklar sin verksamhet. Resultatet visar att flera av regeringens stödåtgärder har nyttjats, korttidspermittering är i särklass mest använt, av närmare hälften av företagen.

Hälften av företagen svarar att pandemin inte påverkat deras personalsituation. 17 procent har varslat om uppsägning och 11 procent att de troligtvis kommer att säga upp. Undersökningen ger också flera positiva signaler. 13 procent säger att de ska nyanställa och 16 procent kompetensutvecklar sin personal. Andelen företag som utvecklar sin verksamhet har ökat från 6 till 12 procent. Det tyder på att fler företag går bra men också på att många är snabba på att ställa om.

Källa: Västsvenska Handelskammaren, 201013, [länk](#).

Mer byråkrati och kostnader för företagen efter brexit

Svenska företag upplever längre ledtider, större byråkrati och högre kostnader efter brexit, enligt en färsk studie av Svenskt Näringsliv. Av de drygt 1 600 svarande företagen, som handlar med Storbritannien, uppger en femtedel att de redan har upplevt problem i och med utträdet den 1 januari. De flesta handlar om vad som händer precis vid gränsen,

problem som företagen tidigare inte har behövt tänka på. Analysen är att de upplevda gränsproblemen synliggör hur otroligt lätt det är att handla inom EU:s inre marknad. *Källa: Svenskt Näringsliv, 210223, [länk](#).*

Även i Dals-Ed har näringslivet påverkats i olika grad beroende på bransch

Även i Dals-Ed har näringslivet påverkats av Coronapandemin i olika grad. Den stängda gränsen mot Norge påverkar såväl handel som restauranger och besöksnäring starkt negativt. De flesta handelsföretag beskriver att försäljningen till norrmän, som normalt ligger på ca 30 procent, försvann i samma sekund som gränsen stängdes. Trots detta är bara en konkurs registrerad i Dals-Ed, vilket är ett styrkebesked. Men vi har inte sett slutet än, effekterna kan vara långsiktiga och komma att visa sig senare. Läget är vid årsskiftet fortsatt ansträngt.

Några branscher har ändå gynnats av situationen, såsom bygghandel, handelsträdgård och andra som säljer produkter inom hus & hem samt inom näthandeln. Eftersom ingen kunde åka utomlands på semester, valde man att istället fixa hemma och på grund av restriktionerna har många handlat online på internet. Inom nämnda branscher har även flera företag i Dals-Ed haft mycket god försäljning under helåret.

Olika typer av nationella stöd kom igång under våren, och kunde till viss del kompensera för avbrott i verksamheterna, t ex via omställningsstöd baserat på omsättning, hyresrabatter, möjlighet att korttidspermittera personal. Detta var välbehövligt för många, men som företagare med enskild firma var dessa stöd inte tillgängliga. Först i början av november kom ett omsättningsstöd som är riktat till den stora gruppen av enskilda

näringsidkare. Generellt har handläggningstiderna för stöden tagit mycket lång tid.

Många företag har försökt anpassa sig och kreativiteten har varit genomgående hög i hela Sverige; man hittar nya sätt att erbjuda tjänster och produkter. Anpassningen till det digitala har dessutom gjort att det "nya normala" kanske kommit för att stanna. Inget kommer att bli som innan - på gott och ont.

Åter ett bra betyg i Svenskt Näringslivs årliga ranking

Dals-Ed klättrade till plats 51 (70, år 2019) i rankingen av Sveriges 290 kommuner. Det sammanfattande omdömet på 4,01 av 6 gav en 17:e plats i riket (rikssnitt 3,37). Åter ett bra betyg från kommunens företag men det finns såklart områden med förbättringspotential. Skolans kontakter med lokala näringslivet, påverkan av brottslighet & otrygghet och tillgång på relevant kompetens är exempel på områden som kan förbättras.

Undersökningen ger oss ett unikt underlag att jobba vidare ifrån i det fortsatta näringslivsarbetet och även i fler områden inom kommunens organisation.

Totalranking 2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
51 (↑19)	70	75	82	75	84	108	71	67	70	102

RANKING (KÄLLA: SN)

Rankingutveckling 2009-2020

3.3.6 ARBETSMARKNAD

Arbetslösheten har ökat pandemiåret men ligger fortsatt under riket och länet

Dals Eds kommuns arbetslöshet låg i genomsnitt på 7 procent under 2020 vilket kan jämföras med 6,1 procent 2019. Arbetslösheten ligger fortsatt under såväl riket som länet, Västra Götaland, en trend som hållit i sig samtliga månader under 2020.

Arbetslösheten bland ungdomar har ökat. Under 2020 låg andelen i genomsnitt på 9,7 procent, vilket kan jämföras med 6,6 procent 2019. Även här ligger andelen samtliga månader under riket och länet. Andelen ungdomar i arbetsmarknadspolitiska program har ökat och här behöver vi vara med och parera och mildra effekterna så gott vi kan.

	Samtliga 16-64 år, %				Ungdomar 18-24 år, %			
	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
Riket	7,5	7	7	8,5	10,4	8,9	8,6	11,6
VGR	6,5	6,2	6,2	7,9	8,5	7,2	7,2	10,7
Dals-Ed	6,7	6,2	6,1	7	7,9	8,8	6,6	9,7
Färgelanda	8,1	7,2	6,5	7,6	11,1	8,4	6,1	10,1
Bengtsfors	13,1	11,3	11,8	12,9	19,5	14,9	12	14,8
Mellerud	12,1	10,7	10,7	11,4	15,6	11,3	10,1	13,9
Åmål	14,2	12,6	13,2	13,7	23,8	17,9	17,1	22,5
Uddevalla				9,2				11,5
Vänersborg				10,3				16,1
Trollhättan				11,9				15,6
Strömstad				8,4				10,8
Tanum				6				8,6

Källa: Arbetsförmedlingen, [länk](#).

Arbetsförmedlingens omställning

Arbetsförmedlingen genomför en av de största reformeringarna i modern tid, vilket i hög grad påverkar och på sikt kan komma att påverka kommunens arbete med målgruppen arbets sökande samt nyanlända. I nuläget är informationen begränsad och utgången kring eventuella framtida uppdrag oklart. Då Arbetsförmedlingen är en av våra viktigaste samarbetsparter påverkar den pågående omorganiseringen våra kontaktvägar, arbetssätt och samverkan på så vis att processer tenderar att stanna av, till exempel vid byte av handläggare och ansvarsområden. Vi ser en högre risk

att individer hamnar mellan stolarna och att beslut inte tas i rätt tid, eller uteblir.

En positiv signal under 2020 är att regeringen har satsat ytterligare på att skjuta in medel för lokala överenskommelser och arbete med DUA*), vilket vi tolkar som en avsikt att öka samverkan mellan Arbetsförmedling och kommun igen.

**) DUA, Delegationen för unga och nyanlända till arbete har regeringens uppdrag att främja statlig och kommunal samverkan och utvecklandet av nya samverkansformer i syfte att effektivisera unga och nyanländas etablering i arbetslivet.*

3.3.7 BOSTADSMARKNAD

Den lokala bostadsmarknaden

I Dals-Eds kommun fanns det 2 519 bostäder år 2019, varav 1 593 småhus, 822 flerbostadshus och 176 övriga hus. För att uppnå kommunens vision om att behålla befintliga invånare och samtidigt ge plats för fler behöver nya, attraktiva boenden skapas för att möjliggöra flyttkedjor. Pågående pandemi och en ny grön våg i samband med digitalisering och närheten till Göteborg och Norge skulle kunna bidra till ökad efterfrågan.

Enligt lokala aktörer är det störst brist på bostäder i centrum och främst efterfrågas mindre hyresrättslägenheter (1-3 rok).

Brist på attraktiva detaljplaner och strandskyddslagstiftningen kombinerat med bland annat hårda lånevillkor begränsar möjligheten för byggnation i kommunen.

Draghjälp av SmåKom i viktiga frågor

Nätverket SmåKom, där kommunen är medlem, har genom medlemmarna lyft bostadsförsörjning som en av sju prioriterade intressefrågor för år 2021. Många vittnar om bostadsbrist. Invånarna behöver olika boendeformer i olika faser av livet. Svårigheter med finansiering, krav på nedskrivning och höga byggkostnader utgör de främsta hindren för bostadsproduktion, men även alltför detaljerade regelverk kan utgöra hinder. I sammanhanget lyfter SmåKom även strandskyddsutredningen, som enligt direktivet syftade till att göra det betydligt enklare att bygga strandnära i landsbygdsområden. SmåKom kommer att följa upp utredningens förslag och

åtgärder. Vidare beskrivs att flera av medlemskommunerna upplever problem med social dumpning, vilket innebär att kommuner bidrar till eller uppmanar personer i stort behov av samhällsservice att flytta till en annan kommun, ofta utan att den mottagande kommunen informerats. SmåKom kommer att bevaka även den frågan och, om behov finns, belysa problematiken för beslutsfattare.

SmåKoms mål för 2021 är:

- Bevaka statliga utredningar som påverkar kommunernas möjligheter/hinder för byggande.
- Föra en kontinuerlig dialog med regeringen, riksdagspartierna och statliga myndigheter avseende bostadsbyggande.
- Särskilt bevaka frågor kopplade till social dumpning.

Nya grepp för fler bostäder

Tillgång till attraktivt boende i olika boendeformer är en viktig fråga för landsbygdens överlevnad. Här behöver kommuner kompetensutveckla sig för att kunna främja och dra nytta av aktuella trender och intressen hos människor. Boverket har gjort en genomgripande förnyelse av webbhandboken om bostadsförsörjningsplanering, med delvis nytt upplägg och uppdaterat innehåll. Här finns vägledning i processen att ta fram riktlinjer, konkreta tips på underlag för analyser samt verktyg och styrmedel som kommunen kan använda sig av. Bland annat beskrivs möjligheten att främja tillkomsten av byggemaskiner och bogemaskiner.

3.3.8 UTBILDNING

Ökad vistelsetid på förskolan

En trend som fortsatt håller i sig är att de flesta önskar plats i förskola för sina barn från och med 1 års ålder samt att den genomsnittliga tillsynstiden är hög. Barns ökade vistelsetid i förskolan gör det svårt schematekniskt att få personalresurserna att räcka till över dagen. Den ökade rörligheten i samhället gör det också svårt att planera hur verksamhet kommer att se ut. Förskolan måste vara mer flexibel i sin organisation och i sitt arbetssätt då barngrupperna ständigt förändras.

Fortsatt utmaning att rekrytera legitimerade lärare

Med tanke på den obalans som råder mellan behovet av lärare, attraktiviteten i yrket och kapaciteten på lärarutbildningarna är det svårt rekrytera legitimerade lärare. För Dals-Eds kommun är det framför allt svårt att rekrytera behörig personal till högstadiet och fritidshem.

Nya utbildningskrav för LSS-boendet innebär behov av kompetensutveckling

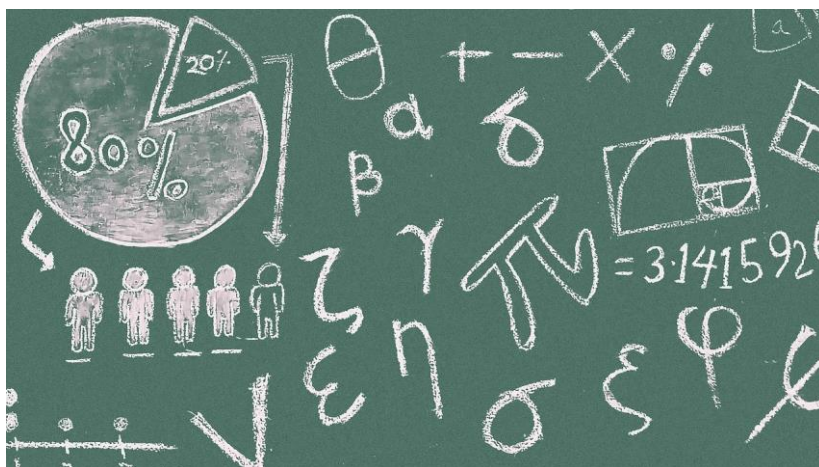
För LSS-boendet på Utsikten har kraven på

utbildning inom LSS ökat i och med titelutbytet till stödassistent och stödpedagog. Fler med formell undersköterskeutbildning/barnskötarutbildning måste ges möjlighet att komplettera med rätt inriktning, funktionsnedsättning. Verksamheten får ungdomar med helt andra behov än tidigare vilket också leder till ökade krav på kompetensutveckling inom området.

Ökat statligt stöd till vuxenutbildningen

Det statliga stödet till Vuxenutbildning har under 2020 ökat och förväntas fortsatt vara stort, inte minst kopplat till svårigheter för olika branscher under en pågående pandemi. Utbildningen framåt kan komma att behöva riktas in mot grundläggande yrkesförberedande kurser, vilket uttryckts till stat och region under 2020.

Geografiska avstånd och en begränsad kollektivtrafik är försvårande faktorer i vår del av regionen. Att utveckla dels lärcentrum i Dals-Ed, dels möjligheten till högre utbildning på närmre håll i form av Campus Dalsland, är oerhört viktigt för att höja tillgången till utbildning och därmed höja utbildningsnivån i Dals-Ed.

3.3.9 VÅRD OCH OMSORG

Demografisk utveckling

Volymerna i målgruppen äldre ökar och förväntas öka ännu mer under de närmaste åren. Detta medför naturligtvis utmaningar gällande allt ifrån lokalbehov, personalförsörjning och förväntat minskade ekonomiska resurser.

Fortsatt planering inför omställningen till *Nära vård*

Kontinuerlig sjukvård ska kunna bedrivas mer nära patienten, man kallar det 1:a linjens sjukvård. Det kommer att innebära att kommunen måste förbereda sig för ökade volymer av medborgare som är kvar i hemmet eller skrivs ut tidigare och kräver mer specialiserade sjukvårdande insatser. Socialchef ingår i strategisk planering för att VGR:s kommuner i högre grad ska vara involverade i planering av vårdförlopp. Det sker även en utveckling för att skapa mer tydlig samverkan bland flera Dalslandskommuner. En projektanställd samverkanssamordnare har tillsatts som ska inventera och utvärdera befintliga samarbeten samt utreda ytterligare möjliga samarbetsområden.

Framtidens Vårdinformationsmiljö

Digitaliseringsutvecklingen går snabbt och vi står inför inför många utmaningar och val. Kommunen har beslutat att gå in i Framtidens Vårdinformationsmiljö, ett unikt samarbete mellan VGR, länets 49 kommuner och privata vårdgivare, med syfte att kunna följa invånaren i realtid, dela data och därmed fatta bättre beslut.

LSS Bo och socialpsykiatrins boendestöd

Brukare med fler diagnoser och problematik utanför LSS området ökar. Vi får fler brukare där man även har inriktningen missbruk och psykiatri att förhålla oss till. Detta ställer högre krav på kompetensen hos personalen än vad vi tidigare haft.

I arbetslivet ökar kompetenskraven på de anställda, samtidigt ökar antalet personer med diagnostiserade neuropsykiatriska funktionshinder. Fler personer riskerar hamna utanför arbetsmarknaden och kravet ökar därmed på förvaltningen att tillhandahålla daglig verksamhet och sysselsättning - anpassad, allifrån ingen arbetsförmåga, till viss förmåga.

3.3.10 HÅLLBARHET

Hållbarhet som begrepp är en av tre ledstjärnor som ingår i kommunens Vision 2035, Attraktivitet, Hållbarhet och Delaktighet, som ska genomsyra allt vi gör. Kommunens hållbarhetsarbete siktar brett mot en långsiktigt hållbar utveckling för såväl den kommunala verksamheten som för samhälle och invånare.

Omstrukturering för att möjliggöra tydligare fokus på hållbar utveckling

I syfte att mobilisera resurser för genomförandet av den nya utvecklingsplanen, UP 20-23, och fortsatt arbete enligt strategin för långsiktigt hållbar ekonomi och verksamhet i kommunens organisation, genomfördes innan sommaren en mindre omstrukturering inom stöd- och ledningsfunktionerna kring mer samlade grunduppdrag. Bland annat inrättades en ny stabsfunktion under kommunchefen, Hållbarhetsstaben, med uppdrag att främja kunskapsutveckling kring långsiktigt hållbar utveckling i allmänhet i kommunen och organisationen, och kring Agenda 2030 i synnerhet. Stabens specialister har i grunden olika uppdrag inom de tre hållbarhetsdimensionerna och samverkar nu för att bli ett ännu bättre stöd till

organisationens verksamheter för att nå de kommunövergripande målen samt att i sina grunduppdrag bidra till genomförandet av de 17 globala målen.

Glokala Sverige utbildar kommuner och regioner

Kommunen är liksom grannkommunerna i Dalsland deltagare i Glokala Sverige sedan 2020, bland 130 andra kommuner i Sverige samt 16 regioner. Från 2021 är antalet uppe i 165 kommuner samt 17 regioner. Glokala Sverige är ett utbildnings- och kommunikationsprojekt, som genomförs åren 2018-2023 i samarbete mellan SKR och Svenska FN-förbundet, med syfte att stärka kunskapen och engagemanget för Agenda 2030 i kommuner och regioner. Projektet genomför utbildningar på plats i de kommuner och regioner som deltar i Glokala Sverige. En webbutbildning och annat utbildningsmaterial har också tagits fram. Under pandemiåret 2020 fick detta stå åt sidan, men Hållbarhetsstaben genomför nu webbutbildningen först, för att kunna vara en motor för det kommande kunskapslyftet, som vi hoppas kunna genomföra under år 2021.

Glokala Sveriges deltagande kommuner i Västra Götalands län år 2020

Källa: Sveriges Kommuner och Regioner, [länk](#), och Svenska FN-förbundet, [länk](#).

Gemensam kompass för ett mer hållbart Dalsland

Efter beslut av direktionen och medlemskommunerna i Dalslands miljö- och energiförbund (DMEF) togs en gemensam hållbarhetskompass fram under 2019-2020, som ska bli en färdriktning för arbetet med att skapa hållbara förutsättningar för alla som bor, lever och verkar i de fyra dalslandskommunerna.

Hållbarhetskompassen har en tydlig koppling till de globala målen och ger en gemensam bild av vilket Dalsland som eftersträvas.

Socioekonomisk utveckling med stöd från Tillväxtverket hindrades av pandemin

Hållplats Dals-Ed är ett flerårigt projekt (2018-2022) för socioekonomiskt eftersatta landsbygdskommuner med statsbidrag från Tillväxtverket. Projektets fyra huvudspår är *Fullföljda studier*, *Inträde på arbetsmarknaden*, *Kompetensutveckling/matchning* och *Sociala mötesplatser*. Utöver grundarbetet med processledning kunde delprojektet för utveckling av arbetet med tidiga samordnade insatser (TSI) genomföras som planerat. Det handlar om insatskoordinering kring insatser till elever med hög skolfrånvaro samt främjande av närvarokultur i förskola/grundskola. Däremot kunde inte delprojektet kring kompetens- och personalförsörjning inom olika bristyrken fullföljas till följd av pandemin. Men Tillväxtverket har möjliggjort att ej utnyttjade medel, 931 tkr, kunde över till år 2021.

Hållbarhetsarbete kring trygghet och säkerhet

Det svenska samhället har de senaste åren

genomgått stora förändringar som innebär att arbetet kring trygghet och säkerhet behöver stärkas alltmer. Samtidigt innebär det säkerhetspolitiska världsläget nya krav på ökad förmåga inom krisberedskap och civilt försvar. Små landsbygdskommuner som Dals-Ed är ofta mer förskonade än storstadsområdena, så saknas inte utmaningar, vilket ställer höga krav på ett effektivt arbete för långsiktigt hållbar trygghet och säkerhet även hos oss. Dessa frågor hanteras i bred samverkan av trygghetssamordnaren med främsta syfte att bibehålla och öka invånarnas upplevelse av trygghet. Tendensen de senaste 10 åren är ett sjunkande trygghetsindex, även i jämförelse med andra kommuner.

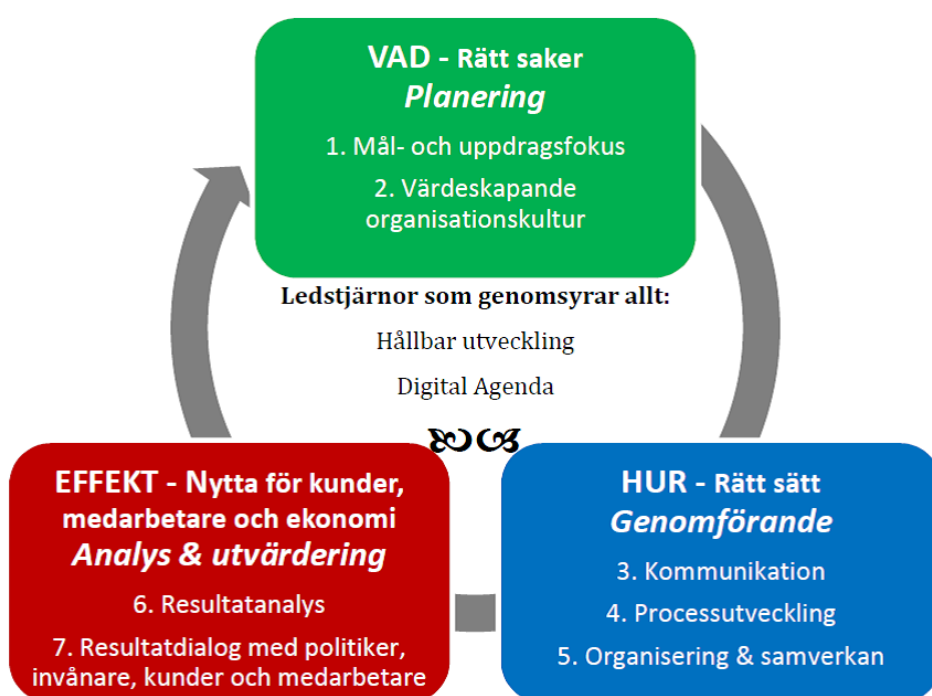
I det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet arbetar Dals-Eds kommun och Polisen sedan 2018 utifrån en lokal samverkansöverenskommelse, Trygga Dals-Ed, med trygghetssamordnaren och kommunpolisen som nyckelpersoner. Organisationen är under uppbyggnad med successivt ökande effektivitet. Sammanfattningsvis har året varit relativt lugnt, i linje med 2019. Orosmoln tornade upp sig då man befarade att myndigheternas restriktioner, vid sidan av minskad sysselsättning, kunde skapa större utrymme för oroligheter och kriminellt beteende. Detta möttes med organiserad nattvandring under sommarlovet för att bidra till lugn och närvaro i samhället. Det har även funnits en beredskap om behov skulle uppstått under resterande del av året. Därtill startades ett arbete upp genom folkhälsoinsatser för att bevaka och följa upp problematik kopplat till våld i nära relationer.

Strategin för LEV - Långsiktigt hållbar Ekonomi och Verksamhet - fortsätter

Det fleråriga förändringsarbetet enligt strategin för en långsiktigt hållbar ekonomi och verksamhet (LEV-strategin) startade 2017, efter ett antal analyser där brister och sårbarheter upptäcktes i såväl ekonomi som styrning och ledning. Det är ett levande förändringsarbete för en mer funktionell organisation, som bedrivs på alla nivåer från verksamhet till förvaltning till kommunövergripande, utifrån sju delstrategier som fångar olika aspekter av

styrning och ledning. Genom att systematiskt ompröva och utveckla befintlig struktur och kultur, i stort och smått, siktar vi mot större värde och nytta för kunder, medarbetare och ekonomi.

Även strategin i sig förändras som en anpassning till omvärlden och vår egen förflyttning framåt. Efter årsskiftet har två ledstjärnor lagts till för att de ska genomsyra allt – hållbar utveckling och vår nya digitala agenda.

För att organisationen ska klara av att arbeta parallellt med omfattande utveckling och löpande drift, har resurserna för utvecklingsarbetet stärkts genom ett utvecklingsanslag på 5,5 mkr, där merparten går till tjänster. 2020 nyttjades hela anslaget. Insatserna under året beskrivs i avsnitt 3.6.1.1

Coronapandemin och även ekonomisystemkraschen begränsade utvecklingsinsatserna rejält under året.

Dels på grund av tidsbrist, dels på grund av att fysiska träffar inte har kunnat genomföras i den omfattning som är önskvärt. Det som utmärker året är fortsatt utbyggnad av IT-infrastrukturen, en grundförutsättning för den digitala agendan, kunskapsuppbyggnad och processutveckling inom arbetsmiljöområdet samt förbättrad systematisk verksamhetsutveckling på enhetsnivå, överlag.

3.4 HÄNDELSER AV VÄSENTLIG BETYDELSE

3.4.1 Coronapandemin

Sedan ett år tillbaka är coronapandemin den omvärldsfaktor som har enskilt störst påverkan på människors förutsättningar att leva, arbeta och bedriva verksamhet. Främsta orsaken är alla åtgärder i syfte att förhindra en alltför snabb smittspridning. Framförallt restriktioner för fysisk distansering samt att gränsen till Norge varit mer eller mindre stängd sedan pandemins utbrott. Utvecklingen av bekräftade fall i Dals-Eds kommun har gått i vågor, relativt låg i början, högre under några sommarveckor och ett par veckor under hösten, t o m vecka 7 lägst i Dalsland och bland de med lägst antal i länet, relativt sett. I skrivande stund har vaccinationerna kommit igång, vilket ger en förhoppning om en successiv återgång till ett mer normalt liv.

Statens bidrag för pandemihanteringen har inneburit ett stort ekonomiskt plusresultat i kommunen under 2020. Men eftersom coronapandemin och restriktionerna för att minska smittspridning fortsatt pågår är det svårt att överblicka de långsiktiga konsekvenserna för människor och samhälle och därmed även för kommunens ekonomi, direkt och indirekt. Det ligger i kommunens ansvar att analysera och medvetandegöra riskerna för negativa konsekvenser, för att om möjligt minska skadeverkningar framåt i tiden. Nedanstående områden bedöms som särskilt väsentliga att bevaka och hantera.

Tänkbara konsekvenser på folkhälsan

Det är ännu för tidigt att analysera pandemins påverkan på folkhälsan. Folkhälsomyndigheten pekar i sin rapport "Covid-19-pandemins tänkbara konsekvenser på folkhälsan" ut ett antal

risker för att pandemin och smittskyddsåtgärderna inom och utanför Sverige kan få flera negativa konsekvenser för folkhälsan. Förutom sjuklighet och dödlighet på grund av viruset påverkar åtgärderna för att minska smittspridningen flera av samhällets funktioner och människors livsvillkor. Minskad efterfrågan och ökad arbetslöshet i vissa branscher kan till exempel leda till att fler får svårt att försörja sig och en ökad risk för psykisk ohälsa. Man pekar särskilt på risken för att hälsoskillnaderna ökar mellan grupper i befolkningen utifrån socioekonomisk situation och diskrimineringslagens grunder.

Källa: Folkhälsomyndigheten, 200620, länk.

Effekter: Kommunen är sedan 2018 med i ett nätverk för socioekonomiskt utsatta kommuner, som med statligt stöd genom Tillväxtverket arbetar långsiktigt för att stärka den socioekonomiska utvecklingen. Insatserna är brett riktade och integrerade med ordinarie arbete inom området. Vi behöver nu skapa en extra beredskap för eventuella coronarelaterade effekter, vilket innebär utökade kostnader eller omprioritering av resurser.

Stora konsekvenser till följd av utebliven tågtrafik

Dals-Eds kommun, med stationsorten Ed på Norge/Vänerbanan, har drabbats synnerligen hårt av utebliven tågtrafik efter Norges stängning. Det har inneburit stora svårigheter för pendlare och näringsliv, och besöksnäringen har tappat gäster. Även annat resande har begränsats för invånarna, såsom för inköp och nöjen. Antalet bussresenärer har nära nog

halverats men trafiken rullade som planerat. Konsekvenserna för Västtrafik är förluster i miljardklassen, vilket medför risk för att trafikatsatningar inte genomförs eller skjuts på framtiden.

Effekter: Om antalet tågavgångar minskar vore det ett steg i helt fel riktning, och ett dråpslag för kommunens attraktivitet och hållbara utveckling i alla dess dimensioner, som inte går att beräkna. Kommunen har redan kontakt med VGR kring konsekvenserna av minskad trafik, men det stora tappet är gentemot Norge och det kan vi inte påverka.

Dalslandskommunerna har ett gemensamt intresse av vägnät och järnväg i Dalsland och samverkan kring den fortsatta utvecklingen kan komma att öka.

Oklara konsekvenser för det lokala näringslivet

Näringslivet i Dals-Ed har påverkats av coronapandemin i olika grad. Den stängda Norge-gränsen påverkar handel, restauranger och besöksnäring starkt negativt, då försäljningen till norrmän försvann i samma sekund som gränsen stängdes. De långsiktiga konsekvenserna för de hårdast drabbade företagen är oklart i nuläget. Några branscher har ändå gynnats av situationen, såsom bygghandel, handelsträdgård och andra som säljer produkter inom hus & hem samt inom näthandeln. De olika nationella stöden har till viss del kunnat kompensera för avbrott i verksamheterna, men först i början av november kom ett omsättningsstöd som är riktat till den stora gruppen av enskilda näringsidkare. Generellt har handläggningstiderna för stöden tagit mycket lång tid.

Professionell krishantering har skapat merarbete för organisationen samt trängt undan utvecklingsaktiviteter

Pandemin har påverkat alla kommunens verksamheter mer eller mindre. Från start

berördes främst vård och omsorg, sedan i alltmer stigande grad även skola, fritid och kultur. Den ordinarie kommunledningen utökades redan i mars då krisledningsorganisationen aktiverades. Gruppen har sen dess sammanträtt minst veckovis för beredning av information och inspel från olika håll, kopplat till pandemin. Syftet har främst varit att besluta om lokal tillämpning av myndigheternas anvisningar, att säkerställa tillgången på personal i verksamheterna, att följa upp och möta näringslivets, föreningslivets och invånarnas behov samt att kommunicera rätt saker i rätt tid internt och externt.

Coronapandemin har satt vår förmåga till krishantering rejält på prov. Den har även inneburit en ökad arbetsbelastning för alla till följd av ökade krav på tillgänglighet, samordning och flexibilitet, samt behov av löpande omprioritering då allt arbete inte har hunnits med. Den snabba omställningen inom vård och omsorg var det första exemplet på hög förmåga till situationsanpassning. Därefter har alla verksamheter på olika sätt utvecklat arbetssätt för att förhindra smittspridning med bibehållen leverans och kvalitet så långt möjligt. Distansarbete infördes tidigt i de funktioner som är lämpliga, med bibehållen service och kontakt med arbetskamrater. Snabb omställning till distansundervisning har skett på ett professionellt sätt då det har föreskrivits nationellt eller av smittskyddet i regionen.

Effekter: Vi kan med stolthet sammanfatta pandemiåret 2020 med att snabbt ha utvecklat en mycket hög grad av anpassningsförmåga och god efterlevnad till nationella regler och lokala behov. Åtgärder, arbetssätt och krishantering kommer att fortgå under överskådlig tid, så länge smittrisen för coronaviruset kvarstår. Det går inte i nuläget att bedöma om det föreligger några

arbetsmiljömässiga eller andra konsekvenser som innebär ökade kostnader, men vi kommer att behöva ha

med oss en beredskap för det ju längre nuvarande situation pågår.

3.4.2 Ekonomisystemkrasch

Ekonomisystemskraschen i december 2019 innebar att första halvåret 2020 präglades starkt av omfattande merarbete för ekonomifunktionen i form av återskapandet av redovisningen. Det ledde till en försening av bokslut och årsredovisning för år 2019 som behandlades i kommunfullmäktige först i juni. Samtidigt arbetade enheten med implementeringen av det nya

ekonomisystemet Xledger. Den stora arbetsbelastningen innebar tyvärr att det strategiska utvecklingsarbetet, bland annat det kommunövergripande arbetet med analys och stöd till chefer utifrån styrmodellen och strategin för långsiktigt hållbar ekonomi och verksamhet, samt arbetet med att minska kommunens nettokostnader försenades.

3.5 STYRNING OCH UPPFÖLJNING AV DEN KOMMUNALA VERKSAMHETEN

Kommunen tog första steget mot en tillitsbaserad styrning och ledning redan 2015. Vi gick då från en vertikal styrning genom målnedbrytning till en horisontell och mer decentraliserad styrning, där varje nivå själv styr och leder sin verksamhet utifrån grunduppdrag och utvecklingsbehov. Vi nådde en bit på vägen men inte ända fram. Under 2017-2018 utvecklades styrmodellen ytterligare och i december 2018 fastställde kommunfullmäktige en ny tillitsbaserad ledningsfilosofi samt ramverk för tillitsbaserad styrning och ledning.

Förvaltningen fick samtidigt ett uppdrag att uppdatera befintliga styrprinciper samt riktlinjer för god ekonomisk hushållning

och hantering av resultatutjämningsreserv. Arbetet med detta påbörjades 2019 och skulle ha slutförts under 2020, men fick nedprioriteras på grund av coronapandemin och ekonomisystemkrisen. Detta skulle kunna ge upphov till motstridigheter mellan å ena sidan, den nya ledningsfilosofin och styrmodellen, och å andra sidan, de befintliga styrprinciperna från 2008, samt riktlinjer för god ekonomisk hushållning från 2013, i de delar som berör verksamhetsstyrningen. Om så sker så gäller principerna enligt det nya beslutet.

3.5.1 ANSVARSSTRUKTUR

Styrprinciperna från år 2008 reglerar ansvarsfördelningen i kommunen med utgångspunkter som decentralisering, helhetssyn och god ekonomisk hushållning. Helhetssyn ska prägla allt arbete, kommunens bästa och koncernnyttan ska beaktas i alla beslut. Beslut om verksamhetens utförande ska fattas så nära verksamheten som möjligt. Personalen har stor frihet att välja hur arbetet ska genomföras för att inom tilldelade resurser nå målen för verksamheten.

Politikerna ansvarar för VAD kommunen ska göra, tjänstemännen för HUR detta utförs. Politikerna styr genom mål och ekonomiska ramar samt genom att följa upp och utvärdera verksamheten gentemot målen. Politikerna beslutar om verksamhetens kvalitet och dimensionering samt om övergripande organisation. Tjänstemännen ansvarar för genomförandet av politiska beslut enligt

givna mål och riktlinjer samt inom givna ekonomiska ramar.

Kommunfullmäktige fastställer nämnder och förvaltningar samt deras ansvarsområden. Kommunfullmäktige fastställer övergripande mål och nämndernas ekonomiska ramar. Kommunstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av kommunens angelägenheter och har uppsikt över nämndernas verksamhet. Nämnd ansvarar för verksamhet inom sitt ansvarsområde utifrån gällande lag samt kommunfullmäktiges mål och ekonomiska ramar.

Kommunchefen är kommunens ledande tjänsteman, ansvarig inför kommunstyrelsen samt chef för förvaltningscheferna och enhetscheferna på kommunledningsförvaltningen. Kommunchefen har det yttersta ansvaret för att verkställa kommunstyrelsens

beslut. Förvaltningschef är nämndens ledande tjänsteman, ansvarig inför nämnd och kommunchef samt chef för enhetschefer inom nämndens ansvarsområde. Förvaltningschefen är ansvarig för nämndens förvaltning. Förvaltningschefen har det yttersta ansvaret för att verkställa nämndens beslut. Enhetschef har verksamhets-, ekonomi- och personalansvar för sin enhet, och är ansvarig inför förvaltningschefen.

Varje nivå utkräver ansvar av närmast underliggande nivå. Kommunstyrelsen utkräver ansvar av kommunchefen. Förvaltningschef utkrävs ansvar av nämnd och kommunchefen. Enhetschef utkrävs

ansvar av förvaltningschef.

Ansvarsutkrävande sker alltid i dialog med den berörda. För att undgå ansvar krävs att underliggande nivå tydligt redovisar skäl till att verksamheten ej kan bedrivas inom den överenskomna omfattningen vad gäller ekonomi, kvantitet och kvalitet. Närmast överordnad övertar ansvaret för de åtgärder som krävs för att anpassa verksamheten till rätt omfattning. Övertagande nivå bedömer de redovisade skälen och vidtar vid behov (beroende på nivå) politiska, organisatoriska eller personella åtgärder. Medför åtgärderna förändringar av angivna mål, ska förslagen till åtgärder underställas berört politiskt organs prövning.

3.5.2 RAMVERK FÖR TILLITSBASERAD STYRNING OCH LEDNING I DALSEDSS KOMMUN

Den tillitsbaserade ledningsfilosofin växte fram parallellt med statliga Tillitsdelegationens utredning. Dess uppdrag var att föreslå hur styrningen av välfärdstjänster kan utvecklas för att i högre grad ta tillvara medarbetares och invånares kompetens och erfarenhet, för att bidra till större kvalitet och nytta i verksamheten, för dem vi är till för. Utgångspunkterna och slutsatserna från Tillitsdelegationen ligger väl i linje med kommunens ledningsfilosofi. En grundtes är att den sammantagna styrningen och ledningen består av tre delar: styrning, kultur och ledarskap samt arbetsorganisation. För att åtgärda problem, och undanröja hinder för ett så bra möte mellan medarbetare och invånare som möjligt, måste samtliga dessa olika delar utvecklas. Allt syftar till att skapa förutsättningar för kommunens grunduppdrag att möjliggöra god livskvalitet för våra invånare, inom ramen för god ekonomisk hushållning.

Innebörden i kommunens tillitsbaserade

styrning och ledning är att professionerna, medarbetarna, vet bäst vad som behöver utvecklas eller kvalitetssäkras utifrån verksamhetens grunduppdrag. Därför tas mål och kritiska kvalitetsfaktorer fram och omhändertas på respektive organisatoriska nivå i kommunen. Det innebär att ansvaret för resultatstyrning och verksamhetsutveckling ska ligga så långt ut i organisationen som det är möjligt och lämpligt. Uppföljningen syftar till att kvalitetssäkra att vi klarar grunduppdraget och uppsatta mål, samt att ta fram underlag för förbättringsarbetet.

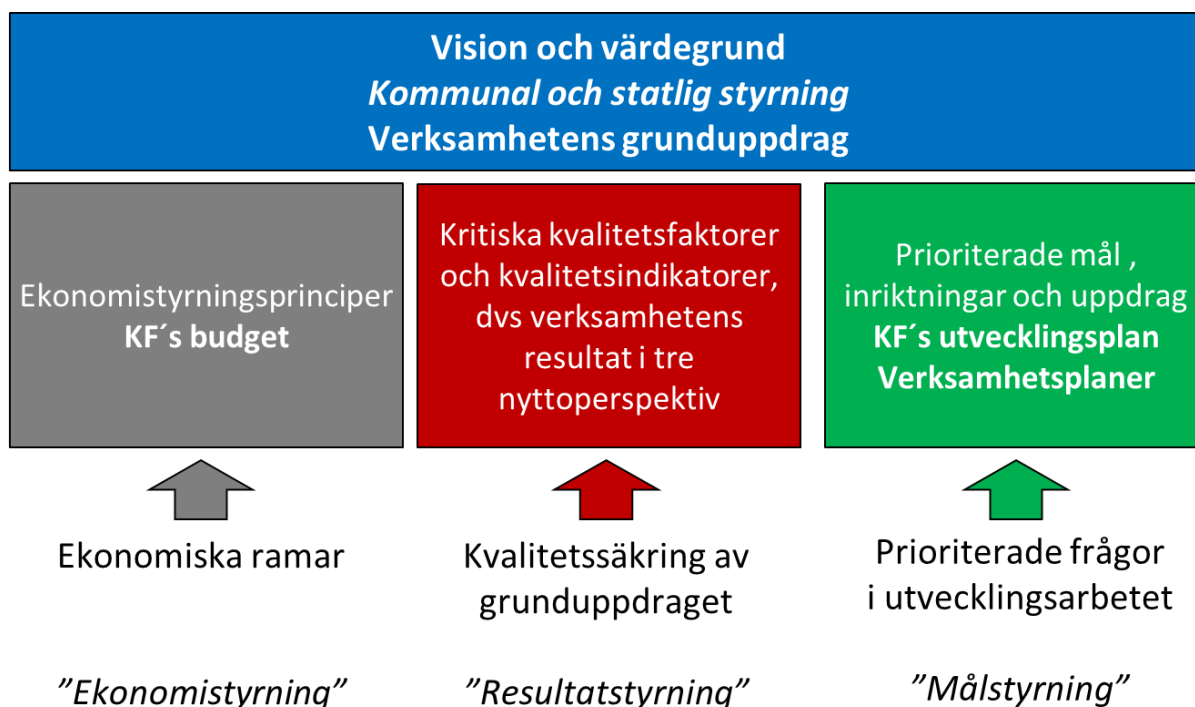
Framgångsfaktorer för att nå ändamålsenliga resultat över tiden är:

- Långsiktig stabilitet grundat på politisk samsyn över partigränserna för vad som ska gälla kring styrning och ledning
- Tydligt beskrivna roller mellan politik och tjänstepersoner samt mellan medarbetare, stödfunktioner och

- chefer
- Livskvalitet, hållbarhet och helhetsperspektiv är vägledande värdeord

- Tydlig styrstruktur som stödjer den tillitsbaserade ledningen
- Kommunikativa och engagerade ledare samt delaktiga medarbetare

3.5.2.1 Styrmodellens grunder och syften

Kommunens vision och värdegrund, den kommunala och statliga styrningen samt verksamhetsbeskrivningen utgör grunden i styrmodellen. Detta säkerställer att vi har en gemensam bild av verksamheten och dess uppdrag samt ger oss ett fokus på dem vi är till för och deras behov. En

gemensam bild av verksamheten är en förutsättning för att kunna arbeta med systematiskt kvalitetsarbete.

Grunduppdraget ska beskrivas och brytas ner enligt hierarkin kommun, förvaltning, verksamhetsområde samt individuella befattningsbeskrivningar.

Styrmodellens tre syften

1. God ekonomisk hushållning - Ekonomistyrning

- Att de ekonomiska resurserna används effektivt idag och i framtiden
- Att de ekonomiska resurserna används så att målen uppnås

2. Säkerställa verksamhetens kvalitet och effektivitet - Resultatstyrning

- Att verksamheten har bra kvalitet och effektivitet
- Att invånarnas/kundernas behov blir tillgodosedda

3. Genomförande av kommunens utvecklingsplan - Målstyrning

- Förverkliga den politiska viljan och de prioriterade målen
- Från ord till handling - ett systematiskt förändringsarbete

3.5.2.2 Ekonomistyrning

Ekonomistyrningen regleras huvudsakligen i två dokument:

- “Styrprinciper för Dals-Eds kommun”, med principer för roller och spelregler, utkrävande av ansvar, anställningar samt ekonomi- och verksamhetsstyrning.
- “Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserv”, i vilka definieras att god ekonomisk hushållning är att såväl kommunens finansiella som verksamhetsmässiga mål uppnås, att verksamheten bedrivs långsiktigt, ändamålmässigt och effektivt och att ekonomiska aktiviteter sker i enlighet med lagar, regler och etablerade normer.

Båda dessa styrdokument kommer att revideras och anpassas fullt ut till principerna för tillitsbaserad styrning och ledning.

3.5.2.3 Resultatstyrning

Kritiska kvalitetsfaktorer och kvalitetsindikatorer

Verksamhetens resultat följs upp genom kritiska kvalitetsfaktorer, i tre nyttoperspektiv; kund-, medarbetar- och ekonominytta. En kritisk kvalitetsfaktor är en faktor som är avgörande för att en verksamhet ska ha hög kvalitet. Den behöver följas upp och analyseras, så en eller flera kvalitetsindikatorer knyts till respektive kvalitetsfaktor.

Mätmetod och rutin för mätning och analys ska ha definierats för att säkerställa att det genomförs kontinuerligt och enhetligt. Slutsatserna från analysen ska ligga till grund för återkopplingen till uppdragsgivaren samt utgör tillsammans med omvärldsanalysen ett underlag för

planeringen av verksamheten både gällande anpassningar i grunduppdraget, ständiga förbättringar och prioriterade utvecklingsområden.

Detta innebär en förflyttning i uppföljningen, från nyckeltal av kvantitativ karaktär, till kvantitativa och kvalitativa indikatorer, från verksamhetsberättelser (vad vi har gjort), till resultatanalyser (resultat, prestationer och effekter) samt från sammanställning och kommentarer till utvärdering och slutsatser.

Med detta sätt att följa upp verksamheterna önskar vi uppnå ett större fokus på resultat istället för resurser, med andra ord vad vi får för effekt för våra kommuninvånare/kunder, för medarbetarna och för ekonomin.

3.5.2.4 Målstyrning

Prioriterade mål, inriktningar och uppdrag

Kommunens utvecklingsmål samt finansiella mål inför kommande år, antas i kommunfullmäktige årligen i mars, för att ligga till grund för den fortsatta budgetberedningen. Beredningen

genomförs av kommunledning och nämndernas presidier. Prioriteringarna tas fram med utgångspunkt från utvecklingsmål och i dialog med kommunchefens ledningsgrupp. Ansvar för planering och verkställande av åtgärder för att uppnå respektive prioritering åligger kommunchefens

ledningsgrupp. Detta genom en handlingsplan inklusive resurstilldelning.

Nämndernas och styrelsens utvecklingsplan

Nämndernas och styrelsens eventuella utvecklingsmål och strategier för att nå dessa bereds av respektive förvaltnings ledningsgrupp och presidiet. Ansvar för planering och verkställande av åtgärder för att uppnå respektive utvecklingsmål åligger förvaltningens ledningsgrupp.

Verksamhetsplan

Med utgångspunkt i slutsatserna från analysen av verksamhetens grunduppdrag samt omvärldens påverkan tar verksamheterna fram prioriterade utvecklingsmål, strategier, aktiviteter och indikatorer för respektive verksamhet.

Kommunfullmäktiges övergripande

utvecklingsmål ska genomsyra all planering och utförande av verksamheten och via vertikal dialog återkopplas till närmsta nivå.

Ansvar för framtagande av prioriterade utvecklingsmål på verksamhetsnivå åligger verksamhetsansvarig, i dialog med verksamhetens personal och eventuellt övriga berörda parter.

Verksamheternas prioriterade utvecklingsmål inklusive strategier, aktiviteter samt indikatorer för att mäta utvecklingen, ska kommuniceras med förvaltningschef som sedan gör en förvaltningsövergripande analys inklusive slutsatser och sammanställer en verksamhetsplan för förvaltningen. Denna kommuniceras till nämnd och kommunfullmäktige.

3.5.3 UPPSIKTSPLIKT OCH INTERN KONTROLL

Den interna kontrollen i Dals-Eds kommun styrs av "Reglemente för intern kontroll" antaget av kommunfullmäktige 2003-11-19 och reviderat i kommunfullmäktige 2019-06-19.

Reglementet syftar till att säkerställa att styrelsen och nämnderna upprätthåller en tillfredställande intern kontroll, som innebär att med rimlig grad av säkerhet säkerställa att följande mål uppnås:

- Ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet.
- Tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten.
- Efterlevnad av tillämpliga lagar, föreskrifter, riktlinjer mm.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att tillse att det finns en god intern kontroll. I kommunen finns en intern kontrollorganisation upprättad samt förvaltningsövergripande anvisningar. Nämnderna har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom respektive verksamhetsområde. Årshjulsprocessen för internkontrollen innefattar att varje nämnd/förvaltningen genomför en riskanalys och utifrån denna upprättas en intrernkontrollplan. Kontrollmomenten genomförs efter beslutad frekvens och dokumenteras samt analyseras och förbättringsåtgärder tas fram.

3.6 GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH EKONOMISK STÄLLNING

Kommuner har sedan år 1992 enligt kommunallagen haft krav på sig att verksamheten ska bedrivas enligt god ekonomisk hushållning. Under år 2000 tillkom även balanskravet och under 2013 infördes en möjlighet till resultatutjämningsreserver. Samtliga dessa lagstiftningskrav ska årligen följas upp i årsredovisningens förvaltningsberättelse.

Inledningsvis i detta avsnitt görs en analys av kommunens mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning som Kommunfullmäktige fastställde under 2013. I anslutning till detta genomförs avslutningsvis en balanskravsutredning och redovisning av resultatutjämningsreserven (RUR).

3.6.1 GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

Enligt kommunallagen ska kommunen ha fastställda riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Vidare ska kommunen också ha fastställt finansiella och verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning. Kommunen ska också besluta om man vill använda sig av en resultatutjämningsreserv.

Kommunfullmäktige fastställde år 2013 "Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserv". Där föreskrivs bland annat att:

"God ekonomisk hushållning innebär att såväl kommunens finansiella som verksamhetsmässiga mål uppnås, att verksamheten bedrivs långsiktigt, ändamålsmässigt och effektivt och att ekonomiska aktiviteter sker i enlighet med

lagar, regler och etablerade normer."

År 2015 bedömdes att god ekonomisk hushållning inte kan säkerställas långsiktigt enligt riktlinjerna. Främsta skälet var ökande budgetunderskott i den treåriga budgetprognosen men även bristande resurser att arbeta med kommunövergripande ledning, styrning och analys för att uppnå budget i balans. Kommunfullmäktige beslutade därför i augusti om ett antal analys- och anpassningsuppdrag till kommunstyrelse och nämnder, där det mest omfattande var kommunstyrelsens uppdrag att ta fram en plan för en långsiktigt hållbar budget inför 2017. Arbetet inleddes omgående under ledning av kommunchefens ledningsgrupp, vilket beskrivs nedan.

3.6.1.1 Kommunens omställning mot en långsiktigt hållbar ekonomi och verksamhet 2017-2021

Arbetet enligt LEV-strategin har sedan 2017 bedrivits brett inom flera områden, varav ett grundläggande har varit att anpassa och resursförstärka organisationen för att överhuvudtaget klara av att bedriva ett omfattande utvecklingsarbete parallellt med löpande verksamhet. De kommungemensamma insatserna har under åren 2017-2019 främst handlat

om uppbyggnad och etablering av en tillitsbaserad ledningsfilosofi och styrmodell, samt byte av IT-infrastruktur och digitalt kontorsstöd.

Ett särskilt utvecklingsanslag har avsatts sedan 2017 för att stärka utvecklingsarbetet, nedan beskrivs anslaget 2020. Totalt avsatts 5 500 tkr i budget och 5 250 tkr utnyttjades.

DELSTRATEGI	Budget 2020 tkr	Utfall 2020 tkr
1. Mål-/uppdragsfokus och 6. Resultatanalys	700	450
2. Värdeskapande organisationskultur	700	700
4. Processutveckling kommun/förv/vsh		
- med stöd av digitalisering	1117	1 117
- övrig processutveckling	2634	2 634
Övriga omställningskostnader, Coronapandemin etc.	349	349
Summa	5 500	5 250

UTVECKLINGSINSATSER ÅR 2020 & UPPNÅDDA EFFEKTER

MÅL- & UPPDRAGSFOKUS SAMT RESULTATSTYRNING

Aktiviteter: Stöd till förvaltningar; tillämpning ny styrmodell, uppstart systematiskt analysarbete + jämförelser för att hitta effektiviseringsåtgärder. Stöd till ekonomerna för ett samordnat arbetssätt. Framtagande analyshandbok. Förbättrad kommunikation och rapportering om processer och analys. Utvecklar stödverktyget Stratsys.

Effekter: Skapat förutsättningar för förbättrad och mer effektiv styrning utifrån grunduppdrag. Ökad medvetenhet och kompetens kring systematisk och effektiv styrning på alla nivåer

VÄRDESKAPANDE ORGANISATIONSKULTUR

Aktiviteter: Uppstart Heltidsresan, 50% av HR-konsult blir projektledare. Personal-/arbetsmiljögenomgångar (tidigare köpt tjänst 200 tkr/år). Införande av KIA-verktyget. Arbetsmiljöutbildning för nämnder. Medarbetarenkät stöd till genomförande och stöd vid analys.

Effekter: Skapat förutsättningar för Heltidsresan. Ökad medvetenhet och kompetens kring arbetsmiljö, hos alla parter. Förbättrat deltagande i årets medarbetarenkät. Skapat utrymme

för utveckling av övriga HR-processer och stöd, såsom ledarskap och medarbetarskap, arbetsrätt mm

PROCESSUTVECKLING

Digitalisering

Aktiviteter: Driver projekt digital basplattform + kontorsstöd; IT-design 2.0- 2.1 under året (separata projektmedel). Infosäksamordnare sen GDPR 180525. Avropat alla tre optioner i Framtidens VårdinformationsMiljö. Systemförvaltningssamordnare, upplägg i Stratsys. Behörighetspolicy beslutad i KF. 30 st IT-hjälpare träffas 6 ggr/år. Påbörjat framtagande av ny projektmodell. Deltagande i projektet Digital Motor Fyrbodals. Tydliggjort den Digital Agendan som kultur/förhållningssätt utöver strukturutvecklingen.

Effekter: Ökande grad av säkerhet, ordning och reda i allt fler processer i pågående digitalisering. Snabbt ökande grad av digital kunskap och mognad hos alla användare genom olika stöd. Effektivt distansarbete under pandemin tack vare bra verktyg och användarmognad. Dals-Eds kommun syns och märks i regionen, uppfattas som kompetent och hjälpsam.

Implementering E-arkiv

Aktiviteter: Medverkan i projektet tillsammans med de övriga kommunerna i Fyrbodals i form av egen arbetstid och konsultstöd, kostnader för exportmoduler till de system som ska anslutas till e-arkivet, systemkostnader för drift av e-arkivklienten.

Effekter: Har delvis anslutit skolhälsovårdssystemet och kommunens diarietjänstsystem. (Återstår bygg-/miljösystem och skol-/omsorgssystem, utredning pågår om förutsättningarna för anslutning)

Stöd till chefer för att utveckla ekonomi-/verksamhetsstyrning inom KS förvaltningar

Aktiviteter: Påbörjat ett arbete med förvaltningarnas ekonomiansvariga kring budgetstyrning. Dessutom startat arbetet med resultatanalyser och jämförelser med liknande kommuner. Ordning och reda kring kommunens investeringar.

Effekter: Syftet att få bättre kunskap och kontroll på hur vi nyttjar de kommunala resurserna. Öka kunskap och förståelse för resursutnyttjande hos samtlig personal. Genom analyser ta reda på om våra kostnader ligger på rätt nivå i förhållande till uppdraget.

Lokalstrategisk systematisk samordning över tid

Aktiviteter: Upprättande av underhållsplaner för samtliga kommunala fastigheter genom omfattande inventering.

Effekter: Få en bättre överblick över kommande renoveringsbehov i våra fastigheter. Få en bild av det framtida lokalbehovet samt identifiera de fastigheter som det är lämpligt att avyttra.

Förstärkning näringslivsutvecklare

Aktiviteter: Flera aktiviteter för större konkurrenskraft planerades i början av året. Från mars, totalt fokus på coronapandemins effekter. Nära kontakt och dialog med kommunens företagare. Enkäter vår/höst för att få en samlad bild över företagets upplevelser av pandemin, i syfte att vidta rätt stärkande åtgärder från kommunen såsom anstånd, förlängd betalningstid, tidigarelagda betalningar till lokala leverantörer mm. Överlämning till ny näringslivsutvecklare.

Effekter: Åtgärder pga coronapandemin har givit stöd åt företagen att fokusera på anpassning. Dubbelgång i oktober/november säkerställer kontinuitet och minskar kompetensglapp.

Förstärkning biträdande förvaltningschef socialförvaltningen

Aktiviteter: Skapat resursfördelningsmodell för särskilt boende, bevaka produktionsmål inom hemtjänst. Inrättat operativ ledningsgrupp inom vård- och omsorg underställd förvaltningsledningsgrupp. Översyn av ledningsorganisation inom ÄO och LSS. Avlastning för FC gällande Heltidsresan, arbetsmiljöfrågor mm. Ökad samverkan Dalsland, t ex uppstart gemensam biståndsenhet i syfte minska sårbarhet. Coach och stöd i EC:s operativa arbete

Effekter: Bättre chefsstöd i förvaltningen, utveckling av styr-/ledningsprocesser, effektivisering - En mer hållbar arbetsmiljö i chefslinjen.

Förstärkning biträdande förvaltningschef FOKUS-förvaltningen

Aktiviteter: Utvecklat ny resursplaneringsmodul för grundskolan. Utvecklat mål-, resultat- och analysarbetet i hela FOKUS, särskilt i grundskolan. Delegerat uppdrag från FC som skolchef. Särskilt fokus på systematiskt kvalitetsarbete. Avlastning till FC samt löpande samarbete/delat ansvar för olika frågor inom förvaltning för att hålla förändringsprocesserna igång. Utvecklat barn- och elevhälsodokumentation till att bli mer hållbar, effektiv och säker genom att ihop med IT skapa digitalt system för alla processer på kommunens server. Har trätt in som tf rektor på Snörrumskolan under ordinarie rektors längre frånvaro.

Effekter: Utveckling av hållbara strukturer, arbetsätt och förhållningssätt inför framtiden samtidigt som ytterligare arbete inom området kvarstår. Avlastning till förvaltningschef såväl som att man har kunnat upprätthålla och utveckla Snörrumskolan under den tid som bitr fvc har varit tf rektor. Utvecklat resursfördelningsmodulen Grundskola i Stratsys samt utvecklat mål-, resultat- och analysarbetet för förvaltningen med mallar och riktlinjer mm för hela vht men med särskilt fokus på grundskolan.

Bitr. förvaltningschefer Samhällsbyggnads- respektive kommunledningsförvaltningen

Aktiviteter: Löpande samarbete/delat ansvar för olika frågor inom förvaltning/utveckling för att hålla förändringsprocesserna igång, såväl i förvaltning som kommunövergripande.

Effekter: Avlastning för förvaltningschefer genom ett delat ansvar för olika frågor. En mer hållbar arbetsmiljö för alla parter i effekterna av den rådande coronapandemin. Skapat hållbara strukturer, arbetssätt och förhållningssätt inför framtiden.

Biträdande kanslichef

Aktiviteter: Förstärkt fokus på det externa utvecklingsarbetet utifrån utvecklingsplan och översiktsplan. Påbörjat mobilisering för genomförande och samordning aktiviteter.

Effekter: Ökad tydlighet kring resurser/ansvar för utvecklingsplanen.

Biträdande HR-chef

Aktiviteter: Förstärkt fokus på det interna utvecklingsarbetet - värdeskapande organisationskultur med fokus på ledarskap och medarbetarskap.

Effekter: Påbörjade utbildningsaktiviteter inom ledarskaps- och medarbetarutveckling.

3.6.2 FINANSIELL ANALYS

Årets resultat enligt resultaträkningen (förändring av eget kapital)

Dals-Eds kommun redovisade 2020 ett resultat på +15,8 mkr, vilket jämfört med 2019 var en förbättring med 27,0 mkr.

Med ett budgeterat resultat 2020 på +8,3 mkr så blev årets resultat +7,5 mkr bättre än vad som var budgeterat.

Riksdagen har under året beslutat om ett nytt anslag, Stöd till kommunsektorn för att stärka välfärden. Anslaget får användas för statsbidrag till kommuner och regioner för att stärka välfärden. Medlen på anslaget ska fördelas med 70 procent till kommunerna och 30 procent till regionerna. Medlen fördelas proportionellt utifrån befolkningens mängd, lika mycket i kronor per invånare. Totalt beslutade riksdagen om extra tillskott till kommunerna med 19,4 miljarder kronor för 2020. Av dessa har Dals-Eds kommun erhållit totalt 9,1 mkr i extra generellt statsbidrag för 2020 (0,8 mkr utbetalt i mars, 8,0 mkr i juli samt 0,3 mkr i december).

12,5 miljarder av dessa har permanentats för kommunerna och innebär ett tillskott för Dals-Eds kommun med 4,1 mkr för 2021 och framåt. I samband med budgetpropositionen för 2021 så ökades det generella statsbidraget med ytterligare 7 miljarder till kommunerna vilket innebär ytterligare generellt statsbidrag till Dals-Eds kommun med 3,3 mkr för 2021. Dessutom tillförs kommunsektorn ett riktat generellt statsbidrag till äldreomsorgen vilket innebär 2,6 mkr till Dals-Eds kommun. Detta förutom att det tillförs ytterligare medel inom ramen för äldreomsorgslyftet (riktat prestationsberoende bidrag).

Samtidigt har skatteunderlaget i riket inte ökat i den takt som förväntats vilket

inneburit stora negativa slutavräkningsposter, både för 2019 och 2020. Detta har påverkat Dals-Eds kommuns skatteintäkter för året med totalt -3,5 mkr.

På grund av coronaviruset införde även regeringen tillfälliga regler för sjuklönekostnader. Det innebär att alla arbetsgivare fick ersättning för hela sjuklönekostnaden som de redovisat i arbetsgivardeklarationen för perioden april till juli 2020. För redovisningsperioden augusti till och med april 2021 gäller en annan beräkning, kostnaden för sjuklön ersätts enligt olika procentsatser beroende på hur höga kostnader arbetsgivaren haft. Dals-Eds kommun har erhållit totalt 5,1 mkr i ersättning för sjuklönekostnader under 2020. Ersättningen har redovisats under finansverksamheten, de **utökade** kostnaderna i verksamheterna har påverkat nämndernas budgetavvikelse negativt med totalt c:a 2,1 mkr, varav c:a 1,0 mkr för socialnämnden och c:a 1,1 mkr för FOKUS-nämnden. För kommunstyrelsens förvaltningar så har sjuklönekostnaderna varit lägre 2020 än 2019.

De direkt identifierbara extrakostnaderna i samband med Covid-19 uppgår till totalt 3,7 mkr inom socialnämndens verksamhetsområde. Socialförvaltningen har sökt och beviljats totalt 3,3 mkr i bidrag från Socialstyrelsen till och med november. Eventuellt bidrag för december månad kommer redovisas och utbetalas under 2021.

Utöver detta har övriga nämnder och förvaltningar i olika omfattning haft extrakostnader i samband med Covid-19. Det krävs manuellt arbete för att kunna sammanställa kostnaderna och detta har inte kunnat prioriteras ännu, men kommer

genomföras och redovisas under 2021.

Budget för perioden 2021-2023, som antogs av Kommunfullmäktige i november, grundade sig på SKR:s skatteunderlagsprognoser från oktober. Utifrån rådande läge har SKR poängterat svårigheten att kunna göra träffsäkra prognoser och senaste prognosen från februari visar en betydligt bättre skatteunderlagstillväxten för åren 2020-2022 än tidigare bedömning. Dock visar den en något sämre utveckling åren 2023-2024, men osäkerheten är fortfarande stor. Detta tillsammans med ett avsevärt bättre utfall i inkomst- och kostnadsutjämningsystemen för Dals-Ed betyder att det finansiella läget för 2021-2023 har förbättrats med 5,2 mkr för 2021, 10,9 mkr för 2022 samt 9,9 mkr för

2023.

Tabellen nedan visar utvecklingen genom faktiskt utfall åren 2019-2020 samt beslutad budget och plan för åren 2021-2023. Utifrån dessa förutsättningar ser vi att kommunen har ett krympande handlingsutrymme genom minskade likvida medel och en ökande låneskuld. I nuläget har kommunen en snittränta på 0,26 % och det högst sannolika är att räntenivåerna kommer att öka de närmsta åren. En snittränta runt 2-3 % är inte realistisk och med en sådan utveckling så skulle det innebära en kostnadsökning med mellan 2,7 och 4,3 mkr per år. Detta är kostnader som skulle påverka resultatet och i slutändan påverka hur mycket kommunen kan lägga på den löpande verksamheten.

<i>Belopp i mkr</i>	2019	B2020	2020	B2021	B2022	B2023
Årets resultat (intäkter minus kostnader)	-11,2	8,3	15,8	8,9	2,1	0,4
Intäkter och kostnader som inte påverkar in- och utbetalningar och vice versa	15,7	16,8	26,7	15,4	18,1	14,5
Amortering av lån	-13,7	-5,4	0,0	-10,7	-5,4	-5,4
Försäljning av tillgångar	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Investering i nya tillgångar	-41,1	-45,6	-24,4	-53,2	-26,9	-21,6
Resultat av in- o utbetalningar	-50,2	-25,9	18,1	-39,6	-12,1	-12,1
Nya lån	35,0	19,9	0,0	34,1	12,3	8,1
Likvida medel (pengar på kontot) 31/12	23,2	11,7	41,3	14,7	14,9	10,9
Låneskuld 31/12 kommunen	123,9	138,4	123,9	147,3	154,2	156,9
Låneskuld 31/12 Edshus AB som direkt påverkar kommunens ekonomi	82,8	82,8	81,6	80,4	79,2	78,0
Total låneskuld 31/12 inklusive ovan	206,7	221,2	205,5	227,7	233,4	234,9

skolor och äldreboenden samt

Dals-Eds kommuns samlade investeringsvolym under 2020 uppgick till 44,8 mkr, vilket var en ökning med 1,8 mkr eller 4 % jämfört med 2019, samt en minskning med 17,2 mkr eller 28 % jämfört med 2018.

Den större volymen 2018 och 2019 berodde i huvudsak på ombyggnation av

nybyggnation av förskola. Under 2020 står ombyggnation av äldreboenden för 16,8 mkr av investeringsvolym efter avdrag för investeringsinkomster. Detta projekt är avslutat och från och med 2021 kommer investeringsvolymen att återgå till en mera normal nivå.

Självfinansieringsgraden av investeringarna uppgick 2020, efter avdrag för investeringsinkomster, till 127 %, vilket var en förbättring både jämfört med 2019 och med 2018 då självfinansieringsgraden uppgick till 9 % respektive 21 %. Detta innebär att investeringarna under perioden delvis har finansierats med likvida medel samt extern upplåning. Detta har försämrat kommunens finansiella handlingsberedskap inför framtiden.

Kassalikviditeten har minskat något under perioden, detsamma gäller soliditeten exklusive pensionsskulden, dock ligger soliditeten inklusive pensionsskulden på samma nivå som vid ingången av perioden.

Årets resultat efter balanskravsjusteringar (enligt 12 § Kommunallagen)

Dals-Eds kommun redovisar ett årets resultat efter balanskravsjusteringar på 15,8 mkr, vilket jämfört med 2019 var en förbättring med 27,2 mkr.

Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster (jämförelsestörande poster är resultat av händelser eller transaktioner som inte är extraordinära, men som är viktiga att uppmärksamma vid jämförelser med andra perioder)

Dals-Eds kommun redovisar ett årets resultat exklusive jämförelsestörande poster på 15,8 mkr, vilket är 26,4 mkr bättre än 2019. Inga jämförelsestörande poster redovisas för 2020.

RESULTAT OCH KAPACITET

Årets resultat och jämförelsestörande poster

	2018	2019	2020
Årets resultat (mkr)	-3,7	-11,2	15,8
Årets resultat exkl. jämförelsestörande poster (mkr)	-2,1	-10,6	15,8
Årets resultat / skatteintäkter samt kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag (%)	-1,2	-3,6	4,6
Årets resultat exkl. jämförelsestörande poster / skatteintäkter samt kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag (%)	-0,7	-3,3	4,6

Dals-Eds kommun ett antal

Dals-Eds kommun förbättrade under perioden årets resultat från -3,7 mkr under 2018 till 15,8 mkr under 2020. Relateras kommunens resultat till skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag redovisade kommunen under 2020 ett resultat på 4,6 %. Under 2018 och 2019 uppgick motsvarande resultat till -1,2 % respektive -3,6 %.

Under 2018 och 2019 redovisade dock

jämförelsestörande poster. Dessa var engångskostnader beroende på utrangering av anläggningstillgångar i samband med ombyggnationer av skolor och äldreboenden. Utöver detta så uppstod även realisationsvinster vid fastighetsförsäljningar.

Exkluderas dessa jämförelsestörande poster uppgick årets resultat under 2018

till -0,7 % av skatteintäkterna. Under 2019 försämrades detta till -3,3 % och 2020 var motsvarande nivå 4,6 %. Det innebar att det löpande driftresultatet för kommunen exklusive jämförelsestörande engångsposter låg på i snitt 0,2 % under perioden.

Ett av Dals-Eds kommuns finansiella mål för god ekonomisk hushållning är att resultatet inklusive samtliga pensionsförpliktelser under en treårsbudgetperiod ska vara så stort att investeringar inom skattefinansierad verksamhet, med undantag av stora och

långsiktiga investeringar, kan egenfinansieras samt att Kommunfullmäktige inför varje budgetår kan avsätta en post för oförutsedda händelser/kostnader. Det innebär att kommunens kort- och långsiktiga finansiella handlingsutrymme, i form av likviditet och soliditet behålls. Under den senaste treårsperioden har Dals-Eds kommun redovisat ett resultat på i genomsnitt 0,3 mkr per år. Det innebär att kommunen inte uppfyller resultatmålet för den rullande treårsperioden.

Nettokostnadsandel

%	2018	2019	2020
Verksamhetens intäkter och kostnader (netto)	96,2	98,6	91,0
Planenliga avskrivningar	4,4	4,8	4,5
Nettokostnadsandel exkl. jämförelsestörande poster och finansnetto	100,6	103,4	95,5
Finansnetto	0,1	0,0	-0,1
Nettokostnadsandel exkl. jämförelsestörande poster	100,7	103,4	95,4
Jämförelsestörande engångsposter	0,5	0,2	0,0
Nettokostnadsandel i relation till skatteintäkter samt kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag	101,2	103,6	95,4

En grundläggande förutsättning för att uppnå och vidmakthålla en god ekonomisk hushållning är att balansen mellan löpande intäkter och kostnader är god. Ett djuplodande mått på denna balans är nettokostnadsandelen, som innebär att samtliga löpande kostnader inklusive finansnetto relateras till skatteintäkter samt statsbidrag och utjämning. Redovisas en nettokostnadsandel under 100 % har kommunen positiv balans mellan löpande kostnader och intäkter. En nettokostnadsandel på 97-98 % kan betraktas som god ekonomisk hushållning för Dals-Eds kommun. Sett över en längre

tidsperiod, klarar då kommunen av att finansiera ersättningsinvesteringar och nyinvesteringar.

När Dals-Eds kommuns nettokostnadsandel analyseras, framgår det att nettot av verksamhetens intäkter och kostnader under 2020 tog i anspråk 91,0 % av skatteintäkterna, vilket är en minskning med 7,6 procentenheter jämfört med 2019.

Vidare tog avskrivningarna i anspråk 4,5 %, vilket var 0,3 procentenheter lägre än föregående år. Avskrivningarna är kommunens periodiserade kostnader för

investeringar.

Finansnettot uppgick till -0,1 %, vilket innebär att de finansiella kostnaderna var något lägre än de finansiella intäkterna under 2020. Förklaringen är den låga upplåningsräntan på externa lån som balanseras av dels borgensavgiften från det kommunala bostadsbolaget och dels avkastning på placering av likvida medel.

Detta innebär att kommunens nettokostnader och finansnetto tog i anspråk 95,4 % av skatteintäkterna, vilket var en förbättring med 8 procentenheter jämfört med 2019.

Som tidigare nämnts har kommunen under 2018 och 2019 haft några jämförelsestörande poster som har påverkat resultatet både positivt och negativt. Som andel av skatteintäkterna uppgick de till 0,2 % under 2019 och 0,5 % under 2018. För 2020 redovisas inga jämförelsestörande engångsposter.

Totalt uppgick nettokostnadsandelen till 95,4 % under 2020, vilket innebar att kommunens kostnader var lägre än kommunens intäkter. Det var en förbättring jämfört med både 2019 och 2018.

Årets investeringar

	2018	2019	2020
Investeringsvolym brutto (mkr)	62,0	43,0	44,8
Investeringsvolym efter avdrag för investeringsinkomster (mkr)	46,0	41,0	24,4
Investeringsvolym / skatteintäkter (%)	15,3	13,0	7,1

Dals-Eds kommuns samlade investeringar under 2020 uppgick till 44,8 mkr, vilket var en ökning med 1,8 mkr eller 4 % jämfört med 2019, samt en minskning med 17,2 mkr eller 28 % jämfört med 2018.

Den större volymen 2018 och 2019 berodde i huvudsak på ombyggnation av skolor och äldreboenden samt nybyggnation av förskola. Under 2020 står ombyggnation av äldreboenden för 16,8 mkr av investeringsvolym efter avdrag för investeringsinkomster. Detta projekt är avslutat och från och med 2021 kommer investeringsvolymen att återgå till en mera normal nivå.

Efter avdrag för årets investeringsinkomster uppgick

investeringarna netto till 24,4 mkr, vilket var 16,6 mkr lägre än under 2019. Den stora skillnaden mellan brutto och nettonivå 2020 förklaras genom att kommunen har erhållit bidrag om totalt 15,3 mkr för sanering Bålnäs- och Leeområdet. Årets utgifter för detta har uppgått till 17,0 mkr. Bidrag har även erhållits från Västtrafik AB på 4,4 mkr avseende medfinansiering av Resecentrum, utgiften för detta redovisades till största delen under 2019.

Cirka 9 % av kommunens investeringar exklusive investeringsinkomster gjordes i förskola och skola. Investeringar i VA-verksamhet omfattade 7 % och investeringar i vård- och omsorg cirka 39 %. Investeringar kopplade till sanering uppgick till 38 %, IT-investeringar 2 % och övriga investeringar uppgick till 5 %.

Självfinansieringsgraden av investeringar

%	2018	2019	2020
Självfinansieringsgraden av nettoinvesteringar	21	9	127

Självfinansieringsgraden av investeringarna mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med årets resultat plus avskrivningar. 100 % innebär att kommunen kan självfinansiera samtliga investeringar som är genomförda under året, vilket i sin tur innebär att kommunen inte behöver låna till investeringarna och att kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme stärks. Med nettoinvesteringar avses anskaffning av immateriella och materiella anläggningstillgångar med avdrag för investeringsinkomster.

Med självfinansieringsgrad avses skatteintäkter och eventuella försäljningsinkomster som kommunen har erhållit vid försäljning av materiella anläggningstillgångar. Dessa har sedan

ställt i relation till nettoinvesteringar.

Självfinansieringsgraden av investeringarna efter avdrag för investeringsinkomster uppgick 2020 till 127 %. Detta innebär att investeringarna under året har finansierats med skatteintäkter och investeringsinkomster.

Kommunen har som mål att investeringar i skattefinansierad verksamhet i första hand ska finansieras med egna medel samt att lånefinansiering av investeringar endast ska vara möjligt i affärsdrivande verksamheter.

Kommunens självfinansieringsgrad av investeringarna uppgick till 52 % i genomsnitt per år under de tre senaste åren inklusive upplåning i affärsdrivande verksamheter. Målet uppfylldes därmed under perioden.

RISK - KONTROLL

Likviditet ur ett riskperspektiv

%	2018	2019	2020
Kassalikviditet	77	61	73

Kassalikviditeten är ett mått på kommunens kortsiktiga betalningsberedskap. En oförändrad eller ökande kassalikviditet i kombination med en oförändrad eller förbättrad soliditet är ett tecken på att kommunens totala finansiella handlingsutrymme har stärkts.

Kassalikviditeten uppgick vid årsskiftet 2020 till 73 %, vilket ska jämföras med 61 % under 2019. Dals-Eds kommun har en likviditet som, utifrån ett kort och medellångt finansiellt perspektiv, innebär

att kommunen inte behöver vidta drastiska åtgärder för att möta finansiella betalningstoppar. Den tillfälliga höjningen av checkräkningskrediten för att klara likviditeten på kort sikt som gjordes under våren har inte behövt nyttjas och en återgång till nivån innan höjningen har gjorts under början på 2021.

På medellång och lång sikt så arbetar kommunen med den av Kommunfullmäktige fastställda planen för Långsiktigt hållbar Ekonomi och

Verksamhet (LEV) som bland annat syftar till att få en balans i ekonomin.

Kommunen har en strategi att hålla nere den externa låneskulden så mycket som möjligt. Detta innebär bland annat att i samband med beslut och genomförande av nybyggnation av förskola Haga under 2015 så finansierades detta via egna medel (totalt 14,8 mkr). Upplåning till denna investering minus ackumulerad avskrivning har beslutats under 2020 för

att kunna hantera likviditsbehovet. Denna upplåning ligger i linje med kommunfullmäktiges uppsatta finansiella mål och bedöms ligga inom ramen för kommunens ekonomiska kapacitet, dock har inte upplåningen ännu behövt verkställas på grund av förstärkta statsbidrag och övriga kostnadsersättningar till följd av coronapandemin under året.

mkr	2018	2019	2020
Extern låneskuld	102,6	123,9	123,9
Kortfristig del	-4,4	-5,4	-5,4

Kommunens externa låneskuld uppgick vid årsskiftet 2020 till 123,9 mkr, vilket var oförändrat jämfört med årsskiftet 2019. Planenlig amortering har ej skett under året utan denna kommer göras under

2021 för både 2020 och 2021, med totalt 10,8 mkr.

Kommunens externa låneskuld hade en genomsnittlig räntebindningstid på 2,2 år per 31 december 2020.

Soliditet

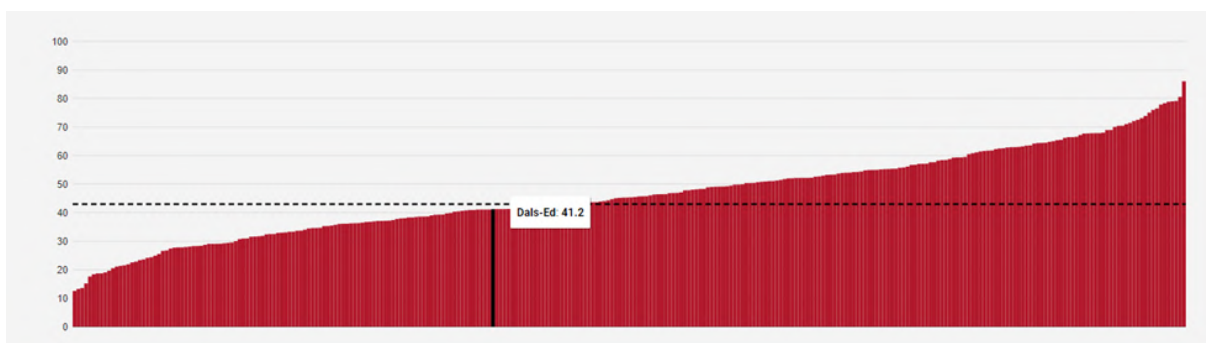
%	2018	2019	2020	Snitt i riket 2019
Soliditet enligt balansräkningen	45	41	42	47
Soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt	18	16	18	18

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Det visar i vilken utsträckning kommunens tillgångar har finansierats med eget kapital respektive skulder. Ett viktigt kriterium för god ekonomisk hushållning är att soliditeten över en längre period inte försvagas utan behålls eller utvecklas i positiv riktning. En förbättrad soliditet innebär att kommunen minskar sin skuldsättningsgrad och därigenom ökar sitt finansiella handlingsutrymme inför framtiden.

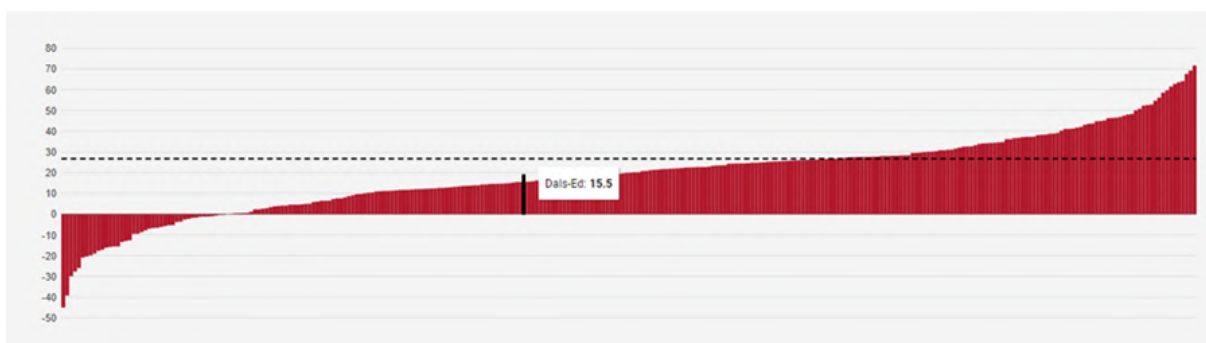
Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt ligger kvar på en hög nivå, 18 %, Det förklaras genom att kommunen har klarat att finansiera stor del av sina investeringar med skatteintäkter.

Genomsnittet för ovanstående soliditetsmått ligger bland Sveriges kommuner på cirka 47 % respektive 18 %. Nedan visas en bild på hur Dals-Eds kommun ligger i jämförelse med övriga kommuner i riket år 2019.

Soliditet enligt balansräkningen

Soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser och löneskatt

Kommunfullmäktige har i de finansiella målen för 2020 angett att kommunens soliditet enligt balansräkningen inte ska vara lägre än 40 procent och inte minska fler än tre år i rad. Samtidigt ska soliditeten inklusive pensionsförpliktelser inte understiga 10 procent och på lång sikt öka.

Soliditeten har försämrats mellan 2018 och 2020. Detta beroende på negativa resultat 2018 och 2019 samt fortsatt

relativt hög investeringsnivå.

Ur ett finansiellt perspektiv så är resultatnivån för låg för att kommunen på kort och lång sikt ska kunna finansiera sina investeringar med egna medel och därigenom undvika den finansiella risken en hög låneskuld innebär. Samtidigt medger inte resultatnivån att några oförutsedda utgifter kan rymmas utan att balanskravsresultatet blir negativt.

Kommunalskatt

%	2018	2019	2020	Genomsnittlig skattesats i länet 2020
Kommunen	23,21	23,21	23,21	21,78
Regionen/Landstinget	11,48	11,48	11,48	
Kyrkan				
- varav kyrkoavgift	1,63	1,63	1,63	
- varav begravningsavgift	0,25	0,25	0,25	
Summa, ej kyrkoavgift	34,94	34,94	34,94	
Summa inkl kyrkoavgift	36,56	36,56	36,56	

År 2020 uppgick Dals-Eds kommuns skattesats till 23,21 %. Skattesatsen har varit oförändrad de nio senaste åren. Inför 2012 skedde en skatteväxling med Regionen/Landstinget om 43 öre då ansvaret för kollektivtrafiken flyttades.

I de 49 kommunerna i Västra Götalands län varierade kommunernas skattesatser under 2020 mellan 19,96 % i Partille till 23,63 % i Munkedal. Den genomsnittliga skattesatsen i länet uppgick under 2020 till 21,78 %.

Pensionsförpliktelser

mkr	2018	2019	2020
Avsatt till pensioner inklusive löneskatt	8,1	8,6	11,5
Pensionsförpliktelser inklusive löneskatt som redovisas som ansvarsförbindelse	107,9	106,2	104,5
Summa pensionsförpliktelser	116,0	114,8	116,0

mkr	2018	2019	2020
Pensioner återlån ingående balans	0,1	0,1	0,1
Pensioner återlån 2018	0,0	0,0	0,0
Pensioner återlån 2019		0,0	0,0
Pensioner återlån 2020			0,0
Summa öronmärkning eget kapital	0,1	0,1	0,1

Ur risksynpunkt är kommunens pensionsförpliktelser viktiga att beakta, eftersom skulden ska finansieras de kommande 50 åren. Det totala pensionsåtagandet uppgick vid årets slut till 116,0 mkr. Av dessa redovisas 11,5 mkr i balansräkningen som en avsättning och 104,5 mkr återfinns utanför balansräkningen som en ansvarsförbindelse. Den avser pensioner intjänade till och med 1997. Ökningen av avsättningen i balansräkningen grundar sig på beräknad kostnad för vistidspension för förtroendevald som aviserat avgång inför nästa mandatperiod (2,7 mkr inkl löneskatt).

Den del av pensionsåtagandet som utgör ansvarsförbindelse är ofinansierad, då den återfinns utanför balansräkningen. År 2006 gjordes en inlösen på delar av ansvarsförbindelsen med 7,5 mkr inklusive löneskatt och därefter har sammanlagt 11,8 mkr av det egna kapitalet öronmärkts för ändamålet och återlånats i verksamheten. Under 2015 har ytterligare en inlösen på delar av ansvarsförbindelsen gjorts med 11,7 mkr inklusive löneskatt.

Syftet med dessa inbetalningar är att minska de negativa effekterna som uppstår när stora utbetalningar av ansvarsförbindelsen kommer att göras i framtiden.

Kommunens borgensåtaganden

Ändamål (mkr)	2018	2019	2020
Egna bolag	265,1	262,3	262,1
Småhus	0,0	0,0	0,0
Föreningar	1,4	1,3	1,3
Övrigt	10,4	9,5	10,1
Totala borgensåtaganden	276,9	273,1	273,5

Kommunen tecknar i vissa fall borgen för lån till det kommunala bolaget, men även för andra externa verksamheter.

Kommunens samlade borgensåtagande för lån uppgick 2020 till 273,5 mkr, vilket var en ökning med 0,4 mkr i förhållande till 2019 och en minskning med 3,4 mkr i förhållande till 2018. Ökningen i posten övrigt mellan 2019 och 2020 beror på ökat åtagande avseende finansiell leasing av personbilar.

Dals-Eds kommun har inte infriat några borgensåtaganden under 2020 och det finns inga indikationer på att så skulle behöva ske inom de kommande åren. Då c:a 96 % av den totala borgensförbindelsen utgörs av borgen gentemot Edshus AB, är den generella bedömningen, att risken är låg då bolagets verksamhet omfattas av att äga och förvalta fastigheter. I fastigheter finns ofta stora dolda värden, vilka ofta försvarar ytterligare lån. Vakansgraden är låg.

Utfall i förhållande till budget

mkr	2018	2019	2020
Avvikelse nämnder	-6,6	-11,6	-10,4
Avvikelse årets resultat	-3,7	-11,2	7,5

Jämfört med budget redovisade kommunen ett överskott på 7,5 mkr, då kommunen för 2020 budgeterade ett resultat på 8,3 mkr.

Budgetavvikelsen för kommunens nämnder var -10,4 mkr (varav c:a -2,1 mkr avser högre sjuklönekostnader p.g.a. Covid-19).

Socialnämndens budgetavvikelse uppgick till -8,1 mkr (varav c:a -1,0 mkr avser högre sjuklönekostnader p.g.a. Covid-19).

FOKUS-nämnden redovisade en budgetavvikelse på -3,4 mkr (varav c:a -1,1 mkr avser högre sjuklönekostnader p.g.a. Covid-19).

Gällande kommunstyrelsens kommunledningsförvaltning så blev utfallet -0,4 mkr jämfört med budget, kommunstyrelsens samhällsbyggnadsförvaltning redovisade ett överskott mot budget på 1,5 mkr.

Prognosavvikelser

Jämfört med augusti respektive år (%)	2018	2019	2020
Avvikelse nämnder	0,5	0,1	1,8
Avvikelse årets resultat	2,7	0,0	2,3

Ovanstående jämförelser visar avvikelsen från den prognos som gjordes i augusti respektive år i samband med delårsbokslutet. Avvikelserna ställs sedan i relation till verksamhetens nettokostnad för helåret och visas i procent. Observera att avvikelserna kan både innebära att utfallet blivit bättre eller sämre än prognos.

En god prognossäkerhet innebär att kommunen har goda förutsättningar att anpassa sig till förändrade förutsättningar under året. En prognosavvikelse under 1 % av kostnadsomslutningen innebär en god

prognossäkerhet. Budgetföljsamhet är ett annat mått på kommunens finansiella kontroll. Budgetavvikelsen bör ligga så nära noll som möjligt.

AVSLUTANDE KOMMENTAR

Årets resultat innebar att kommunens ekonomiska marginal förbättrats jämfört med nivån vid ingången av året. Sett över den senaste treårsperioden ligger dock den genomsnittliga resultatnivån lägre än vad det finansiella målet anger. Ytterligare beskrivning och analys av de finansiella målen och god ekonomisk hushållning sker i nästa avsnitt.

I den av Kommunfullmäktige fastställda budgeten för budgetåret 2020, plan 2021 och 2022 så framgår att resultatnivån ligger på 2,7 %, 1,9 % respektive 1,0 % per år. Dock fanns och finns ingående underliggande obalanser med för höga nettokostnadsnivåer inom verksamheterna jämfört med budgetens finansiella utrymme. Budgeten innehåller heller inga särskilt reserverade medel under fullmäktige för oförutsedda händelser/kostnader.

Arbetet med att på lång sikt anpassa nettokostnaderna till de finansiella förutsättningar som finns pågår enligt fullmäktiges beslutade Strategi för Långsiktigt hållbar Ekonomi och Verksamhet (LEV) och med tillitsbaserad

styrning och ledning som verktyg och ledstjärna. Nämnder, förvaltningar och verksamheter har förutom att definiera och fastställa grunduppdrag, utvecklingsområden och kritiska kvalitetsfaktorer nu påbörjat arbetet med att identifierat vilka verksamheter som ska prioriteras att i första hand analyseras på djupet.

I fullmäktiges budgetbeslut för budget 2021, plan 2022-2023 framgår bland annat följande;

"Planeringsförutsättningarna inför budget 2021 och plan 2022-2023 innebär fortsatta utmaningar för att få en ekonomi i balans i Dals-Eds kommun. Från budgetberedningens sida är bedömningen att kommunen inte kommer att kunna nå önskad effekt inom de tre nyttoperspektiven med nuvarande decentraliserade arbetssätt, där nämnderna själva arbetar med ekonomi- och verksamhetsstyrning utifrån givna ramar. En gemensam dialog kring behov och möjligheter krävs.

Med stöd av gällande styrprinciper införs

därför ett nytt arbetssätt, med en mer systematisk process kring ekonomi- och verksamhetsstyrning utifrån en strukturerad dialog mellan kommunstyrelse och nämnder, samt ett uppdrag till nämnderna att arbeta på motsvarande sätt med respektive förvaltning. Detta arbetssätt ligger i linje med den nya tillitsbaserade styrmodellen och innebär ett kommunövergripande samarbete kring de stora utmaningarna.

Förslag till ramfördelning har inte heller inför år 2021 kunnat underbyggas med kostnadsanalyser och slutsatser. Därmed kan ännu inte säkerställas att budgetnivåerna per verksamhet och förvaltning är fullt relevanta i förhållande till struktur, behov och politiska ambitionsnivåer, utan de bygger främst på historiska förhållanden. Den totala kostnadsnivån i kommunen är för hög i förhållande till befintliga medel, såväl nu som enligt den ekonomiska långtidsprognosen. För att skapa utrymme för arbetet med genomlysning, analys, utvärdering och åtgärder för kostnadsanpassning under 2021, uppmanas nämnderna att fokusera mindre på budgetanalys och mer på kostnadsanalys.

Budgetramarna ska därmed tillsvidare främst ses som något att förhålla sig till och inte i första hand utkrävas ansvar utifrån, förutsatt att arbetet med analys och hållbara åtgärder för kostnadsanpassning fortgår och rapporteras löpande i den strukturerade dialogen enligt ovan. Anledningen är att det finns en medvetenhet om att arbetet med att nå budgetbalans kommer att ta längre tid än ett år. Målet för ekonomisk balans har för närvarande satts till år 2023. Parallellt med arbetet för ekonomisk balans ska hänsyn tas till medarbetarnytta och kundnytta, formulerat som mål till år 2023.

Nämnderna har inkommit med svar och ställer sig bakom budgetberedningens bedömning i remissförslaget."

I samband med beslutet uppdrag fullmäktige till kommunstyrelsen att inför budgetåret 2021 formulera närmare anvisningar för nämndernas och förvaltningarnas fortsatta arbete. Framtagandet av anvisningarna ska ske i dialog med berörda nämnder. Syftet är att säkerställa ett likartat och samordnat arbetssätt för få fram nuläge och önskat läge 2023, för kostnadsnivåer, effektivitet, kvalitet samt politiska ambitionsnivåer. Anvisningarna ska även innefatta vad som krävs för eventuell ändring/omfördelning av befintliga budgetramar under året. Beslut om eventuell ändringsbudget tas av kommunfullmäktige och kan endast lyftas i samband med delårsuppföljningarna i mars och augusti.

Samtliga nämnder/styrelse har sedan dess beslutat om processplaner som arbetats fram i verksamheterna. Dessa sträcker sig fram till juni 2021. Syftet med det fördjupade analysarbetet är att få fram en bild av kostnaderna i förhållande till det uppdrag som utförs. På så sätt blir bilden klarare av hur effektiv kommunens organisation/verksamheter är jämfört med andra och om budget är rätt utifrån ambition och uppdrag. Dialog ska föras kontinuerligt med politiken under tiden, både i respektive nämnd/styrelse men också i de månatliga nämndssamråden.

Enligt planen ska färdiga underlag vara klara för presentation av analyser och slutsatser samt planer för det fortsatta anpassningsarbetet i juni 2021.

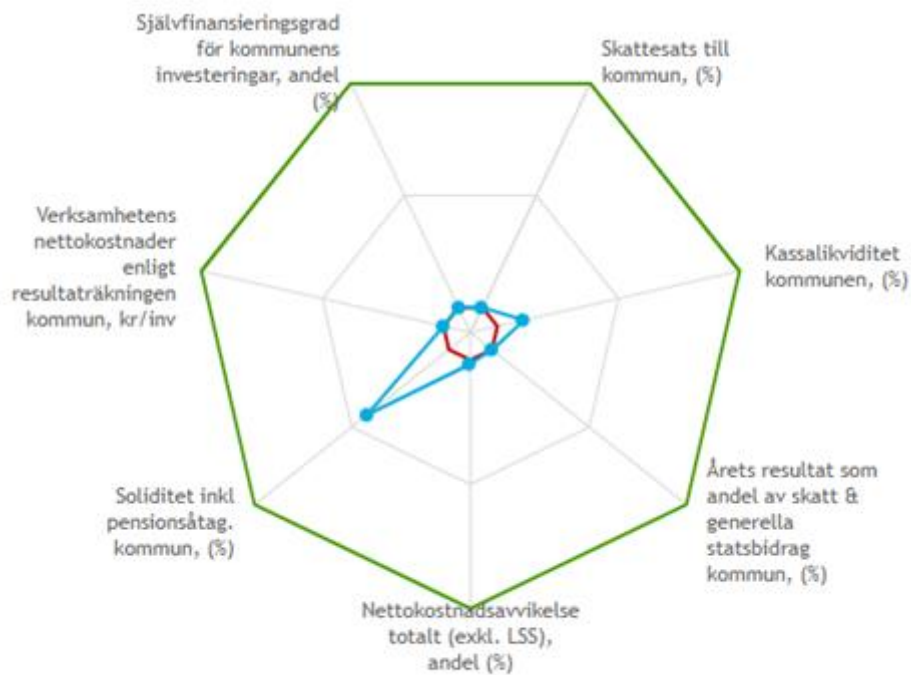
Parallellt med detta har ekonomienheten, genom hållbarhetscontroller, tagit fram en analyshandbok som på ett strukturerat och likartat sätt ska stödja övriga controllers och chefer i analysarbetet.

FINANSIELLA NYCKELTAL

%	Bokslut 2018	Bokslut 2019	Bokslut 2020	Budget 2021
RESULTAT - KAPACITET				
Skatteintäktsutveckling	3,0	4,9	8,4	0,0
Nettokostnadsutveckling exkl. jämförelsestörande poster	11,0	7,8	-0,2	1,9
Nettokostnadsandel	101,2	103,6	95,4	97,4
- Verksamhetens intäkter och kostnader (netto)	96,2	98,6	91,0	92,9
- Planenliga avskrivningar	4,4	4,8	4,5	4,4
- Finansnetto	0,1	0,0	-0,1	0,1
- Jämförelsestörande engångsposter	0,5	0,2	0,0	0,0
Årets resultat exkl. jämförelsestörande poster/ skatteintäkter samt kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag	-0,7	-3,3	4,6	2,6
Årets resultat / skatteintäkter samt kommunalekonomisk utjämning och statsbidrag	-1,2	-3,6	4,6	2,6
Självfinansieringsgrad av årets nettoinvesteringar	21	9	127	45
Nettoinvesteringar / skatteintäkter	20,6	13,0	7,1	15,6
Soliditet enligt balansräkningen	45	41	42	41
Soliditet inkl. samtliga pensionsförpliktelser	18	16	18	19
Total skuld- och avsättningsgrad	55	59	58	59
varav avsättningsgrad	2	2	3	2
varav kortfristig skuldsättningsgrad	24	24	25	22
varav långfristig skuldsättningsgrad	29	33	31	35
Kommunal skattesats	23,21	23,21	23,21	23,21
RISK OCH KONTROLL				
Kassalikviditet	77	61	73	52

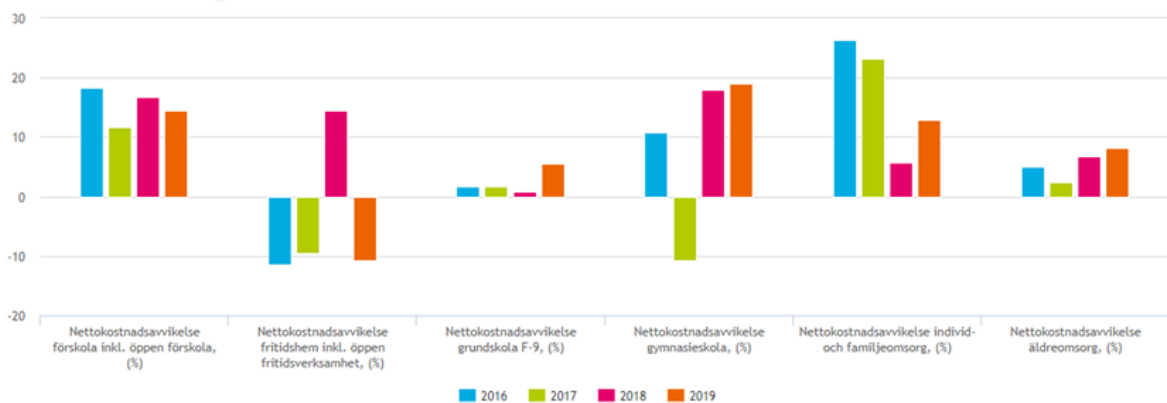
De finansiella nyckeltalen nedan speglar kommunens ekonomiska läge på kort och lång sikt och avser år 2019. Spindeln visar kommunens läge i förhållande till de 10 % kommuner som har bäst (positiv referens) respektive 10 % sämst (negativ referens) resultat, för varje

nyckeltal.

- Dals-Ed
- Negativ referens
- Positiv referens

Nettokostnadsavvikelsen nedan jämför nettokostnaden med referenskostnaden ("statistiskt förväntad" kostnad). Resultat över 0 indikerar högt kostnadsläge, på grund av hög ambitionsnivå och/eller låg effektivitet.

3.6.3 BALANSKRAVSRESULTAT

BALANSKRAVSUTREDNING OCH RESULTATUTJÄMNINGSRESERV

Balanskravet är ytterligare ett lagstadgat krav som kommunen måste uppfylla enligt kommunallagen. Det trädde i kraft år 2000 och utgör en undre gräns för vilket resultat som är tillåtet att budgetera och redovisa.

Balanskravet innebär i korthet att kommuner och landsting ska besluta om en budget där intäkterna överstiger kostnaderna. Om resultatet ändå blir negativt i bokslutet är huvudprincipen att underskottet ska kompenseras med motsvarande överskott inom tre år och att Kommunfullmäktige i en plan ska ange hur det ska ske. Det finns dock ett undantag från huvudprincipen. Kommunfullmäktige kan med hänvisning till synnerliga skäl besluta om att inte återställa hela eller delar av ett underskott. Dessa ska då tydligt specificeras i förvaltningsberättelsen i årsredovisningen.

Varje år ska det i förvaltningsberättelsen i årsredovisningen redovisas en balanskravsutredning. Den redovisas i tabell 1. Den inleds med att årets resultat, vilket reduceras eller tillförs med ett antal poster enligt lagsstiftningen. När det är gjort, får man fram "Årets resultat efter balanskravsutredning före avsättning till RUR".

Nästa steg i balanskravsutredningen utgörs av medel som förs till eller från resultatutjämningsreserven (RUR). Sedan 2013 är det möjligt för kommuner och landsting att tillämpa RUR och under vissa förutsättningar föra medel mellan olika år. Tanken är att överskott ska kunna reserveras i RUR under finansiellt goda tider, då skatteintäkterna ökar ordentligt. För att sedan användas för att täcka hela eller delar av underskott under svagare

tider, då skatteintäkterna minskar eller endast måttligt ökar. RUR ska därigenom bidra med att skapa stabilare planeringsförutsättningar för kommuner och landsting. Den bakomliggande tanken är alltså att det rådande konjunkturläget inte ska påverka resurstilldelningen till verksamheterna i alltför hög utsträckning. Behovet av servicen som kommuner och landsting tillhandahåller minskar i regel inte i en lågkonjunktur, utan det kan snarare vara tvärtom för vissa delar av verksamheten. Dessutom framstår det inte som ändamålsenligt att behöva göra tillfälliga nerdragningar i verksamheten som sedan måste byggas upp igen när lågkonjunkturen är över.

Dals-Eds kommun har beslutat att använda sig av RUR. I enlighet med de krav som ställs i kommunallagens 8:e kapitel innehåller de av kommunen framtagna riktlinjerna för god ekonomisk hushållning även hanteringen av RUR.

Enligt Kommunfullmäktiges riktlinjer kan en reservering till RUR göras med högst det belopp, som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar, som överstiger 1 % av skatteintäkter samt statsbidrag och utjämning. Det är i enlighet med lagens lägstanivå. Enligt Kommunfullmäktiges riktlinjer kan en disponering från RUR göras, för att helt eller delvis täcka ett balanskravsunderskott, när skatteunderlagsprognosen för ett enskilt år faller under det tioåriga genomsnittet för skatteunderlagets utveckling. Detta ger kommunen goda förutsättningar att vid behov genomföra ett omställningsarbete och/eller överbrygga en lågkonjunktur.

Tabell 1: 10-ÅRIGT SNITT FÖR SKATTEUNDERLAGSUTVECKLINGEN

	2018	2019	2020
Årets skatteintäktsutveckling understiger 10-åriga snittet	Nej	Nej	Ja
Tioårigt snitt	3,9	3,9	4,0
Utfall för året	4,3	3,9	2,3

Kommunen redovisar ett årets resultat under 2020 på 15,8 mkr. Inga realisationsvinster har redovisats för 2020.

Kommunfullmäktige har i budget 2020, plan 2021-2022 angivit en plan för hur detta ska återställas.

I tabell 3 framgår att kommunen har ett balanskravsunderskott 2018 på 2,6 mkr.

Tabell 2: BALANSKRAVSUTREDNING 2018 - 2020

mkr	2018	2019	2020
Årets resultat enligt resultaträkningen	-3,7	-11,2	15,8
Avgår samtliga realisationsvinster	-0,6	-0,2	
Tillägg för vissa realisationsvinster enligt undantagsmöjligheter			
Tillägg för vissa realisationsförluster enligt undantagsmöjligheter			
Tillägg för orealiserade förluster i värdepapper			
Avgår återföring av orealiserade förluster i värdepapper			
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	-4,3	-11,4	15,8
Reservering till resultatutjämningsreserv (RUR)			-9,8
Disponering från resultatutjämningsreserv (RUR)			
Balanskravsresultat	-4,3	-11,4	6,0

Tabell 3: ÅTERSTÄLLNING AV BALANSKRAVSUNDERSKOTT

mkr	2018	2019	2020
Kvar att återställa från tidigare år (ingående värde)	0,0	2,6	2,6
Resultat efter justering av RUR	-4,3	-11,4	15,8
Synnerliga skäl att inte återställa	1,7	11,4	

mkr	2018	2019	2020
Kvar att återställa från tidigare år (utgående värde)	2,6	2,6	0,0

2020-års resultat efter justering av RUR innebär att kommunen har återställt tidigare års balanskravsunderskott. Det

innebär att kommunen inte har något kvarvarande balanskravsunderskott att återställa inför 2021.

Tabell 4: RUR

mkr	2018	2019	2020
Ingående värde	30,0	30,0	30,0
Reservering till RUR	0,0	0,0	9,8
Disponering av RUR	0,0	0,0	0,0
Utgående värde	30,0	30,0	39,8

Kommunen har mellan 2010 till 2018 reserverat 30,0 mkr till resultatutjämningsreserven. För år 2019 medgav balanskravsresultatet ingen reservering. För år 2020 föreslås reservering till resultatutjämningsreserven med 9,8 mkr.

3.6.4 UPPFÖLJNING FINANSIELLA MÅL

Dals-Eds kommun har fattat beslut om "Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och hantering av resultatutjämningsreserv" under 2013. Dals-Eds kommuns riktlinjer för god ekonomisk hushållning tar sin utgångspunkt i att varje generation ska bekosta den kommunala service som konsumeras och därigenom lämna över en kommun med ett oförändrat finansiellt

handlingsutrymme till kommande generationer. För att kunna leva upp till detta, har kommunen beslutat om sex finansiella mål. Dessa redovisas och följs i detta avsnitt. Uppföljningen av de verksamhetsmässiga målen för god ekonomisk hushållning återfinns under avsnitten "Uppföljning grunduppdrag" samt "Uppföljning utvecklingsmål"

1. Skattesatsen ska vara oförändrad på nivån 23,21 procent

Kommunfullmäktige konstaterar att kommunens skatteuttag ligger på en hög nivå i jämförelser med riket i övrigt och har så gjort under ett antal år. Omvärldens och medborgarnas ökande krav innebär dock att fler och fler kommuner och landsting har sett sig tvungna att höja skatteuttaget under de senaste åren. Kommunfullmäktiges målsättning är

därför att med befintligt skatteuttag klara de nuvarande och kommande utmaningarna med en oförändrad skattesats.

Målet är uppnått genom att Kommunfullmäktige beslutat om oförändrad skattesats (23,21 %) för år 2020.

2. Investeringar inom affärsdrivande verksamheter (VA-/Renhållning, kommersiella fastigheter och exploatering) kan om behov föreligger finansieras genom extern upplåning. I dessa fall ska amorteringstakten följa investeringens avskrivningsnivå

Kommunfullmäktige har i det finansiella målet sagt att kommunen gällande de investeringar som görs inom affärsdrivande verksamheter såsom VA-, renhållning, kommersiella fastigheter och exploatering kan finansieras med externa lån då dessa i slutändan finansieras via taxor och avgifter.

Målet är uppfyllt då kommunens amorteringsplan följer avskrivningsnivån för dessa investeringar. Beslut har tagits om nyupplåning inom affärsdrivande verksamheter utifrån investeringsplanen. Dessa har däremot inte verkställts då dessa projekt inte satts igång.

3. Kommunen ska inom skattefinansierade verksamheter i grunden finansiera sina investeringar med egna medel. Undantag från detta ska endast vara möjligt vid stora och långsiktiga investeringar, det vill säga där det är rimligt att kostnaderna för investeringen ska bäras även av kommande generationer. I dessa fall ska amorteringstakten följa investeringens avskrivningsnivå

Kommunfullmäktige har i det finansiella målet sagt att kommunen i grunden inte ska finansiera sina investeringar inom skattefinansierade verksamheter med externa lån utan dessa ska finansieras med skatteintäkter. Undantag från detta ska endast vara stora och långsiktiga investeringar där det är rimligt att kostnaderna för investeringen ska bäras även av kommande generationer. Med stora och långsiktiga investeringar avses investeringar och investeringsbidrag som överstiger 30 mkr och har en livslängd på minst 20 år.

Måttet för att mäta detta är självfinansieringsgraden av investeringarna som mäter hur stor andel

av investeringarna som kan finansieras med årets resultat före avskrivningar. 100 procent innebär att kommunen kan självfinansiera samtliga investeringar som är genomförda under året, vilket i sin tur innebär att kommunen inte behöver låna till investeringarna och att kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme stärks.

Målet är uppfyllt då ingen nyupplåning utöver tidigare beslutad upplåning inom ramen för "stora och långsiktiga investeringar". Beslutet avser nyupplåning för nybyggnation av förskola och ligger inom ramen för målet. Detta har däremot inte verkställts då kommunen tillförts extra generella statsbidrag under året.

4. Kassalikviditeten ska uppgå till minst 70 procent

Kommunfullmäktige har satt målet att kassalikviditeten ska uppgå till minst 70 procent, detta utifrån ett kort och medellångt finansiellt perspektiv som innebär att kommunen inte behöver vidta drastiska åtgärder för att möta finansiella betalningstoppar. En kassalikviditet som uppgår till 100 procent eller mer innebär att samtliga kortfristiga skulder kan finansieras direkt med egna medel. Målsättningen om en kassalikviditet om minst 70 procent är satt utifrån att en stor

del av kommunens kortfristiga skulder är relativt konstant, såsom ferie- och semesterlöneskuld till personalen.

En oförändrad eller ökande kassalikviditet i kombination med en oförändrad eller förbättrad soliditet är ett tecken på att kommunens totala finansiella handlingsutrymme har stärkts.

Målet är uppfyllt då kommunens kassalikviditet uppgick till 73 procent vid bokslutstillfället.

5. Kommunens soliditet ska inte vara lägre än 40 procent och inte minska fler än tre år i rad. Samtidigt ska soliditeten inklusive pensionsförpliktelser inte understiga 10 procent och på lång sikt öka

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som har finansierats med skatteintäkter. Ett viktigt kriterium för god

ekonomisk hushållning är att soliditeten över en längre period inte försvagas utan utvecklas i positiv riktning. Detta innebär då att kommunen blir mindre skuldsatt och ökar sitt finansiella handlingsutrymme

inför framtiden.

Kommunfullmäktige har i sitt finansiella mål ansett att kommunens soliditet långsiktigt inte ska understiga 40 procent och inte heller minska fler än tre år i rad. Detta är en lägre nivå än tidigare målsättning beroende på att kommunen befinner sig i ett starkt expansivt läge med stora investeringar inom skola, omsorg och VA-området. På sikt behöver målsättningen återigen ökas för att minska kommunens skuldsättning och öka det

finansiella handlingsutrymmet.

Kommunfullmäktige anser samtidigt att soliditeten inklusive samtliga pensionsförpliktelser inte ska understiga 10 procent och även denna ska på lång sikt öka.

Målet är uppfyllt med en soliditet vid bokslutstillfället på 42 procent. Motsvarande nivå inklusive pensionsförpliktelsen uppgick till 18 procent.

6. Resultatet inklusive samtliga pensionsförpliktelser ska under en treårsbudgetperiod vara så stort att investeringar inom skattefinansierad verksamhet, med undantag av stora och långsiktiga investeringar, kan egenfinansieras samt att Kommunfullmäktige inför varje budgetår kan avsätta en post för oförutsedda händelser/kostnader

Kommunens resultat inklusive reavinst-/förluster och med samtliga pensionsförpliktelser redovisade ska under en treårsbudgetperiod vara så stort att investeringar som inte är stora och långsiktiga (understigande 30 mkr och har en livslängd under 20 år, enligt lånefinansieringsmålet) kan egenfinansieras samt att Kommunfullmäktige inför varje budgetår kan avsätta en post för oförutsedda händelser/kostnader.

I den av Kommunfullmäktige fastställda budgeten för budgetåret 2020, plan 2021 och 2022 så framgår att resultatnivån ligger på 2,7 %, 1,9 % respektive 1,0 % per år. Dock fanns ingående underliggande obalanser med för höga nettokostnadsnivåer inom verksamheterna jämfört med budgetens finansiella utrymme. Budgeten innehåller heller inga särskilt reserverade medel under fullmäktige för oförutsedda händelser/kostnader.

Sammanfattningsvis innebär det att kommunen kunde uppfylla fem av de sex finansiella målen för god ekonomisk hushållning under 2020. Dock fortgår arbetet med att på lång sikt anpassa nettokostnaderna till de finansiella förutsättningar som finns och vi kan även se att nettokostnadsutvecklingen bromsats.

3.6.5 UPPFÖLJNING UTVECKLINGSMÅL

Kommunfullmäktige i Dals-Eds kommun antog i december 2019 utvecklingsplanen för åren 2020-2023. Till utvecklingsplanen hör visionen, som är mera långsiktiga målsättningar.

Vision Dals-Ed – den naturliga hållplatsen

Dals-Ed är en inbjudande och inspirerande hållplats för fler människor i alla åldrar. Här stannar man gärna för alltid eller för en tid, och man vill gärna återvända. Vi utforskar livet med nyfikenhet och öppenhet - mitt i en vild och vacker natur.

Här finns en god jordmån med stark växtkraft och det är enkelt att utvecklas. Vi värnar om varandra, vårdar vårt arv och bygger framtiden tillsammans på ett naturligt och hållbart sätt.

Utvecklingsplanen har åtta utvecklingsmål inom de fyra utvecklingsområdena; kompetens, demokrati, plats och miljö. Tabellen nedan visar en sammanställning över bedömningen av måluppfyllelsen för målen som sedan beskrivs i efterföljande stycken.

PRIORITERADE UTVECKLINGSMÅL	MÅL-UPPFYLLELSE
 KOMPETENS	
Hög kompetensmatchning	◆ Delvis uppnått
En skola där varje elev når sin fulla potential	◆ Delvis uppnått
 DEMOKRATI	
Högt förtroende för kommunens politiker och organisation	◆ Delvis uppnått
Engagerade invånare	◆ Delvis uppnått
 PLATS	
Attraktiva boendemiljöer	● Uppnått
Levande tätort och landsbygder	◆ Delvis uppnått
 MILJÖ	
Grön och skön naturkommun	◆ Delvis uppnått
Hållbart samhälle	◆ Delvis uppnått

3.6.5.1 KOMPETENS

3.6.5.1.1 Utvecklingsmål: Hög kompetensmatchning

Definition av målet:

Kommunens verksamheter och näringslivet har bra tillgång på arbetskraft med relevant kompetens. Invånarna i Dals-Ed har goda möjligheter till egen försörjning.

Målvärde 2023: Dals-Eds kommun har 1 procent lägre arbetslöshet än riksgenomsnittet i målgruppen. Under perioden ska arbetslösheten sjunka mot målvärdet.

Bedömning måluppfyllelse:

◆ Målet bedöms vara delvis uppfyllt

Pandemin har påverkat hela samhället, inte minst har arbetsmarknaden påverkats på alla nivåer. Bland annat har besöksnäring och handel påverkats på ett sätt som skapar stor osäkerhet inför hur kompetensutvecklingsbehovet kommer att se ut inom dessa områden i framtiden. Under året har dock mycket aktiviteter genomförts, dels för att möta det akuta behovet under pandemin men statliga stöd och dels för att möta det behov som uppstår efter pandemin. Bland annat avser det aktiviteter för att öka möjligheter för medborgare i Dals-Ed att i större omfattning delta digitalt i undervisning som bedrivs på annan utbildningsort. Detta gäller såväl gemensam vuxenutbildning i Dalsland och under senare delen av året har fokus legat på att möjliggöra högskolestudier i närområdet efter den förstudie som genomförts för ett Campus Dalsland med placering i Bäckefors och i den fastighet som inrymmer Dalslands sjukhus. Redan 2022 kan programutbildning bli en realitet.

3.6.5.1.2 Utvecklingsmål: En skola där varje elev når sin fulla potential

Definition av målet:

Elever ges stöd och stimulans i att utvecklas så långt som möjligt. Skola och näringsliv samverkar för att väcka intresse hos elever för entreprenörskap och för olika yrken.

Bedömning måluppfyllelse:

◆ Målet bedöms vara delvis uppfyllt

Under året har förberedande arbete genomförts inte minst för att identifiera och ta fram processrutiner för uppföljning och utvärdering av elevers kunskapsutveckling, arbetet fortsätter in i 2021. Kopplingen till arbetsmarknaden har försvårats pga pandemin men samarbete är utvecklat och genom SYV-planen kan arbetet sjasättas så snart det kan medges för smittspridningsläget.

3.6.5.2 DEMOKRATI

3.6.5.2.1 Utvecklingsmål: Högt förtroende för kommunens politiker och organisation

Definition av målet:

Invånarna i alla målgrupper är nöjda med möjligheterna till insyn och inflytande över kommunens beslut och verksamheter.

Invånarna känner trygghet i den offentliga servicen.

Målvärde 2023: Att Dals-Eds kommun placerar sig minst 30 i SKR:s medborgarundersökning över nöjdhet och inflytande (Nöjd-Inflytande-Index (NII) för Dals-Eds kommun blev 44 i undersökning 2019.

Bedömning måluppfyllelse:

◆ Målet bedöms vara delvis uppfyllt

Generellt finns ett högt förtroende för kommunens politiker utifrån medborgarundersökningen, vilket är en mycket viktig faktor för tilliten och förtroendet för det politiska systemets möjligheter att klara av de utmaningar kommunen står inför när det gäller såväl välfärds- som utvecklingsuppdraget. Under året har den krissituation som pandemin medfört, att de planerade aktiviteterna inte har kunnat genomföras men behöver planeras in så snart det är möjligt 2021 för att genomföras så snart situationen medger.

3.6.5.2.2 Utvecklingsmål: Engagerade invånare

Definition av målet:

Invånarna i alla målgrupper vill och kan vara med och påverka i frågor som rör kommunen.

Bedömning måluppfyllelse:

◆ Målet bedöms vara delvis uppfyllt

Invånarna i Dals-Eds kommun uppvisar generellt ett stort engagemang och stolthet för bygden och kommunen. Det är viktigt att kommunen som organisation kan fånga upp och kanalisera det engagemang och den kunskap som finns bland invånarna för att bibehålla och utveckla de värden som finns i kommunen, självklart då med utgångspunkt från den medborgardialog som resulterat i kommunens utvecklingsplan. Det är särskilt viktigt att kommunen kan engagera de unga i samhällsbygget och framförallt låta ännu fler delat för att skapa ett attraktivt samhälle. Kommunens organisation kan inte ensam möta alla förväntningar och behov varför fler i samhället behöver finnas med inte endast i att inkomma med förslag utan också att genomföra platsutvecklande åtgärder. På grund av pandemin har detta arbete inte kommit igång som planerat men inför 2021 kan det möjligen finnas ännu bättre förutsättningar efter en samhällskris, för att såväl skapa som använda engagemanget när det förhoppningsvis återigen kan bli möjligt att genomföra gemensamma

aktiviteter och insatser. Trots pandemin har flera aktiviteter inom målet tagit steg framåt varför det finns goda förutsättningar att anta att vi tillsammans kan utveckla detta ytterligare under 2021.

3.6.5.3 PLATS

3.6.5.3.1 Utvecklingsmål: Attraktiva boendemiljöer

Definition av målet:

Invånarna i alla målgrupper är nöjda med utbudet av olika boendeformer.

Bedömning måluppfyllelse:

Målet bedöms vara uppfyllt

Indikatorerna baseras på SCB medborgarundersökning 2019. Resultatet avseende bostäder är ett betygsindex på 60, vilket är över genomsnittligt betygsindex för samtliga kommuner. Betygsindex har dock minskat något i resultatet för 2019 jämfört med 2018. Gränsen för "nöjd" går vid betygsindex på 55, vilket tyder på att invånarna är nöjda med boendemiljöerna i kommunen och att målet är uppfyllt.

Baserat på vilka frågor som fick störst andel med lågt betyg finns utvecklingspotential främst i att skapa ett utbud av olika typer av boendeformer. Under året påbörjades en ändring av detaljplanen för området vid Fågelvägen som kommer möjliggöra för byggnation av flerbostadshus och tvåvåningshus. Under perioden har också saneringen av Le-området påbörjats och när denna färdigställts finns åtta lediga tomter som möjliggör för byggnation av enbostadshus eller parhus.

3.6.5.3.2 Utvecklingsmål: Levande tätort och landsbygder

Definition av målet:

Dals-Ed har ett attraktivt, välvårdat centrum med ett brett kommersiellt utbud.

I såväl tätort som landsbygder finns möjligheter till en aktiv fritid.

Bedömning måluppfyllelse:

Målet bedöms vara delvis uppfyllt

Indikatorerna baseras på SCB medborgarundersökning 2019. Resultatet har ökat 2019 jämfört med 2018 både avseende kommersiellt utbud och fritidsmöjligheter. Resultatet för det kommersiella utbudet ligger på 59, vilket är under betygsindex. Resultatet för fritidsmöjligheter ligger på 61, vilket är över betygsindex. Gränsen för "nöjd" går vid betygsindex 55, vilket tyder på att medborgarna är nöjda med utbudet och att målet är uppfyllt.

Baserat på vilka frågor som fick störst andel med lågt betyg finns utvecklingspotential främst i möjlighet till att kunna utöva fritidsintressen och tillgången till idrotts- och

kulturrevenemang samt nöjesutbudet. Vad gäller det kommersiella utbudet finns utvecklingspotential främst i utbudet av andra affärer än livsmedelsbutiker, service och caféer, barer och restauranger inom rimligt avstånd.

Antal caféer, barer och restauranger har efter att medborgarundersökningen genomfördes utökats i centrum. Med anledning av pågående pandemi har begränsat handeln och den kommersiella servicens möjligheter. De lokala företagen har dock visat på en stor kreativitet och flexibilitet för att möta dessa restriktioner.

Med anledning av Covid-19 har möjligheterna till evenemang varit begränsade under perioden, men ett flertal evenemang har genomförts med corona-anpassning, såsom exempelvis kulturveckan.

3.6.5.4 MILJÖ

3.6.5.4.1 Utvecklingsmål: Grön och skön naturkommun

Definition av målet:

I Dals-Ed är skogs- och lantbruk en naturlig del av samhället.

Kommunens naturvärden tas tillvara och bidrar till en väl utvecklad besöksnäring.

Bedömning måluppfyllelse:

Målet bedöms vara delvis uppfyllt

Resultatet baseras på en självskattning utifrån Naturvårdsverkets enkät "Årets friluftskommun". Dals-Eds kommun har tidigare inte deltagit aktivt i att besvara enkäten, men har för avsikt att fortsättningsvis årligen delta och att årligen öka antal poäng genom ett aktivt arbete för friluftslivet.

Covid-19 har under perioden haft viss påverkan på besöksnäringen, men den har också inneburit att många invånare valt att "hemestra". Nya informationstavlor har kommit upp under perioden för att öka tillgängligheten för turister. Arbetet med fiskevårdsområde för Stora Le har påbörjats och förrättningsman för bildande av fiskevårdsområdet har utsetts. Arbetet med att ta fram en reviderad trädvårdsplan har påbörjats.

I slutet av året beviljades också kommunen bidrag för att medverka i Friluftslivets år 2021 som syftar till att lyfta friluftslivet. I samband med Friluftslivets år planeras för flera aktiviteter och insatser för att främja friluftslivet.

3.6.5.4.2 Utvecklingsmål: Hållbart samhälle

Definition av målet:

Dals-Ed är en klimatsmart och fossilfri kommun som underlättar för invånare och besökare att bidra till det hållbara samhället. Det finns en stor produktion av grön energi.

Bedömning måluppfyllelse:

◆ Målet bedöms vara delvis uppfyllt

I kommunen finns stor produktion av grön energi och det finns också goda möjligheter till fossilfria alternativ för transporter genom laddpunkter för elbil och biogas.

Under perioden har arbetet med Hållbarhetskompassen fortlöpt genom workshops som mynnat ut i olika områden som ska sätta riktningen för hållbarhetsarbetet. Dals-Ed har också genom DMEF under perioden blivit antagna att delta i Glokala Sverige tillsammans med övriga Dalslandskommuner.

3.6.6 UPPFÖLJNING GRUNDUPPDRAG

All kommunal verksamhet utgår i praktiken från tre grunduppdrag, två som är direkt riktade mot invånarna, **välståndsuppdraget** och **samhällsutvecklingsuppdraget**, samt ett som avser vår **styrning och ledning** av den kommunala verksamheten, såväl politiskt som i förvaltningen. Välståndsuppdraget riktas till större delen till invånarna som individer medan samhällsutvecklingsuppdraget till större delen riktas till befolkningen. Styrning och ledning riktar sig internt till större delen, men de indirekta effekterna av hur vi lyckas i vår styrning och ledning påverkar invånarna i hög grad.

Enligt kommunens nya styrmodell ska varje organisatorisk nivå följa upp och analysera sitt grunduppdrag med hjälp av olika mätetal eller genom att helt enkelt fråga dem vi är till för. På kommunfullmäktigenivå samarbetar vi med SCB, Statistiska Centralbyrån, för att vartannat år fråga ett representativt urval av befolkningen om deras uppfattningar om hur vi utför det kommunala grunduppdraget inom tre huvudområden:

1. Om kommunen som en plats att bo

och leva på.

2. Om kommunens olika verksamheter.
3. Om invånarnas inflytande över kommunala beslut och verksamheter.

Då Dals-Eds kommun genomför medborgarundersökningen vart annat år, ojämna år, finns inga nya mätetal för 2020. Baserat på resultaten 2019 drogs följande slutsatser:

Utifrån medborgarundersökningen kan vi dra slutsatsen att våra invånare är relativt nöjda med kommunens service, tjänster, bemötande och utveckling. Vi kan dock se en viss försämring mellan åren, vilken inte är statistiskt säkerställt i alla avseenden.

Under alla omständigheter behöver vi, politiker och förvaltning, bli bättre på att föra en löpande dialog med våra invånare om vilka förväntningar som finns på oss som kommun, för att bidra till förbättringar eller bibehållande av kvaliteten inom välfärdstjänsterna och samhällsutvecklingen. Ökad information och dialog syftar till ömsesidig kunskap och trygghet samt förhoppningsvis ett ökat förtroende för kommunens kapacitet, och därmed även vår attraktivitet.

3.6.7 SLUTSATSER AVSEENDE GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH EKONOMISK STÄLLNING

I samband med budgetbeslutet inför år 2016 beslutade Kommunfullmäktige om ett antal uppdrag för att komma i långsiktig ekonomisk balans inför budget 2017. För att kunna fullgöra uppdragen från Kommunfullmäktige föreslogs därför att tillsätta en utredning för att utvärdera kommunens verksamheter med avseende på verksamhetseffektivitet och ekonomi. Förslaget var att utredningen skulle ske med externt stöd via SKR. SKR skulle dels genomföra en analys av kommunens ekonomiska situation och verksamhetens kostnader, inklusive en bedömning av förutsättningarna för de närmaste fem åren, dels en kvalitativ analys med avseende på ledning och styrning, demokrati och delaktighet, verksamheternas effektivitet, kommunen som arbetsgivare och kommunen som

samhällsbyggare.

Prognosen från SKR, allt annat oförändrat, visade då en ökande obalans under perioden från -1 mkr år 2016 till -24 mkr år 2021. För 2020 uppgick prognosen till -18 mkr. Med ett utfall (balanskravsresultat) år 2020 på 15,8 mkr inklusive de extra satsningar som gjorts via utvecklingsanslaget med 5,2 mkr samt med hänsyn taget till förstärkningen av statsbidraget med 9,0 mkr samt nettoeffekten av ersättningen för höga sjuklönekostnader med 3,0 mkr tyder på att kommunen kunnat bromsa nettokostnadsutvecklingen i jämförelse med prognosen. Rensat för dessa poster skulle resultatet varit 9,0 mkr att jämföra med prognosen på -18,0 mkr, en förbättring med 27,0 mkr.

3.7 VÄSENTLIGA PERSONALFÖRHÅLLANDEN

Anställda	Nov 2018	Nov 2019	Nov 2020
Antal tillsvidareanställningar	518	519	529
- Varav kvinnor	81,9%	81,7%	81,3%
- Varav män	18,1%	18,3%	18,7%
Antal visstidsanställningar	122	108	87
Totalt antal anställda	640	627	616
Andel heltidsanställda	62,5%	60,9%	62,2%
- För kvinnor (%)	57,3%	56,8%	57,6%
- För män (%)	80,9%	77,6%	80%

Tabell: Sammanställning av personalnyckeltal.

Anställda

Dals-Eds kommun hade 616 anställda vid mättilfället den 1 november, vilket är en minskning med 11 personer jämfört med föregående år. 529 personer var tillsvidareanställda och 87 personer visstidsanställda. Jämfört med föregående år är det en ökning med 10 tillsvidareanställda och minskning med 21 visstidsanställda.

Av de tillsvidareanställda var 430 kvinnor (81,3%) och 99 män (18,7%), om visstidsanställda inkluderas är den procentuella fördelningen 79,7% kvinnor och 20,34% män.

Åldersstruktur

Medelålder för kommunens tillsvidare- och visstidsanställda var 47,4 år. Medelåldern för kvinnor 47 år (oförändrat) och för män 48 år (oförändrat).

Av de tillsvidareanställda var 18,1% 60 år eller äldre, vilket är en minskning med 0,4

procentenheter, och 31,6 % är mellan 50-59 år, vilket är oförändrat jämfört med 2019.

Under 2020 har 17 personer gått i ålderspension. De yrkeskategorier med störst andel kommande pensionsavgångar fram till 2024 är personal inom yrket undersköterska och personlig assistent (Socialförvaltningen) förskollärare/lärare och boendestödspersonal (FOKUS-förvaltningen) lokalvårds- och kostpersonal (Samhällsbyggnadsförvaltningen) samt administrativ personal (Kommunledningsförvaltningen).

Personalomkostnader

Under året uppgick lönekostnaderna till 320 mkr.

Medellönen var 31 030 kronor i november 2020, vilket var en höjning med 742 kr/mån i jämförelse med 2019. En stor del av Löneöversynen 2020 kunde inte slutföras förrän december 2020 pga

försenad central avtalsrörelse. Därmed ingår inte alla nya löner i medellönen ovan som hämtas från november månad.

Sysselsättningsgrad

Av kommunens tillsvidare- och visstidsanställda arbetar 62,2 % heltid, vilket är en ökning med 1,3 procentenheter jämfört med föregående år.

Nedbrutet per kön arbetar 57,6 % kvinnor heltid, vilket är en ökning med 0,8 procentenheter och bland männen arbetar 80 % heltid, vilket är en ökning med 2,4 procentenheter jämfört med 2019.

Heltidsresan

Kommunfullmäktige fattade i februari 2020 beslut om att ställa om till en heltidsorganisation och tilldelade ekonomiska resurser. Arbetet med att rekrytera ett utökat stöd inom områdena personalekonomi och bemanning inleddes genom att HR-enheten tillsammans med projektgruppen för Heltidsresan arbetade fram en kravspecifikation för uppdraget. Projektgruppen har under hösten även arbetat fram ett förslag till processplan och kommunikationsplan för Heltidsresan.

I Dals-Ed är andel 62,2% heltidsanställda jämfört med riket 81%. Dals-Ed deltar i ett nätverk för Heltidsresan som anordnas av SKR. I nätverket samlas 30 kommuner från olika delar av Sverige för att stödja varandra i olika frågor vid införande av fler heltidstjänster.

Ledarskap och kompetensutveckling

HR-enheten i kommunen stödjer chefer i deras uppdrag genom olika insatser. Syftet är att kunna ge ett enhetligt stöd till kommunens chefer och även kunna förenkla deras vardag genom olika stödsystem. Ledarutveckling har skett

under året genom att kommunledningen fokuserat på att arbeta med tillitsbaserad styrning och ledning, resultatstyrning med ny styrmodell inom ramen för Långsiktig Hållbar Ekonomi och verksamhet.

Under 2020 samlades kommunens chefer till en utbildning i Svåra samtal. Utbildningen genomfördes via företagshälsovården och målsättning var att öka chefernas förmåga att genomföra svåra samtal på ett professionellt sätt.

Kommunens satsning på Aktivt medarbetarskap inleddes med inspirationsföreläsningar för all personal och faciliteringsutbildning för kommunens chefer inför den kommande processen på arbetsplatserna. Processen fortgår 2021. För att vara långsiktigt hållbara, behöver dagens och morgondagens organisationer ta tillvara den kraft som finns när medarbetare är engagerade och proaktiva. Aktiva medarbetare påverkar sin egen och andras arbetsmiljö i en positiv riktning, genom sitt sätt att agera och kommunicera. Aktiva medarbetare vill vara med och bidra till organisationens utveckling och resultat.

Ledarforum är kommunledningens förlängda arm ut i verksamheterna, en strategiskt viktigt träffpunkt för kommunens chefer och kommunövergripande strategier. Främsta syftet är att skapa en plattform för utveckling av vår gemensamma organisationskultur med fokus på ledarskap. Forumet är ett tillfälle till information, dialog och förankring, erfarenhetsutbyte samt chefs- och ledarutbildningar. Under 2020 samlades kommunens chefer i Ledarforum vid fyra tillfällen med olika teman och innehåll.

Arbetsmiljö och hälsa

Dals-Eds kommun har avtal med Säftehälsan AB avseende företagshälsovård. Företagshälsan har

under året anlitas bl.a. till lagstadgade hälsoundersökningar, samtalsstöd samt övriga insatser kring hälsa och rehabilitering.

Årshjul för arbetsmiljö är framtaget för att samla alla händelser som rör arbetsmiljö och att säkerställa det systematiska arbetsmiljöarbetet, årshjulet innehåller även uppföljning till politiker.

Under hösten startade alla nämnder upp en arbetsmiljöutbildning för politiker. Respektive förvaltningschef och nämndsordförande ansvarar för att hålla i utbildningen på nämndmöten under hösten 2020 och våren 2021. Utbildningen är framtagen av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och utbildningsmaterialet innehåller boken *Så klarar du arbetsmiljöansvaret* samt filmer som förtydligar de förtroendevaldas arbetsmiljöansvar och det regelverk som gäller på arbetsmiljöområdet.

Medarbetarenkät

Under september genomfördes den kommungemensamma medarbetarundersökningen och totalt 89 % av kommunens anställda deltog genom att svara på enkäten. Undersökningen genomfördes även 2019 då deltog 84 %. 2017 var svarsfrekvensen 77 % och 2016 var den 69 %.

Årets medarbetarundersökning bestod av två enkäter Human Quality Navigating (HQN) och Hållbart Medarbetar Engagemang (HME). HQN-enkäten användes första gången 2019. HQN-enkäten är en fördjupning som omfattar 34 frågor inom sex olika frågeområden, vilka är; övergripande, arbetssituation, ledarskap, arbetsmiljö, hälsa och strategi. Den andra delen av medarbetarenkäten, Hållbart Medarbetarengagemang (HME), är framtagen av SKR vilket ger möjlighet att på kommunnivå jämföra via Kolada med övriga kommuner i landet. HME-frågorna omfattar 9 frågor inom tre olika frågeområden vilka är; motivation, ledarskap och styrning.

Syftet med enkäten är att få en bild av hur medarbetare i Dals-Eds kommun upplever sin arbetssituation. Anledningen till att HME enkäten fokuserar på medarbetarengagemang är att det bedöms vara en av de viktigaste förutsättningarna för en organisations förmåga att nå goda resultat. Utifrån resultatet har verksamheterna skapat handlingsplaner som sedan används i det systematiska arbetsmiljöarbete samt för att stärka medarbetarengagemanget och möjliggöra analys mellan medarbetarengagemang och verksamhetsresultat.

	HME	Motivation	Ledarskap	Styrning
2016	81	83	82	79
2017	80	81	80	79
2019	79	79	81	77
2020	80	80	82	79

Tabellen visar Dals-Eds kommun HME index år 2016, 2017, 2019 och 2020.

Huvudindex Hållbart Medarbetarengagemang, HME, är det sammantagna resultatet av samtliga

frågeställningar och utgör totalindex Hållbart medarbetarengagemang (HME). Delindex är motivation, ledarskap och

styrning.

Resultatet från HME visar att det totala resultatet har ökat från tidigare år inom alla områden jämfört med 2019. HQN resultatet visar vid jämförelse med tidigare år att kommunen särskilt höjt sig inom områdena stolthet, rekrytering, attraktivitet, information, fysisk arbetsmiljö, arbetsbelastning, tydlighet, rehabilitering, långsiktighet, värderingar och medborgarna (brukarna). Under hösten startade samtliga chefer en spännande process med intressanta reflektioner och dialoger kring hur vi kan bibehålla vårt fina resultat och förbättra våra utvecklingsområden.

Sjukfrånvaro

Under 2020 ligger sjukfrånvaron på 9,5 % vilket är en ökning i jämförelse med 2019 då den totala sjukfrånvaron låg på 6,6 %. Sjukfrånvaron har ökat i alla åldersgrupper och bedöms ha ökat på grund av coronapandemin då anställda har varit sjukskrivna vid lätta symtom. Sjukfrånvaron var 2020 10,4% för kvinnor och 6,3 % för män, vilket är en ökning för kvinnor (6,6 %) och en minskning för män (6,5 %) jämfört med 2019.

De långa sjukskrivningarna, längre än 59 dagar, har minskat under 2020 jämfört med 2019. Av den totala sjukfrånvaron utgör de långa sjukskrivningarna 43 %.

Sjukfrånvaro	2018	2019	2020
Total sjukfrånvaro	6,6%	6,6 %	9,5%
Varav lång sjukfrånvaro 60 dgr eller mer	47,4	44,8 %	43%
Total sjukfrånvaro per kön			
Kvinnor	7,2%	6,6 %	10,4%
Män	4,7%	6,5 %	6,3%
Total sjukfrånvaro per åldersgrupp			
Under 29 år	3,5%	4,6 %	8,3%
30 – 49 år	6,1%	6,1 %	8,3%
Över 50 år	7,9%	7,6 %	10,9%

Tabellen visar sjukfrånvaro i procent total sjukfrånvaro, per kön och åldersgrupp under 2018- 2020.

Tillbud och arbetsskador

Arbetsgivaren är skyldig att utreda orsakerna till olyckor, sjukdomar och allvarliga tillbud i arbetet. Därför är det viktigt att systematiskt undersöka och analysera vilka arbetsskador och tillbud

som anmäls, vad som ska åtgärdas och hur man förebygger att andra personer drabbas.

Under 2020 har samtliga förvaltningar fått utbildning i KIA (Kommunalt

Informationssystem om Arbetsmiljö). Syftet med KIA är att digitalt rapportera in samtliga tillbud, arbetsskador och

riskobservationer för att kunna hantera avvikelser inom arbetsmiljö och att arbeta förebyggande.

Typ av skada	Antal 2018	Antal 2019	Antal 2020
Tillbud	147	126	167
Arbetsskador	26	17	60
Arbetsskador och tillbud totalt	173	143	224

Tabellen visar antal anmälda tillbud och arbetsskador under åren 2018-2020.

Antalet anmälda tillbud ökade med 41 anmälningar jämfört med 2019 och antalet anmälda arbetsskador ökade med 40 anmälningar jämfört med 2019. Som arbetsskada räknas alla anmälningar inom olycksfall (48 st), färdolycksfall (5 st) och arbetsjukdom (7 st). Totalt blir det 60 arbetsskador. Antalet anmälda tillbud och arbetsskador är 224 st under 2020. De vanligaste tillbudsanmälningarna är hot och våldssituationer, smitta (Corona) och arbetsbelastning. När det gäller olycksfallsanmälningar är det främst akut överansträngning och fallskador. De vanligaste förekommande platserna är hos brukare på särskilt boende eller i enskilt hem och i klassrum. De vanligaste förekommande aktiviteterna är i personlig omvårdnad, undervisning eller i mat/serveringssituationer.

Friskvårdsbidrag

Genom att erbjuda friskvårdsbidrag eller friskvårdstimme vill kommunen uppmuntra alla anställda att motionera eller på andra sätt vårda sin hälsa. Friskvårdsbidraget är på 500 kr/år och har betalats ut till 109 personer.

Personal- och arbetsmiljögenomgång

HR-enheten har under året haft fortsatta

samtal med kommunens chefer. Områden som berörs under personal- och arbetsmiljögenomgångarna är kort- och långtidssjukfrånvaro på enhetsnivå och individnivå, förebyggande insatser och rehabilitering. Förbättringsområden som framkommit är tidiga insatser i rehabilitering. Bilden från personal- och arbetsmiljögenomgångarna är att det finns stora skillnader på hälsoläget inom och mellan förvaltningarna där främsta sjukdomsfrånvaron är förslitningsskador medan en annan förvaltning har mestadels infektionssjukdomar, till följd av att personal arbetar inom vårdande yrken.

Rehabilitering

I personal- och arbetsmiljögenomgångarna förs en dialog med chef kring olika rehabiliteringsåtgärder som kan vara aktuella. Chef har rehabiliteringssamtal när medarbetaren varit sjuk 6 gånger på 12 månader (upprepad korttidsfrånvaro), när medarbetarens sjukskrivning beräknas bli mer än 30 dagar, eller när medarbetaren själv begär det samt vid upprepade tidiga signaler om ohälsa. För att minska långtidssjukskrivning är tidiga samtal viktigt och vid behov kan kartläggning genomföras med hjälp av kommunens företagshälsa.

3.8 FÖRVÄNTAD UTVECKLING

KOMMUNUTVECKLING

Det externt riktade utvecklingsarbetet utgår från kommunens övergripande styrdokument, Vision 2035 och Utvecklingsplan 2020-2023 och det interna från LEV-strategin, långsiktigt hållbar ekonomi och verksamhet.

Inom utvecklingsplanens fyra utvecklingsområden kompetens, demokrati, plats & miljö finns ett flertal aktiviteter planerade under 2021 får att långsiktigt nå målen. Nedan beskrivs det övergripande arbetet. För en fördjupning på aktivitetsnivå finns mer information på kommunens hemsida.

Näringslivsutveckling

Coronapandemin förändrade förutsättningarna för näringslivsarbetet genom att fullt fokus har fått ligga på den egna kommunen och de lokala företagen. Dalslandssamverkan och utvecklingsarbete har fått läggas på is, för att istället hjälpa till med att skapa förutsättningar för företagen att överleva. När pandemin är över kommer det dalsländska samarbetet med all sannolikhet att växa fram igen samtidigt behöver vi se över formerna för hur det ska bedrivas mest effektivt. I takt med att samhället förändras behöver också näringslivsarbetet förändras såväl lokalt som delregionalt.

En ny näringslivsstrategi behöver arbetas fram i dialog med näringslivet för att länkas samman med kommunens nya utvecklingsplan, som då blir en naturlig utgångspunkt även för näringslivsarbetet. Näringslivsstrategins handlingsplan kommer därigenom att integreras med annan kommunutveckling, som har relevans för näringslivets förutsättningar.

Vad gäller det ekonomiska läget för näringslivet såg det först ut som att 2020 skulle bli ett år med svag tillväxt.

Satsning på stärkt demokratiutveckling

Demokratiutvecklingen framöver syftar i första hand till att:

- Vidmakthålla och stärka institutioner som stödjer den representativa demokratin.
- Starta upp och hitta långsiktiga former för att öka ungas delaktighet i samhällsutvecklingen.
- Starta upp och hitta långsiktiga former för invånarnas delaktighet i att genomföra attraktivitets- och trygghetskapande insatser för platsens utveckling

Prioriteringar inom folkhälsoarbetet

Folkhälsoarbetets prioriteringar för år 2021 är nyligen beslutade. Dessa är samma som tidigare:

- Stimulera till studier (fullföljda studier framför allt)
- Stimulera till goda levnadsvanor
- Stimulera till god psykisk hälsa

Trygga Dals-Ed

Trygghetsarbetet kommer med stor sannolikhet att fokusera kring att hantera pandemin en längre tid framöver. Det är oklart om situationen kommer fortsätta som i nuläget med successiv minskning i antal fall och avlidna, eller om "en andra våg" kommer och vi än en gång får snäppa upp krisledningsorganisationen. Inför framtiden finns stora möjligheter att dra erfarenheter och lärdom av pandemin så att vi får en effektivare och stabilare organisation, med bättre grund för att klara extraordinära händelser. Med den erfarenhet och reflektion som pandemin

har skapat i området trygghet och säkerhet, kan det bli tydligt för var och en att trygghet och säkerhet är något som vi alla kan bidra med för att stärka och skapa robusthet i kommun och samhälle. Det behöver genomsyra hela organisationen från stort till smått så att vi skapar en kultur där alla kan känna sig säkra och trygga.

I takt med en återgång till ett nytt normalläge finns behov och utrymme för att ta upp det ordinarie trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet igen. Bl.a. det breda brottsförebyggande arbetet i kommun och organisation och att svara upp mot ställda uppgifter och krav från MSB kopplat till krisberedskap och civilt försvar.

Trafik och Infrastruktur

Kollektivtrafiken påverkas märkbart av coronapandemin och Västtrafik går med stora underskott, vilket gör att den närmaste framtidens trafikutveckling är mycket osäker. Regiontågen Ed-Trollhättan kan vara i farozonen då de finansieras direkt av regionutvecklingsnämnden och var tänkta att komma att ingå i Västtrafiks ordinarie utbud.

Genomförandet av stomnätskorridorerna till och med år 2030 är prioriterat och Regionen arbetar särskilt för färdigställandet av sträckan Oslo–Göteborg. För att sätta kraft bakom önskemål om bättre järnväg arbetar regionen med sina grannregioner i Norge, Danmark och Tyskland i nätverket STRING. I de nationella planerna finns inte bandelen med som namngivet objekt.

Enligt utredning från Regionen kring trafikeringförslag fram till 2028 liknar trafikeringen i hög grad dagens, men med ökat antal turer. Tågen från Oslo anpassas i Göteborg för att kunna fortsätta till

Köpenhamn. Utbudet Karlstad-Göteborg ökas. På delen Halden-Trollhättan har utredningen tittat på möjlighet att köra 10 regiontåg och öppna 4 nya stationer.

Detta är endast möjligt efter kapacitetsökning på sträckan med 4 nya mötesstationer och kostnadsberäknas till 100 Mkr styck, motsvarande 400 Mkr för sträckan. Dessa saknar finansiering och är inte möjligt till år 2028.

Finansieringen av de 2 regionaltågen Ed-Trollhättan från Regionutvecklingsnämnden ska beslutas på nytt under 2021.

Översiktsplanering och boende

Arbetet med kommunens nya översiktsplan fortskrider, men med anledning av coronapandemin har tidsplanen framskjutits och planen beräknas antas under våren 2021.

I genomförandeplanen till utvecklingsplanen listas ett flertal aktiviteter för att uppnå målet om attraktiva boendemiljöer. På kort sikt planeras för att ta fram ett kartverktyg för lediga tomter och att hålla återkommande träffar med exploatörer. Kommunens bostadsförsörjningsprogram behöver revideras och i samband med detta finns behov av att göra en marknadsundersökning för att få en samlad bild av vilka behov och vilken efterfrågan som finns.

Arbetet med detaljplanen för ED 2:3 m.fl. behöver återupptas och färdigställas.

Kompetensuppbyggnad kring hållbar utveckling och Agenda 2030

Kommunen har nyligen startat upp ett arbete med att bygga upp den egna kompetensen kring hållbar utveckling genom att organisera specialister, med olika uppdrag med bäring på extern eller intern hållbarhet i något avseende, i en

gemensam hållbarhetsstab som leds av kommunchefen. För att vi ska nå hållbarhet globalt är det på vår lokala nivå som förändringar måste ske, i vår kommun och vårt landskap, där personer bor och verkar och arter har sina livsmiljöer. Både FN och svenska Agenda 2030-delegationen understryker vikten av den lokala och regionala nivån för att vi ska nå hållbarhet. Genom vår mellankommunala samverkan i Dalsland kan vi bli än mer effektiva i hållbarhetsarbetet. Samverkan med externa aktörer kommer också bli absolut nödvändig för att nå framgång inom olika områden. Denna typ av tvärsektorielt arbete som spänner över alla hållbarhetsperspektiv är nytt och kan kräva nya arbetssätt och kontaktytor, där öppenhet, nyfikenhet, tillit och en tydlig process ökar förmågan att samverka, prova, utforska och lära.

ORGANISATIONSUTVECKLING

Strategin för en långsiktigt hållbar ekonomi och verksamhet ligger till grund för det fleråriga utvecklingsarbetet, som fortskrider med stor uthållighet. En väsentlig del under år 2021 kommer att ligga på utveckling av mjuka värden, såsom tillitsskapande ledarskap och aktivt medarbetarskap samt arbetsmiljö. Den praktiska tillämpningen av styrmodellen fortsätter i ett systematiskt arbete med utveckling och anpassning, vilket utgår från fördjupad analys. Digitaliseringen fortsätter, dels med utökad tillämpning och användarkunskap i befintliga verksamhetssystem, dels med förbättrad informationssäkerhet och systemförvaltning. Först med en utvecklad ordning och reda internt kan vi bli innovativa kring alla möjligheter för välfärdsteknik gentemot invånare och kunder.

Genom tydligt och tillitsbaserat ledarskap och samsyn mellan politik och förvaltning på alla plan kan vi åstadkomma positiv förändring och effekter i samtliga tre nyttoperspektiv; för dem vi är till för, för våra medarbetare och för den ekonomiska utvecklingen.

TRENDSPANING FÖR EN HÅLLBAR UTVECKLING

Två solklara megatrender

De två megatrender som påverkar alla arter och jordens ekosystem allra mest idag är förlusten av biologisk mångfald och klimatförändringarna. Dessa trender är starkt sammankopplade med varandra och utlösta av mänsklig aktivitet. De främsta orsakerna till de starka negativa trenderna är våra konsumtionsmönster, den förändrade markanvändningen och användningen av fossila bränslen. Den fortsatta utvecklingen kommer också fortsatt vara beroende av vad vi människor gör åt det faktum att vi står inför ett artutdöende och en helt ohållbar temperaturökning. Som tur är är det få som sopar dessa problem under mattan och låtsas som allt är frid och fröjd utan försöker vara innovativa och skapa nya positiva trender. Nedan beskrivs ett axplock av de trender vi ser just nu:

Delad ekonomi

Intresset för delningsekonomi ökar stadigt. Biblioteken är en självklar del av vårt samhälle och fyller en viktig funktion i tillgänglighet till kunskap. Och varför inte efterhärma detta fina koncept? Fritidsbanker för uthyrning av fritidsutrustning finns nu i hundra kommuner. Apptjänster för samåkning eller bilpooler dyker upp här och var och varför ska alla människor äga en egen slagborr om man sätter upp tavlor en gång varannan olympiad? Varför inte dela sina verktyg och redskap i ett verktygotek? Även kläder går att hyra eller låna ut i s k klädotekstjänster. Denna nya trend verkar positivt på plånboken, på miljön i form av minskad användning av jordens resurser och kanske också socialt, då man till exempel kan få chansen att samåka med någon trevlig person istället för att sitta ensam i sin bil.

Ta i trä

Efterfrågan på byggnadsmaterial för träbyggnation ökar. Nu satsar många samhällsaktörer på att bygga i trä när man bygger nytt för att minska negativ miljöpåverkan från betong- och stålindustri och istället satsa på förnybara material. Alltifrån flerbostadshus till skolor och till och med vindkraftverk byggs i trä. Men, vindkraftverk i trä, är det verkligen något nytt? Nej, våra gamla väderkvarnar var ju också ofta av trä. Så man kan ju säga att trävindkraftverken är ett slags retroinnovation - en annan stark trend - gör som man gjorde förr så gör vi ofta mer miljövänligt.

Laddad framtid

Efterfrågan på elbilar ökar ständigt. Efterfrågan på laddmöjligheter ökar som ett resultat av detta. Vi ser en utökad laddinfrastruktur och flera olika typer av lösningar för den som vill ta sig fram med hjälp av el. I Skellefteå byggs just nu Europas största batterifabrik för elbilsbatterier. Inget tyder på en minskning i denna starka trend. En flaskhals kan dock vara att få tillgång till mineraler på ett miljövänligt sätt och på ett sätt som inte kränker mänskliga rättigheter. Därför kommer trycket förmodligen öka från gruvbranschen på tillgång till mer lokalt framställda metaller.

Lokalproducerat

En viktig trend, som verkar hålla i sig, är den att konsumenten blir allt mer benägen att köpa lokalt producerade livsmedel. Klimatsmart, hälsosam och glädjande då den biologiska mångfalden är så beroende av vår konsumtion och att vi köper naturbeteskött från kossor som sköter de marker vilka hyser de allra artrikaste miljöerna vi har i Sverige - naturbetesmarkerna.

4 FINANSIELLA RAPPORTER

4.1 DRIFTREDOVISNING

Belopp i tkr	Utfall 2020			Budget 2020	Budget-avvikelse
	Kostnad	Intäkt	Netto	Netto	
Skatter och statsbidrag					
Skatteintäkter	0	205 566	205 566	204 430	1 137
Preliminär slutavräkning innevarande år	0	-3 449	-3 449		-3 449
Definitiv slutavräkning föregående år	0	-1 177	-1 177		-1 177
Inkomstutjämningsbidrag/-avgift	0	78 472	78 472	78 292	180
Kostnadsutjämningsavgift/-bidrag	0	20 483	20 483	20 616	-133
Regleringsavgift/bidrag	0	4 938	4 938	4 992	-54
LSS-utjämnin	0	14 262	14 262	14 262	0
Kommunal fastighetsavgift	0	12 149	12 149	11 773	375
Generellt statsbidrag (utifrån parameter för flyktingmottagande)	0	1 252	1 252	1 252	0
Gen statsb stöd till kommunsektorn för att stärka välfärden	0	9 060	9 060	0	9 060
Summa skatter och statsbidrag	0	341 556	341 556	335 617	5 939
Nämnd					
Kommunfullmäktige	-580	0	-580	-635	55
- varav kommunfullmäktige	-44	0	-44	-117	73
- varav revision	-536	0	-536	-518	-18
Valnämnden	-2	0	-2	-6	4
KS - Kommunledningsförvaltningen	-38 418	4 957	-33 461	-33 025	-436
- varav stöd, service- och styrfunktioner	-32 820	4 184	-28 636	-28 267	-369
- varav plan- och byggenhet	-2 406	583	-1 823	-1 703	-120
- varav överförmyndare	-751	0	-751	-700	-51
- varav politisk verksamhet	-2 441	190	-2 251	-2 355	104
KS - Samhällsbyggnadsförvaltningen	-125 547	84 623	-40 924	-42 414	1 490
- varav renhållningsverksamhet	-7 764	7 764	0	0	0
- varav VA-verksamhet	-9 074	9 074	0	0	0
- varav gator och vägar	-4 368	140	-4 228	-4 424	196

Belopp i tkr	Utfall 2020			Budget 2020	Budget-avvikelse
- varav fastighetsverksamhet	-40 075	37 782	-2 293	-2 324	31
- varav städverksamhet	-7 963	2 227	-5 736	-6 386	650
- varav kostverksamhet	-15 334	5 997	-9 337	-9 170	-167
- varav arbetsmarknads- och integrationsverksamhet	-17 717	13 176	-4 541	-8 185	3 644
- varav räddningstjänst	-8 170	1 434	-6 736	-6 787	51
- varav bostadsanpassning	-420	0	-420	-728	308
- varav övrig verksamhet	-14 662	7 029	-7 633	-4 410	-3 223
FOKUS-nämnden	-205 998	85 648	-120 350	-116 998	-3 352
- varav barnomsorg	-25 821	5 964	-19 857	-19 054	-803
- varav grundskola	-58 681	7 210	-51 471	-48 525	-2 946
- varav sarskola	-2 285	0	-2 285	-1 872	-413
- varav Utsikten	-66 101	67 651	1 550	0	1 550
- varav gymnasieskola	-26 987	272	-26 715	-25 577	-1 138
- varav vuxenutbildning m.m.	-3 977	1 117	-2 860	-2 733	-127
- varav kultur- och fritid	-9 733	1 304	-8 429	-8 558	129
- varav nämnd	-529	0	-529	-505	-24
- varav administration	-11 884	2 130	-9 754	-10 174	420
Socialnämnden	-158 995	25 766	-133 229	-125 108	-8 121
- varav IFO	-29 174	1 695	-27 479	-20 121	-7 358
- varav LSS	-40 480	10 045	-30 435	-32 346	1 911
- varav äldreomsorg	-47 618	9 517	-38 101	-38 481	380
- varav hemtjänst	-17 583	1 651	-15 932	-15 580	-352
- varav hemsjukvård/rehab	-18 773	2 540	-16 233	-16 174	-59
- varav övrig verksamhet, inkl politisk verksamhet	-5 367	318	-5 049	-2 406	-2 643
Summa nämnder	-529 540	200 994	-328 546	-318 186	-10 360
Finansverksamhet					
- Arbetsgivaravgifter	-68 662	0	-68 662	-71 320	2 658
- Avtalsförsäkringar	-280	0	-280	-114	-167
- Pensionskostnader	-27 838	0	-27 838	-28 707	869
- Personalomkostnadspåslag (PO)	0	89 195	89 195	91 199	-2 004
- Personalförbrukning	-630	630	0	0	0
- Lönevaxling pension	-249	249	0	0	0
- Förmånsnytt	-67	67	0	0	0

Belopp i tkr	Utfall 2020			Budget 2020	Budget-avvikelse
- Borgensavgift Edshus AB	0	634	634	640	-6
- Central löneökningsspott	0	0	0	-1 534	1 534
- Central pott för löneprioriteringar	0	0	0	-989	989
- Central övrig löneökningsspott	0	0	0	-600	600
- KS Gemensamt utvecklingsanslag	0	0	0	-250	250
- Tidigareläggning kostnader för ombyggnation äldreboenden	0	0	0	-1 015	1 015
- Timlöneförändring hela kommunen	343	0	343	-377	720
- Förändring semesterlöneskuld hela kommunen	-57	0	-57	0	-57
- Intern ränta	0	4 663	4 663	4 534	129
- Ersättning för sjuklönekostnader	0	5 101	5 101	0	5 101
- Momsersättning 2016	0	161	161	0	161
- Övriga poster	-181	51	-131		-131
- Finansiella intäkter	0	225	225	400	-175
- Finansiella kostnader	-570	0	-570	-1 000	430
Summa finansverksamhet	-98 192	100 976	2 785	-9 133	11 917
Årets resultat	-627 732	643 526	15 795	8 298	7 496

4.2 INVESTERINGSREDOVISNING

Belopp i mkr	2020					
	Projek	Ing.ack.ut fall	Utfall 2020	Ack utfall 202012	Budget totalt projekt	Avvikelse totalt projekt
Objekreserv KS		0,0	0,0	0,0	1,6	1,6
Objekreserv KS-ordförande		0,0	0,0	0,0	0,4	0,4
Totalt KS objekreserver		0,0	0,0	0,0	2,0	2,0
Objektsreserv IT		0,0	0,0	0,0	2,0	2,0
WM Wareskåp IT		0,0	0,4	0,4	0,4	0,0
FVM implementering 2020-2023		0,0	0,2	0,2	0,2	0,0
Infrastrukturproj. Google 2018-2022		0,2	0,2	0,3	0,6	0,3
Totalt IT-investeringar		0,2	0,8	1,0	3,3	2,3
Inventarier Edsgärdet		0,4	0,2	0,6	0,6	0,0
Inventarier Hagalid		0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
Inventarier bistånd		0,0	0,2	0,2	0,2	0,0

<i>Belopp i mkr</i>	2020				
Server sveabion	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
Slöjdmaskin Hagaskolan slöjd	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kontorsmöbler kansliet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Inventarier hela kommunen	0,0	0,0	0,0	2,5	2,5
Totalt inventarieinvesteringar	0,4	0,7	1,1	3,6	2,5
Framtidens äldreboende, projektfas	72,1	16,8	88,9	88,0	-0,9
Ombyggnad Hagaskolan	53,4	0,3	53,8	42,3	-11,5
Bidrag Boverket Hagaskolan	-11,8	0,0	-11,8	0,0	11,8
Skolrestaurang Haga	0,0	0,0	0,0	1,0	1,0
Nytt kök Hagaskolan	0,0	2,9	2,9	0,0	-2,9
Duschväggar Hagaskolan	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Markiser Hagaskolan huvudbyggnad mellanstadiet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Golvbeläggning Haga	0,0	0,7	0,7	0,7	0,0
Solskydd Fågelvägens förskola	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
Markiser fågelvägens förskola	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
SBF fastigheter övrigt	0,0	0,0	0,0	4,5	4,5
Totalt fastighetsinvesteringar	113,7	20,9	134,6	136,7	2,1
Objektsreserv Räddningstjänsten	0,0	0,0	0,0	2,5	2,5
Hydraulpump+slang	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
Band till bandvagn (Hägglunds)	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
Drönare räddningstjänsten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Slang räddningstjänst 2020	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totalt investeringar räddningstjänst	0,0	0,3	0,3	2,8	2,5
Resecentrum	9,1	0,7	9,8	4,8	-5,0
Bidrag Resecentrum	0,0	-4,4	-4,4	0,0	4,4
MSB	2,0	0,0	2,0	2,5	0,5
MSB	-0,2	0,0	-0,2	0,0	0,2
GC-väg Brandstation-Jordbron	0,3	0,4	0,6	1,4	0,8
Bidrag GC-väg Brandst. - Jordbron	0,0	-0,4	-0,4	-0,7	-0,3
Torp nyanläggning av väg	0,0	0,3	0,3	0,3	0,0
Ullerön 1:49 Tomt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ullerön 1:50 Tomt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ullerön 1:51 Tomt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rörviken 2:105 Tomt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Flytbrygga Häbol	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Scanbox värmevagnar	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
Oljeavskiljare/ pump-grop kommunförrådet	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0
Städmaskin bollhallen Haga	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0

<i>Belopp i mkr</i>	2020				
SBF övrigt	0,0	0,0	0,0	9,7	9,7
Totalt investeringar samhällsbyggnad	11,2	-3,1	8,0	18,3	10,3
Nytt tillstånd, Brattesta RV	2,4	0,2	2,6	3,8	1,2
Pumpst. spilled. Hökedalen Snörum	0,0	2,7	2,7	0,5	-2,3
Övervakningssystem VA	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Anslutningsavgifter VA 2020	0,0	-0,2	-0,2	0,0	0,2
Tillbyggnad Brattesta reningsverk	0,0	0,2	0,2	0,2	0,0
VA-verksamhet	0,0	0,0	0,0	6,8	6,8
Renhållningsverksamhet	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2
Totalt investeringar VA och renhållning	2,4	3,0	5,4	11,5	6,1
Bälnäs, sanering	1,1	6,9	8,0	0,7	-7,3
Bälnäs, sanering bidrag	0,0	-6,4	-6,4	0,0	6,4
Sanering tomter Lee	0,2	10,1	10,3	1,4	-8,9
Bidrag Lee Sanering	-0,8	-8,9	-9,7	0,0	9,7
Orrvägen exploatering	0,0	0,1	0,1	0,0	-0,1
Totalt investeringar exploatering	0,5	1,8	2,3	2,1	-0,2
Summa kommunen	128,3	24,4	152,7	180,4	27,8
<i>Varav skattefinansierat</i>	125,4	19,6	145,0	166,8	21,7
<i>Varav taxefinansierat</i>	2,4	3,0	5,4	11,5	6,1
<i>Varav exploatering</i>	0,5	1,8	2,3	2,1	-0,0

Kommentarer till investeringsverksamheten:

Under 2020 står ombyggnation av äldreboenden för 16,8 mkr av investeringsvolymen efter avdrag för investeringsinkomster. Detta projekt är avslutat och från och med 2021 kommer investeringsvolymen att återgå till en mera normal nivå.

Efter avdrag för årets investeringsinkomster uppgick investeringarna netto till 24,4 mkr. Den

stora skillnaden mellan brutto och nettonivå 2020 förklaras genom att kommunen har erhållit bidrag om totalt 15,3 mkr för sanering Bälnäs- och Leeområdet . Årets utgifter för detta har uppgått till 17,0 mkr. Bidrag har även erhållits från Västtrafik AB på 4,4 mkr avseende medfinansiering av Resecentrum, utgiften för detta redovisades till största delen under 2019.

4.3 RESULTATRÄKNING

(mkr)		Kommunen		Koncernen	
		2020	2019	2020	2019
Verksamhetens intäkter	Not 1,9	150,3	146,7	179,6	173,0
Verksamhetens kostnader	Not 2,9	-461,0	-458,2	-477,2	-470,2
Avskrivningar	Not 3	-15,2	-15,0	-23,8	-23,7
Verksamhetens nettokostnader		-325,9	-326,5	-321,4	-320,9
Skatteintäkter	Not 4	200,9	201,2	200,9	201,2
Generella statsbidrag och utjämning	Not 5	140,6	114,0	140,6	114,0
Verksamhetens resultat		15,6	-11,3	20,1	-5,7
Finansiella intäkter	Not 6	1,0	1,1	0,5	0,6
Finansiella kostnader	Not 7	-0,8	-1,0	-2,9	-3,0
Resultat efter finansiella poster		15,8	-11,2	17,8	-8,1
Extraordinära poster					
ÅRETS RESULTAT (förändring av eget kapital)	Not 8	15,8	-11,2	17,8	-8,1
Resultatet i andel av skatter och bidrag		4,6%	-3,6%	5,2%	-2,6%

4.4 KASSAFLÖDESANALYS

(mkr)		Kommunen		Koncernen	
		2020	2019	2020	2019
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Verksamhetens intäkter	Not 1,9	150,3	146,6	179,6	172,4
Verksamhetens kostnader	Not 2,9	-461,0	-458,2	-477,2	-470,3
Verksamhetens nettokostnader		-310,7	-311,6	-297,6	-297,9
Skatteintäkter och intäkter av bidrag	Not 4,5	341,5	315,2	341,5	315,2
Finansiella intäkter	Not 6	1,0	1,1	0,5	1,2
Finansiella kostnader	Not 7	-0,8	-1,0	-2,9	-3,0
Justering av ej rörelsekapitalpåverkande poster	Not 10	0,3	0,0	0,7	0,0
Verksamhetsnetto		31,3	3,7	42,2	15,5
INVESTERINGAR					
Inköp av materiella tillgångar	Not 11,12	-29,3	-41,1	-39,0	-52,0
Avyttrade materiella tillgångar		0,0	0,2	0,0	0,2
Inköp av finansiella tillgångar		0,0	0,0	-0,1	0,0

	Kommunen		Koncernen	
Avyttrade finansiella tillgångar	0,0	0,0	0,0	0,0
Investeringsnetto	-29,3	-40,9	-39,1	-51,8
FINANSIERING				
Utlåning/ökning långfristiga fordringar	0,0	0,0	0,0	11,2
Återbetald utlåning	0,0	-1,9	0,0	-1,9
Långfristig upplåning	Not 19	28,9	68,8	28,9
Amortering	Not 19	-24,7	-47,5	-28,1
Kortfristig upplåning		0,0	0,0	0,0
Amortering		0,0	0,0	0,0
Utdelning		0,0	0,0	0,0
Finansieringsnetto	4,2	19,4	0,8	27,8
Justering för rörelsekapitalets förändring				
Ökn(+)/minskn(-) pensionsskuld	Not 18	2,9	0,5	2,9
Ökn(+)/minskn(-) övriga avsättningar		0,0	0,0	1,0
Ökn(-)/minskn(+) kortfristiga fordringar	Not 14,15	-1,2	-2,3	-1,1
Ökn(+)/minskn(-) kortfristiga skulder	Not 19	10,2	4,3	9,2
Förändring av likvida medel	18,1	-15,2	15,9	-13,9
Likvida medel vid årets början		23,2	38,4	43,5
Likvida medel vid årets slut		41,3	23,2	59,4

4.5 BALANSRÄKNING

	Kommunen		Koncernen	
	2020	2019	2020	2019
(mkr)				
TILLGÅNGAR				
Anläggningstillgångar				
Materiella anläggningstillgångar				
- Mark, byggnader och tekniska anläggningar	Not 11	324,2	310,0	597,4
- Maskiner och inventarier	Not 12	17,3	17,7	18,5
Finansiella anläggningstillgångar	Not 13	21,4	21,4	3,6
Summa anläggningstillgångar		362,9	349,1	619,5
Omsättningstillgångar				
Förråd mm	Not 14	3,2	3,2	3,6

		Kommunen		Koncernen	
Fordringar	Not 15	38,9	37,7	38,4	37,7
Likvida medel	Not 16	41,3	23,2	59,4	43,5
Summa omsättningstillgångar		83,4	64,1	101,5	84,8
SUMMA TILLGÅNGAR		446,3	413,2	721,0	689,8
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital	Not 17				
Årets resultat		15,8	-11,2	17,8	-8,1
Resultatutjämningsreserv		39,8	30,0	39,8	30,0
Övrigt eget kapital		130,5	151,5	139,9	157,9
Summa eget kapital		186,1	170,3	197,5	179,8
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner och liknade förpliktelser	Not 18	11,5	8,6	11,5	8,6
Uppskjutna skatter		0,0	0,0	3,1	2,2
Skulder					
Långfristiga skulder	Not 19	138,9	134,7	387,9	387,0
Kortfristiga skulder	Not 20	109,8	99,6	121,0	112,2
Summa avsättningar och skulder		260,2	242,9	523,5	510,0
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		446,3	413,2	721,0	689,8
PANTER OCH ANSVARFÖRBINDELSER					
Panter och därmed jämförliga säkerheter					
Ansvarsförbindelser					
Pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder och avsättningar	Not 22	104,5	106,2	104,5	106,2
Övriga ansvarsförbindelser					
Borgensåtaganden	Not 23	273,5	273,1	11,4	10,8

4.6 NOTFÖRTECKNING

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2020	2019	2020	2019
Not 1 Verksamhetens intäkter				
Avgifter affärsdrivande	15,7	15,7	13,1	13,3
Huvudavgift (barnomsorg, äldreomsorg, musikskola etc)	5,2	5,3	5,2	5,3
Hyror	13,1	14,0	45,7	45,9
Driftbidrag	63,0	62,0	63,0	62,0
Ersättning från FK för personlig assistent	7,9	7,2	7,9	7,2
Övriga bidrag	3,6	2,7	3,6	2,7
Övriga intäkter	41,8	39,9	41,1	36,6
Summa verksamhetens intäkter	150,3	146,6	179,6	173,0

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2020	2019	2020	2019
Not 2 Verksamhetens kostnader				
Personalkostnader	320,1	323,8	324,6	327,2
Hyror	19,7	18,1	23	3,3
Material	16,4	15,0	16,4	15,0
Köpta tjänster	79,5	75,1	76,9	71,4
Bidrag	11,6	11,8	11,6	11,8
Inkomstskatt	0,0	0,0	1,6	1,5
Övriga kostnader	13,7	14,3	23,1	40,1
Summa verksamhetens kostnader	461,0	458,2	-477,2	470,3

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2020	2019	2020	2019
Not 3 Avskrivningar				
Inventarier	2,7	2,9	2,9	3,0
Fastigheter	12,5	12,1	20,9	20,7
Summa avskrivningar	15,2	15,0	23,8	23,7

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2020	2019	2020	2019
Not 4 Skatteintäkter				
Preliminär kommunalskatt	205,5	203,1	205,5	203,1
Preliminär slutavräkning innevarande år	-3,4	0,1	-3,4	0,1
Slutavräkningsdifferens föregående år	-1,2	-2,1	-1,2	-2,1
Summa skatteintäkter	200,9	201,2	200,9	201,2

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2020	2019	2020	2019
Not 5 Generella statsbidrag och utjämning				
Inkomstutjämning	78,5	77,7	78,5	77,7

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Kommunal fastighetsavgift	12,1	11,6	12,1	11,6
LSS-utjämning	14,3	12,1	14,3	12,1
Kostnadsutjämning	20,5	7,1	20,5	7,1
Regleringsbidrag/-avgift	4,9	3,4	4,9	3,4
Generellt statsbidrag (utifrån parameter för flyktingmottagande)	1,2	2,2	1,2	2,2
Generellt statsbidrag (stöd till kommunsektorn för att stärka välfärden)	9,1	0,0	9,1	0,0
Summa generella statsbidrag och utjämning	140,6	114,0	140,6	114,0

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 6 Finansiella intäkter	2020	2019	2020	2019
Inkomsträntor	0,0	0,0	0,0	0,1
Övriga finansiella intäkter	1,0	1,1	0,5	0,5
Summa finansiella intäkter	1,0	1,1	0,5	0,6

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 7 Finansiella kostnader	2020	2019	2020	2019
Räntor anläggningslån	0,5	0,6	2,6	2,6
Räntekostnader pensionsskuld	0,2	0,2	0,2	0,2
Övriga finansiella kostnader	0,1	0,2	0,1	0,2
Summa finansiella kostnader	0,8	1,0	2,9	3,0

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
Not 8 Avstämning av balanskrav	2020	2019	2020	2019
Årets resultat enligt resultaträkningen	15,8	-11,2	* 15,8	-11,2
- avgår samtliga realisationsvinster	0,0	-0,2	0,0	-0,2
- tillägg för realisationsvinster enligt undantag	0,0	0,0	0,0	0,0
- tillägg för realisationsförluster enligt undantag	0,0	0,0	0,0	0,0
- tillägg för orealiserade förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0	0,0
- avgår återföring av realiserade förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	15,8	-11,4	15,8	-11,4
- medel till resultatutjämningsreserv	-9,8	0,0	-9,8	0,0
- medel från resultatutjämningsreserv	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets balanskravsresultat	6,0	-11,4	6,0	-11,4
Balanskravsunderskott från tidigare år	-2,6	-2,6	-2,6	-2,6
Summa balanskravsresultat	3,4	-14,0	3,4	-14,0
Balanskravsresultat att reglera	0,0	-2,6	0,0	-2,6

* Resultat kört enligt kommun nivå. Det är ej aktiv i koncern nivå.

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2020	2019	2020	2019
Not 9 Jämförelsestörande poster				
Realisationsvinst vid fastighetsförsäljning	0,0	0,2	0,0	0,2
Utrangering av fastighetskomponenter i samband med ombyggnation	-0,0	-0,8	-0,0	-0,8
Summa jämförelsestörande poster	0,0	-0,6	0,0	-0,6

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2020	2019	2020	2019
Not 10 Justering av ej rörelsekapitalpåverkande poster				
Återbokning VA-Nössemark	1,0	0,0	1,0	0,0
Återföring överavskrivning 2019	-0,7	0,0	-0,7	0,0
Omklassificering intäkter och kostnader	0,0	0,0	0,4	0,0
Summa justering av ej rörelsekapitalpåverkande	0,3	0,0	0,7	0,0

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2020	2019	2020	2019
Not 11 Mark, byggnader och tekniska anläggningar				
Ingående anskaffningsvärde	479,8	445,7	832,5	787,7
Ackumulerad avskrivning	* -169,6	-157,9	* -249,2	-228,9
Årets investeringar	27,3	39,0	36,2	49,8
Utrangering	-1,0	-4,1	-1,4	-4,2
Försäljningar	-0,0	-0,2	-0,0	-0,2
Reavinst	0,0	0,2	0,0	0,2
Reaförlust	-0,0	-0,8	-0,0	-0,8
Nedskrivning	0,0	0,0	0,0	0,0
Avskrivning	-12,3	-11,9	-20,7	-20,5
Redovisat värde vid årets slut	324,2	310,0	597,4	583,1
Specifikation mark, byggnader och tekniska anläggningar				
Markreserv	21,2	21,2	38,2	38,2
Verksamhetsfastigheter	193,1	196,7	432,1	307,6
Fastigheter för affärsverksamhet	16,9	17,7	16,9	17,7
Publika fastigheter	30,5	23,2	30,5	23,2
Fastigheter för annan verksamhet	38,9	37,8	51,9	167,0
Pågående arbeten	23,6	13,4	27,8	16,9
Exploateringsmark	0,0	0,0	0,0	12,5
Redovisat värde vid årets slut	324,2	310,0	597,4	583,1

* Rättelse med 0,2 mkr har gjorts i posten ackumulerad avskrivningar 2020. Detta på grund av felaktiga överavskrivningar år 2019 i samband med rekonstruktion av redovisningen med anledning av ekonomisystemskrasch.

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2020	2019	2020	2019
Not 12 Maskiner och inventarier				
Ingående anskaffningsvärde	50,3	66,0	54,0	69,5
Akkumulerad avskrivning	* -32,1	-29,1	* -35,2	-32,1
Årets investeringar	2,0	2,0	2,8	2,2
Utrangering	-0,0	-17,7	-0,0	-17,7
Försäljningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Reavinst	0,0	0,0	0,0	0,0
Reaförlust	0,0	0,0	0,0	0,0
Nedskrivning	0,0	0,0	0,0	0,0
Avskrivning	-2,9	-3,5	-3,1	-3,6
Redovisat värde vid årets slut	17,3	17,7	18,5	18,3
Specifikation maskiner och inventarier				
Maskiner	2,4	2,4	2,4	2,4
Inventarier	9,6	9,3	10,8	9,9
Byggnadsinventarier	0,0	0,0	0,0	0,0
Bilar och andra transportmedel	2,6	3,0	2,6	3,0
Förbättringsutgifter på fast ej ägda av komm.	0,9	1,1	0,9	1,1
Leasingavtal	0,0	0,0	0,0	0,0
Konst	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga maskiner och inventarier	1,8	1,9	1,8	1,9
Redovisat värde vid årets slut	17,3	17,7	18,5	18,3

* Rättelse med 0,5 mkr har gjorts i posten ackumulerad avskrivningar 2020. Detta på grund av felaktiga överavskrivningar år 2019 i samband med rekonstruktion av redovisningen med anledning av ekonomisystemskrasch.

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2020	2019	2020	2019
Not 13 Finansiella anläggningstillgångar				
Aktier/andelar				
Edshus AB	18,0	18,0	0,0	0,0
Dalslands Turist AB	0,2	0,2	0,2	0,2
Kommuninvest	2,1	2,1	2,1	2,1
Kommuninvest förlagslån	0,6	0,6	0,6	0,6
Föreningen eDIT lån	0,4	0,4	0,4	0,4
Övrigt	0,1	0,1	0,1	0,1
Redovisat värde vid årets slut	21,4	21,4	3,6	3,6

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2020	2019	2020	2019
Not 14 Förråd, lager och exploateringsfastigheter				
Förråd och lager	0,0	0,0	0,4	0,4
Exploateringsfastigheter	3,2	3,2	3,2	3,2
Redovisat värde vid årets slut	3,2	3,2	3,6	3,6

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2020	2019	2020	2019
Not 15 Kortfristiga fordringar				
Kundfordringar	8,4	6,1	9,7	6,1
Interimsfordringar	26,9	20,6	25,1	20,7
Övrigt	3,6	11,0	3,6	14,5
Redovisat värde vid årets slut	38,9	37,7	38,4	41,3

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2020	2019	2020	2019
Not 16 Likvida medel				
Kassa	0,0	0,1	0,0	0,1
Bank	41,3	23,1	59,4	43,4
Summa likvida medel vid årets slut	41,3	23,2	59,4	43,5

Kommunen har en checkkredit på 25 miljoner kronor som ej var utnyttjad vid bokslutstillfället.

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2020	2019	2020	2019
Not 17 Eget kapital				
Förändring av eget kapital				
Ingående eget kapital	170,3	181,5	179,7	187,9
Årets resultat	15,8	-11,2	17,8	-8,1
Utgående eget kapital	186,1	170,3	197,5	179,8
Uppdelning av eget kapital				
Resultatutjämningsreserv	39,8	30,0	39,8	30,0
Pensionsreserv	0,1	0,1	0,1	0,1
Övrigt eget kapital	146,2	140,2	157,6	149,7
Utgående eget kapital	186,1	170,3	197,5	179,8

För 2019 fanns inga möjligheter att avsätta medel till resultatutjämningsreserven utifrån det negativa resultatet. För 2020 föreslås avsättning med 9,8 mkr.

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2020	2019	2020	2019
Not 18 Avsättningar för pensioner och liknade förpliktelser				
Ingående avsättning	8,5	8,1	8,5	8,1
Nya förpliktelser under året	3,2	0,6	3,2	0,6
Varav				
<i>Nyintjänad pension</i>	2,9	0,2	2,9	0,2
<i>Ränte- och basbeloppsuppräknig</i>	0,2	0,2	0,2	0,2
<i>Ändring av försäkringstekniska grunder</i>	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Förändring av löneskatten</i>	0,0	0,1	0,0	0,1
<i>Övrig post</i>	0,1	0,1	0,1	0,1
Årets utbetalningar	-0,0	-0,2	-0,0	-0,2
Varav				
<i>Pensioner</i>	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Utgående avsättning	11,5	8,5	11,5	8,5
Pensionsförpliktelsen minskad genom försäkring	15,6	15,6	15,6	15,6
Överskottsmedel i pensionsförsäkringen	3,2	3,4	3,2	3,4
Aktualiseringsgrad/Utreddningsgrad	98,0%	99,0%	98,0%	99,0%
Specifikation till pensioner				
Särskild avtalspension/ålderspension	5,2	2,3	5,2	2,3
Förmånsbestämd/kompletteringspension	0,0	0,0	0,0	0,0
Ålderspension	6,1	6,0	6,1	6,0
Pension till efterlevande	0,2	0,2	0,2	0,2
Summa pensioner	11,5	8,5	11,5	8,5
Antal visstidsförordnaden				
Politiker	1	1	1	1
Tjänstemän	0	0	0	0

Beräkningsgrund för pensioner framgår av avsnittet Redovisningsprinciper.

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2020	2019	2020	2019
Not 19 Långfristiga skulder				
Anläggningslån				
- Ingående värde	123,9	102,6	379,1	360,6
- Amortering	-24,0	-33,7	-27,3	-36,5
- Nästa års amortering	-5,4	-5,4	-8,3	-8,3
- Nya lån	24,0	55,0	24,0	55,0
- Skuld för statliga investeringsbidrag	21,6	16,7	21,6	16,7
- Ackumulerade upplösningar av investeringsbidrag	-1,2	-0,5	-1,2	-0,5
Summa långfristiga skulder	138,9	134,7	387,9	387,0

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2020	2019	2020	2019
Not 20 Kortfristiga skulder				
Kortfristiga del av långfristiga lån	5,4	5,4	8,3	8,3
Leverantörsskulder	19,9	15,7	25,1	19,3
Mervärdesskatt	0,0	0,8	0,0	0,8
Personalens skatter och avgifter	5,6	5,2	5,7	5,3
Interimsskulder	65,2	65,7	68,1	71,1
Övriga kortfristiga skulder	13,7	7,0	13,8	7,4
Summa kortfristiga skulder	109,8	99,6	121,0	112,2

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2020	2019	2020	2019
Not 21 Förändring kortfristiga skulder				
Förändring kortfristig del av långfristiga lån	0,0	0,9	0,0	0,9
Förändring kortfristiga skulder totalt	10,2	3,4	9,2	-6,3
Summa kortfristiga skulder	10,2	4,3	9,2	-5,4

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2020	2019	2020	2019
Not 22 Pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulderna eller avsättningarna				
Ingående ansvarsförbindelse	106,2	107,9	106,2	107,9
Nyintjänad pension	0,0	0,0	0,0	0,0
Ränte- och basbeloppsuppräknig	2,5	2,7	2,5	2,7
Förändring av löneskatten	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
Ändringar av försäkringstekniska grunder	-0,3	0,0	-0,3	0,0
Övrig post	1,0	0,3	1,0	0,3
Årets utbetalningar	-4,6	-4,4	-4,6	-4,4
Utgående ansvarsförbindelse	104,5	106,2	104,5	106,2

Beräkningsgrund för pensioner framgår av avsnittet Redovisningsprinciper.

(mkr)	Kommunen		Koncernen	
	2020	2019	2020	2019
Not 23 Borgensåtaganden				
Borgen Edshus AB	262,1	262,3	0,0	0,0
Borgen Dals-Eds hembygdsförening	0,0	0,0	0,0	0,0
Borgen Eds Ryttarsällskap	1,3	1,3	1,3	1,3
Förlustansvar egna hem SBAB samt Balken	0,0	0,0	0,0	0,0
Operationell leasing kopiering	1,5	1,5	1,5	1,5
Operationell leasing bilar	8,6	8,0	8,6	8,0
Summa borgensåtaganden	273,5	273,1	11,4	10,8

Operationell leasing kan liknas vid en vanlig hyssituation och avtalen kan oftast avslutas utan extra kostnad. Beloppen ovan är en uppskattning.

Dals-Eds kommun har i februari 2009 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 292 kommuner och landsting/regioner som per 2020-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemmarna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till

storleken på de medel som respektive medlem lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemmarnas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Dals-Eds kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2020-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 501 229 801 864 kronor och totala tillgångar till 525 483 415 941 kronor. Dals-Eds kommuns andel av de totala förpliktelserna uppgick till 228 437 133 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 241 387 089 kronor.

4.7 VATTEN- OCH AVLOPPSVERKSAMHET

RESULTATRÄKNING			
(mkr)		2020	2019
Intäkter	Not 1	9,1	9,6
Kostnader	Not 2	-7,4	-7,9
Jämförelsestörande poster			
Avskrivningar och nedskrivningar	Not 3	-1,4	-1,4
Verksamhetens Nettokostnader		0,3	0,3
Finansiella intäkter			
Finansiella kostnader	Not 4	-0,3	-0,3
ÅRETS RESULTAT (förändring av eget kapital)		0,0	0,0
BALANSRÄKNING			
(mkr)		2020	2019
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar			
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	Not 5	15,7	* 16,0
Maskiner och inventarier	Not 6	0,2	0,4
Finansiella anläggningstillgångar		0,0	0,0
Summa anläggningstillgångar		15,9	* 16,4
Omsättningstillgångar			
Fordringar		0,0	0,0
Likvida medel		0,0	0,0
Summa omsättningstillgångar		0,0	0,0
SUMMA TILLGÅNGAR		15,9	16,4
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital	Not 7	0,0	0,0
därav årets resultat		0,0	0,0
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknade förpliktelser		0,0	0,0
Skulder			
Långfristiga skulder/lån av kommunen	Not 8	9,3	*11,2
Kortfristiga skulder/ förutbetalda avgifter	Not 9	6,6	5,2

Summa avsättningar och skulder	15,9	16,4
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	15,9	16,4
PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER		
Panter och därmed jämförliga säkerheter	0,0	0,0
Ansvarsförbindelser	0,0	0,0
* Beloppet ändrat på grund av felaktig redovisning 2019		

NOTER		
(mkr)	2020	2019
Not 1 Verksamhetens intäkter		
Brukningsavgifter	9,0	9,1
Anslutningsavgifter	0,1	0,3
Not 2 Verksamhetens kostnader		
Personalkostnader	-1,7	-0,8
Personal intern fördelning	-1,0	-0,9
Övriga kostnader	-4,7	-6,2
Not 3 Verksamhetens avskrivningar		
Avskrivningar på anläggningarnas anskaffn.värde	-1,3	-1,3
Avskrivningar på inventariernas anskaffningsvärde	-0,1	-0,1
Not 4 Verksamhetens finansiella kostnader		
Intern Ränta 1,5 % (beräknas på bokfört värde)	-0,3	-0,3
Not 5 Mark, byggnader och tekniska anläggningar		
Ackumulerat anskaffningsvärde	46,9	48,5
Bokfört värde	15,7	16,0
Not 6 Inventarier		
Ackumulerat anskaffningsvärde	0,8	0,9
Bokfört värde	0,2	0,4
Not 7 Eget kapital		
Totala tillgångar beräknas som upplånade av kommunen	0,0	0,0
Not 8 Långfristiga skulder		
Lån av kommunen	9,3	11,2
Not 9 Kortfristiga skulder - förutbetalda avgifter		
Ackumulerade förutbetalda avgifter i tkr	6 518	5160
<i>därav 2020</i>	1 358	
<i>därav 2019</i>	1 974	1 974
<i>därav 2018</i>	1 458	1 458
<i>därav 2017</i>	305	305
<i>därav 2016</i>	186	186
<i>därav 2015</i>	59	59
<i>därav 2014</i>	859	859

4.8 REDOVISNINGSPRINCIPER

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning vilket bl.a. innebär att:

Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att tillgodogöras kommunen och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt enligt RKR R2.

Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.

Tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärde. Dals-Eds kommun innehar inga finansiella instrument för att generera avkastning eller värdestegring, vilka annars ska värderas till verkligt värde. Kommunen har inte heller några immateriella anläggningstillgångar.

Periodiseringar av inkomster och utgifter har skett enligt god redovisningssed.

Sammanställda räkenskaper

Enligt LKBR är ett kommunalt koncernföretag en juridisk person över vars verksamhet, mål och strategier en kommun har ett varaktigt betydande inflytande. Vidare framgår att ett enskilt koncernföretag inte behöver omfattas av de sammanställda räkenskaperna, om det är utan väsentlig betydelse för kommunen.

Kommunen behöver beakta om sammanställda räkenskaper krävs för att möjliggöra en relevant och tillräcklig grund för utvärdering av god ekonomisk hushållning.

I de sammanställda räkenskaperna ingår, förutom kommunen, Edshus AB, som ägs till 100 % av kommunen.

Extraordinära och jämförelsestörande poster

Intäkter eller kostnader i annan verksamhet än kommunens normala verksamhet redovisas som extraordinära poster. Enligt RKR R11 ska en post ska klassificeras som extraordinär om; händelsen eller transaktionen som ger upphov till posten saknar ett tydligt samband med kommunens normala verksamhet; händelsen eller transaktionen är av sådan typ att den inte kan förväntas inträffa ofta eller regelbundet, och; posten uppgår till ett väsentligt belopp. I förekommande fall redovisas i not belopp för varje enskild extraordinär intäkt eller kostnad, samt vad posten avser.

Jämförelsestörande poster är resultat av händelser eller transaktioner som inte är extraordinära, men som är viktiga att uppmärksamma vid jämförelser med andra perioder. Som jämförelsestörande poster redovisas alltid kommunens realisationsvinster vid fastighetsförsäljningar samt kostnader och intäkter för tomtförsäljning i samband med markexploatering.

Intäkter *Skatteintäkter*

Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på SKL:s augustiprognos.

Övriga intäkter

Investeringsbidrag, anslutningsavgifter och gatukostnadsersättningar redovisas i enlighet med rekommendation RKR R2.

Anläggningstillgångar

Vad som är materiella och immateriella anläggningstillgångar och om det är en eller flera tillgångar framgår av Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer om RKR R4 Materiella anläggningstillgångar samt RKR R3 Immateriella anläggningstillgångar.

Gränsdragning mellan kostnad och investering

Korttidsinventarier och inventarier av mindre värde behöver inte aktiveras och blir därmed inte föremål för avskrivningar, utan kostnadsförs i sin helhet i samband med anskaffningen. Med korttidsinventarier avses inventarier som kan antas ha en nyttjandeperiod om högst tre år. Med inventarier av mindre värde avses inventarier med ett anskaffningsvärde som understiger ett halvt prisbasbelopp.

Investeringsbidrag, anslutningsavgifter och gatukostnadsersättningar redovisas i enlighet med rekommendation RKR R2 Intäkter.

Avskrivningar

Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar görs för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning baserat på anskaffningsvärdet exklusive eventuellt restvärde. På tillgångar i form av mark, konst och pågående arbeten görs emellertid inga avskrivningar.

Komponentavskrivning tillämpas på samtliga nyinvesteringar samt på kommunens fastigheter. Arbete pågår med att justera övriga anläggningstillgångar utifrån kommunens riktlinjer.

Avskrivningstider

Följande avskrivningstider tillämpas normalt i kommunen: 3, 5, 10, 15, 20, 33, 50 år.

En samlad bedömning av nyttjandeperioden för respektive tillgångstyp görs. Tillgångstypen skrivs sedan av på den närmast lägre avskrivningstiden.

Avskrivningsmetod

I normalfallet tillämpas linjär avskrivning, dvs. lika stora nominella belopp varje år. Avskrivning påbörjas när tillgången tas i bruk.

Pensioner

Enligt RKR R10 Pensioner, ska värdering av pensionsförpliktelser ska göras enligt vid varje tidpunkt gällande RIPS. Förpliktelser för pensionsåtaganden för anställda i kommunen är beräknade enligt RIPS19.

Visstidsförordnanden som ger rätt till särskild avtalspension redovisas som avsättning.

VA-verksamheten

Särredovisning sker av VA-verksamhetens resultat och ställning. Prissättning för försäljning av verksamhetens tjänster regleras i VA-lagen av självkostnadsprincipen. När avgifterna överstiger kostnaderna särredovisas dessa som en skuld till abonnentkollektivet under rubriken "Förutbetalda avgifter"

Enligt vattentjänstlagens § 30 får medel avsättas till en fond för framtida nyinvesteringar om investeringen finns i en fastställd investeringsplan, den är kalkylerad och att det framgår när medlen är avsedda att tas i anspråk samt att planen innehåller de upplysningar som i övrigt behövs för att bedöma behovet av avsättningens storlek. Investeringen skall komma hela kollektivet tillgodo.

VA-verksamhet är en del av KS - Samhällsbyggnadsförvaltningen varför olika resurser är samordnade i kommunen. För att redovisa ett rättvisande resultat för verksamheten fördelas gemensamma kostnader till VA-verksamheten.